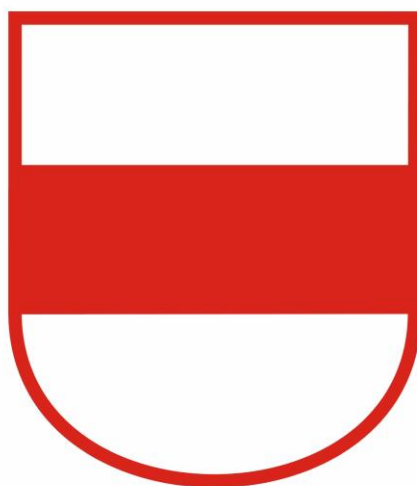

*Załącznik do Uchwały Nr XXIII/197/12
Rady Miejskiej w Wyszkanie
z dnia 31.05.2012 r.*

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2012-2016

WYSZKÓW 2012

Spis treści

Wstęp	3
Podstawy prawne	4
Ramy odniesienia – dokumenty programowe polityki społecznej.....	7
Słowniczek	11
Metodologia prac	112
RAPORT O STANIE GMINY WYSZKÓW - przegląd problemów społecznych.....	15
Położenie, Powierzchnia.....	15
Ludność.....	16
Przedsiębiorczość	18
Pracujący w gminie Wyszków.....	20
Bezrobocie.....	21
Przeciwdziałanie bezrobociu	222
Mieszkalnictwo	25
Bezdomność	28
Bezpieczeństwo publiczne.....	29
Oświata.....	442
Pomoc społeczna	50
Pomoc osobom niepełnosprawnym.....	56
Pomoc osobom chorym psychicznie	63
Wspieranie rodziny niewydolnej wychowawczo i system pieczy zastępczej.....	68
Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży.....	74
Pomoc psychologiczna i pedagogiczna dla dzieci i młodzieży.....	76
Pedagogika ulicy	78
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	79
Przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii.....	80
Terapia uzależnień.....	882
Promocja zdrowia.....	83
Współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi.....	87
Wnioski z analizy sytuacji społecznej	90
Szanse i zagrożenia	95
Formułowanie misji strategii	95
Cele i priorytety	95
Cele strategii.....	96
Priorytety strategii i wskaźniki ich realizacji.....	97
Monitoring i zarządzanie strategią	98
Wskaźniki monitoringu.....	99
Finansowanie strategii	99
Podsumowanie	100

Wstęp

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu poprawy negatywnie ocenianych zjawisk występujących w obrębie społeczności lokalnej. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowane dla poprawy warunków życia i zaspokojenia potrzeb mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem grup i osób marginalizowanych, wykluczonych społecznie.

Pod wpływem przeobrażeń ekonomiczno-społecznych polityka społeczna w Polsce ulega przekształcaniu – od modelu typowo opiekuńczego, z rozbudowanym bezpieczeństwem socjalnym, do modelu pośredniego, wzmacniającego indywidualną aktywność każdego człowieka i jego odpowiedzialność za swój los. W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie lat jest nauka niezbędnych umiejętności radzenia sobie z problemami. Ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji polityki społecznej.

Formuła otwartego, ciągłego przewidywania i projektowania przyszłości powinna stanowić przydatne pragmatyczne narzędzie regulacji rozwoju w sytuacji, gdy nadmiar celów w stosunku do ograniczonych środków utrudnia podejmowanie bieżących i przyszłych decyzji. Zmienność uwarunkowań zewnętrznych, występowanie sprzeczności a nawet konfliktów interesów i dążeń różnych grup społecznych narzuca konieczność przyjęcia negocjacyjnej formuły zarządzania polityką społeczną. Istotą jej jest dochodzenie do porozumienia społecznego przy minimalizowaniu sytuacji konfliktowych. Jest to zatem formuła kształtowania strategii elastycznej, otwartej i dynamicznej wobec przyszłości.

Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji. Strategia jest instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie.

Jako element żywy strategia podlegać będzie ciągłym zmianom, ponieważ pojawiać się będą nowe, ważne cele, a część straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie wskaźnikiem działań i dążeń społeczności lokalnej, grup społecznych do zmiany społecznej, w którym to procesie współdziałać będą instytucje i organizacje zarówno administracji samorządowej,

rządowej i organizacje pożytku publicznego zajmujące się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz szeroko rozumianą integracją społeczną.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych służyć będzie jako podstawa określająca kierunki zamierzeń rozwojowych w sektorze pomocy społecznej na terenie gminy Wyszki w latach 2012-2016. Niniejsze opracowanie stanowi aktualizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyszki na lata 2007-2011. Uzupełnia i uszczegóławia o kwestie lokalnej polityki społecznej Strategię Rozwoju Gminy Wyszki na lata 2007-2015.

Podstawy prawne

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz. U. 2004 Nr 64 poz. 593 z późn. zm.). Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Niniejsza strategia opracowana została na podstawie Zarządzenia Burmistrza Wyszki nr 210/2011 z dnia 18 listopada 2011 roku w sprawie powołania komisji ds. przygotowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2012-2016 oraz Zarządzenia Burmistrza Wyszki nr 37/2012 z dnia 2 lutego 2012 roku zmieniającego Zarządzenie Burmistrza Wyszki nr 210/2011.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to:

- 1) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2001 Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.), regulująca zakres i charakter zadań spoczywających na gminie, w tym:
 - ochronę zdrowia,
 - pomoc społeczną,
 - gminne budownictwo mieszkaniowe,
 - edukację publiczną,
 - kulturę, w tym biblioteki gminne i inne instytucje kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
 - kulturę fizyczną i turystykę, w tym tereny rekreacyjne i urządzenia sportowe,

- porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli oraz ochronę przeciwpożarową i przeciwpowodziową, w tym wyposażenie i utrzymanie gminnego magazynu przeciwpowodziowego,
 - współpracę z organizacjami pozarządowymi,
 - współpracę ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.
- 2) Cała wspomniana wyżej ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2009 Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.), z której wprost wynika konieczność opracowywania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Wynikające z niej pozostałe zadania gminy (własne i zlecone) zostaną szczegółowo omówione w dalszej części dokumentu.
 - 3) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U. 2006 Nr 139, poz. 992 z późn. zm.) regulująca system poza ubezpieczeniowych świadczeń społecznych finansowanych w całości ze środków budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej.
 - 4) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity Dz. U. 2011 Nr 43. poz. 225 z późn. zm.). Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Ustawa ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców. Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu.
 - 5) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 nr 149 poz. 887 z późn. zm.). Wynikające z niej zadania gminy zostaną szczegółowo omówione w dalszej części dokumentu.
 - 6) Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535, z późn. zm.). Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

- 7) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity Dz. U. 2010 Nr 234 poz. 1536 z późn. zm.). Ustawa jest aktem prawnym wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa to: prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego), uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu), nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat.
- 8) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. 2008 Nr 69, poz. 415 z późn. zm.). Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu: pełnego i produktywnego zatrudnienia; rozwoju zasobów ludzkich; osiągnięcia wysokiej jakości pracy; wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej.
- 9) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135 z późn. zm.). Ustawa określa: warunki udzielania i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
- 10) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. 2007 Nr 70, poz. 473 z późn. zm.). Nakłada na organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy. Ponadto, na mocy tej ustawy jednostki samorządu terytorialnego popierają także tworzenie i rozwój organizacji społecznych, których celem jest krzewienie trzeźwości i abstynencji, oddziaływanie na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielanie pomocy ich rodzinom, jak również zapewniają warunki sprzyjające działaniom tych organizacji.
- 11) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) określa zadania w zakresie przeciwdziałania

przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i tę przemoc stosujących.

- 12) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2005 nr 179 poz. 1485 z późn. zm.). Ustawa określa zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania narkomanii, zadania i uprawnienia organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii.
- 13) Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz. U. 2009 Nr 1, poz. 7 z późn. zm.) określa zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów, warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji, zasady i tryb postępowania, finansowanie świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego oraz działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Ramy odniesienia – dokumenty programowe polityki społecznej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyszków na lata 2012-2016 wpisuje się i odnosi do kanonu dokumentów polityki społecznej w wymiarze europejskim, krajowym i wojewódzkim.

W 2000 roku kraje Unii Europejskiej przyjęły do realizacji Strategię Lizbońską, której celem jest uczynienie z Unii Europejskiej obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, przy jednoczesnym wzroście zatrudnienia i spójności społecznej oraz poszanowaniu środowiska naturalnego. Europejska Polityka Społeczna zakłada, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym punktem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. Dynamicznie rozwijająca się gospodarka ma zatem wspierać spójność społeczną, rozumianą jako zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom oraz minimalizowania dysproporcji występujących między nimi.

Europejską politykę społeczną charakteryzują między innymi wzrost znaczenia samorządów lokalnych i sektora obywatelskiego, kierującego się zasadą pomocniczości, podnoszenia roli wolontariatu, edukacji i więzi społecznych w budowaniu kapitału społecznego. Wzrost sektora ekonomii społecznej i zatrudnienia socjalnego, zakłada przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

poprzez udział w programach integracyjnych i reintegracyjnych, działania aktywizujące społeczności lokalne. Polityka ta przyjmuje ponadto następujące założenia:

- odpowiedzialność państwa za jakość i poziom życia wszystkich obywateli wyrażającą się między innymi w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu,
- oparcie polityki społecznej na prawach społecznych i socjalnych,
- wielosektorowość i wielopoziomowość polityki społecznej, w której ważną rolę do odegrania mają sektor obywatelski i rynkowy oraz władze regionalne i lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne,
- uznanie znaczenia mocnych i trwałych więzi rodzinnych i społecznych za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych,
- uwzględnianie trendów demograficznych w planowaniu polityki społecznej, a szczególnie takich zjawisk jak zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa czy zmiany wzorców życia rodzinnego.

Głównym narzędziem finansowym Unii Europejskiej wspierającym zatrudnienie w państwach członkowskich oraz promującym spójność gospodarczą i społeczną jest **Europejski Fundusz Społeczny**. Wydatki EFS wynoszą około 10% całkowitego budżetu UE. EFS jest jednym z funduszy strukturalnych UE, których celem jest zwiększanie spójności społecznej oraz dobrobytu we wszystkich regionach Unii. 28 września 2007 r. Komisja Europejska wydała decyzję w sprawie przyjęcia do realizacji Programu Kapitał Ludzki, który jest jednym z programów służących realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 i obejmuje całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w Polsce. Przyjęcie Programu stanowi potwierdzenie głównych kierunków rozwoju i prowadzenia polityki prozatrudnieniowej rządu oraz umożliwia wykorzystanie środków EFS w Polsce w latach 2007-2013. Podstawowym programem polityki społecznej finansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego realizowanym w Polsce w latach 2007-2013 jest Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa. W ramach Programu wsparciem zostaną objęte następujące obszary: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli oraz promocją zasobów pracy.

Perspektywa finansowa 2014-2020 ogniskować się będzie w istotnej części na walce z ubóstwem. Blisko 20% alokacji Europejskiego Funduszu Społecznego przeznaczone będzie na politykę związaną z promocją integracji społecznej.

Polska polityka rozwoju regionalnego ma na celu zmniejszenie dystansu rozwojowego do bogatszych państw Unii Europejskiej. Polityka ta musi wykorzystywać te cechy polskiej gospodarki i polskiego społeczeństwa, które stanowią źródło szans naszego kraju, a więc przede wszystkim rzeszę młodych i coraz lepiej wykształconych Polaków, wysoką przedsiębiorczość polskiego społeczeństwa, a także duży rynek wewnętrzny. Polityka rozwojowa musi opierać się na konsekwentnym budowaniu społeczeństwa i gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, bez których niemożliwe jest osiągnięcie celów rozwoju naszego kraju. Polityka ta musi także przeciwdziałać pogłębianiu się dysproporcji w poziomie rozwoju poszczególnych regionów Polski tak, by uniknąć marginalizacji najslabiej rozwijających się.

Jednym z dokumentów opartych na założeniach Strategii Lizbońskiej jest opracowana przez Ministerstwo Polityki Społecznej w 2004 r. **Narodowa Strategia Integracji Społecznej** dla Polski, która zakłada przeciwdziałanie:

- grupowej dyskryminacji, ograniczającej swobodę i możliwość działania jednostek,
- zerwaniu więzi społecznych, prowadzącemu do pozbawienia jednostki zdolności do działania, niedostatecznemu poziomowi zabezpieczenia podstawowych potrzeb społecznych tych obywateli, którzy nie są zdolni zapewnić ich sobie sami.

Ważnym dokumentem, który należy brać pod uwagę konstruując strategiczne cele i kierunki rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy, jest **Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego**.

Poniżej generalne cele długookresowe strategii województwa mazowieckiego:

- zwiększenie konkurencyjności metropolii warszawskiej i regionu w układzie europejskim i globalnym,
- przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunków życia ludności,
- poprawa jakości środowiska przyrodniczego Mazowsza,
- wydłużenie trwania życia mieszkańców Województwa Mazowieckiego poprzez zmianę stylu życia oraz poprzez zmniejszenie rozpowszechniania chorób cywilizacyjnych i uzależnień,
- ukształtowanie tożsamości kulturowej regionu,
- bardziej efektywne wykorzystanie przestrzeni.

Wśród celów średniookresowych zapisano:

- wzmocnianie mechanizmów dyfuzji procesów rozwojowych z aglomeracji warszawskiej na otoczenie regionalne,
- przyspieszenie procesów rozwoju społeczno-gospodarczego opartego na wiedzy i innowacjach,
- aktywizację i modernizację obszarów poza-metropolitalnych służącą likwidacji zapóźnień cywilizacyjnych i poprawie dochodów i warunków życia ludności,
- przeciwdziałanie degradacji i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego,
- poprawę stanu zdrowia mieszkańców województwa mazowieckiego,
- wzmocnienie regionalnych więzi kulturowo-społecznych mieszkańców województwa.

Powyższe cele są najistotniejszymi w aspekcie perspektywicznego kreowania wojewódzkiej polityki społecznej (rozumianej jako działania zmierzające do poprawy warunków życia ludności i coraz pełniejszego zaspokajania jej potrzeb), w tym i pomocy społecznej, która jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych.

Niniejsza strategia jest zgodna z dokumentami strategicznymi szczebla lokalnego – m. in. ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Wyszki i Wieloletniego Planu Inwestycyjnego, ale też dokumentami strategicznymi szczebla wojewódzkiego: Planem Przestrzennego Zagospodarowania Województwa Mazowieckiego do 2020 roku (aktualizacja), oraz Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja). Uwzględnia zapisy Strategii rozwoju gminy Wyszki na lata 2007-2015, Strategii Rozwoju Turystyki na lata 2007-2015 (aktualizacja). Strategia spójna jest z Programem pomocy rodzinie i dziecku w powiecie Wyszki na lata 2010-2015 oraz Gminnym Programem Profilaktyki Zdrowotnej i Promocji Zdrowia na lata 2010-2015.

Strategia uwzględnia kluczowe elementy dokumentów strategicznych programujących rozwój Polski, a więc:

1. Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, poprzez uwzględnienie w systemie planowania społeczno-gospodarczego kwestii związanych z planowaniem przestrzennym dla realizacji celów rozwojowych, a także poprzez dążenie do realizacji celu, jakim jest Polska w roku 2030 – to kraj o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowany, sprawnie zarządzany i bezpieczny.
2. Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju, w zakresie celów obszaru II, a więc rozwoju kapitału społecznego, oraz wszystkich celów obszaru III, a więc integracji społecznej, zapewnienia dostępu i standardu określonych usług publicznych oraz wzmocnienia mechanizmów dyfuzji oraz integracji

przestrzennej dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

3. Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego: w części dotyczącej wizji rozwoju regionalnego, którym powinna być: W 2020 roku polskie regiony mają stanowić lepsze miejsce do życia dzięki zwiększeniu poziomu i jakości życia oraz przez stworzenie takich ram gospodarczo-społecznych i instytucjonalnych, które zwiększają szanse rozwojowe we wszystkich regionach oraz realizacji aspiracji i możliwości zamieszkujących je jednostek i wspólnot lokalnych,
4. Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, której działania mają wspierać zaangażowanie obywatelskie, zachęcać do współpracy oraz wzmacniać kreatywność Polaków, zwłaszcza poprzez realizację celu 1, jakim jest kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.

Strategia wykorzystuje także wybrane elementy Diagnozy Polska 2030 – zwłaszcza w zakresie partycypacji publicznej.

Słowniczek

Wykluczenie społeczne¹: Wykluczenie społeczne to sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie, zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. W tej definicji występują trzy ważne elementy. **Sytuacja wykluczająca** będąca splotem czynników czy warunków wykluczających (odpowiedź na pytanie co/kto wyklucza?). **Jednostka wykluczana**, czyli osoba lub grupa znajdujące się w sytuacji wykluczającej (odpowiedź na pytanie, "kto" jest wykluczany?). **Zgodne z prawem społeczne funkcjonowanie**, korzystanie z zasobów publicznych i zabezpieczanie własnej egzystencji w godny sposób, co w wyniku sytuacji wykluczającej jest uniemożliwione lub znacznie utrudnione (odpowiedź na pytanie, z czego wykluczana jest dana jednostka?). Pełnienie ról społecznych (m.in. rodzinnych, zawodowych, obywatelskich, towarzyskich), korzystanie z zasobów publicznych (m.in. dobra, usługi, infrastruktura) i godne zabezpieczanie egzystencji (zdobywanie dochodów i gromadzenie zasobów) są ze sobą ściśle powiązane.

Integracja społeczna²: Integracja społeczna - działania wspólnotowe oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do

¹ Definicja wykluczenia społecznego wypracowana w ramach prac Grupy Drugiej Zespołu Zadaniowego ds. Reintegracji Społecznej.

² Definicja integracji społecznej przyjęta przez Grupę Drugą Zespołu Zadaniowego ds. Reintegracji Społecznej

społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomagane są jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych. W ten sposób określiliśmy ogólne ramy porządku instytucjonalnego, który ma sprzyjać realizacji głównego celu.

Lokalna polityka społeczna³: ogół działań organów samorządu terytorialnego zmierzających do poprawy pozycji ekonomicznej i społecznej osób najuboższych absolutnie lub w porównaniu z innymi oraz zapobiegania występowaniu ryzyk zagrażających egzystencji tych osób. Wymiar lokalny polityki społecznej ujawnia się w tym, że ogranicza się ona do przestrzeni wytyczonej granicami gminy lub powiatu. Formą odzwierciedlenia polityki lokalnej są zwłaszcza akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze gminy lub powiatu, takie jak strategia rozwoju, strategia rozwiązywania problemów społecznych, gminne/powiatowe programy polityki społecznej (profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowia, pomocy rodzinie i dziecku, rozwiązywania problemów alkoholowych przeciwdziałania narkomanii, działań na rzecz osób niepełnosprawnych, ochrony zdrowia psychicznego, współdziałania z organizacjami pozarządowymi itp.). Istotę lokalnej polityki społecznej stanowi jej nastawienie na własne środowisko, jego interesy, dochodzenie do szerokiego porozumienia społecznego, przy minimalizacji sytuacji konfliktowych.

Metodologia prac

Dokument opracowywany był we współpracy z następującymi instytucjami: Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wyszku (Agnieszka Mróz, dyrektor – konsultacje odbyły się 5 marca i 16 kwietnia 2012, Ewą Chmielewską, przewodniczącą Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, 5 marca), Powiatowym Urzędem Pracy w Wyszku (Grażyną Polak, dyrektor, 7 marca), Urzędem Miejskim w Wyszku (Anną Gołębiewską, naczelnik Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych, Kamillą Puławską, inspektor ds. społecznych w Wydziale Edukacji i Spraw Społecznych, 6 marca; Ewą Sosnowską, podinspektor ds. promocji zdrowia w Wydziale Edukacji i Spraw Społecznych, 12 marca; Renatą Polak, inspektor ds. lokalnych w Wydziale Gospodarki Komunalnej, Mieszkalnictwa i Rolnictwa, 6 marca), Środowiskowym Domem Samopomocy SOTERIA (Hanną Wargocką, kierownik, 15 marca), Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Wyszku (Grażyną Majewską, dyrektor, 16 marca) Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Wyszku (Edytą Jarosz, dyrektor; 17 marca).

³ Definicja własna na podstawie definicji Heinza Lamperta (Leksykon polityki społecznej, red. Barbara Rysz-Kowalczyk, IPS UW, Warszawa 2001)

Dokument przygotowywany był we współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie gminy: Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Kołem w Wyszkanie (Urszulą Mikołajczyk, przewodniczącą koła, konsultacje odbyły się 6 marca i 17 kwietnia 2012) oraz Fundacją „Idzik” (Robertem Szulcem, dyrektorem), Wyszkańskim Stowarzyszeniem Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Ważna Róża” (Katarzyną Kamieniecką, prezes) i Stowarzyszeniem Inicjatyw Społecznych „Wiatrak” (Andrzejem Grajczykiem, wiceprezesem) - konsultacje odbyły się w dniach 27 i 28 marca 2012.

Sporządzenie dokumentu zostało poprzedzone pracami komisji ds. przygotowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2012-2016 w składzie (zorganizowane zostały dwa spotkania w dniach 25 listopada i 22 grudnia 2011):

1. Agnieszka Mróz – Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszkanie,
2. Anna Gołębowska – Naczelnik Wydz. Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Wyszkanie,
3. Zbigniew Szczerba – Dyrektor Zespołu Szkół w Wyszkanie,
4. Elżbieta Królikowska – Dyrektor Szkoły Podstawowej w Lucynowie,
5. Ewa Karpińska – Dyrektor Przedszkola nr 9 w Wyszkanie,
6. Hanna Jankowska – Przewodnicząca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyszkanie, Dyrektor Zespołu Szkół w Rybnie,
7. Renata Polak – Inspektor ds. lokalowych w Wydziale Gospodarki Komunalnej Mieszkalnictwa i Rolnictwa Urzędu Miejskiego w Wyszkanie,
8. Dorota Rogulska – Kierownik Poradni Leczenia Uzależnień przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Wyszkanie,
9. Jadwiga Kamieniecka – Kierownik Świetlicy Socjoterapeutycznej w Wyszkanie,
10. Katarzyna Woźniak – Pracownik Socjalny Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszkanie,
11. Urszula Mikołajczyk – Przewodnicząca Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło w Wyszkanie
12. Katarzyna Kamieniecka – Prezes Wyszkańskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Ważna Róża”,
13. Jagoda Włodoń – Kierownik Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Ośrodka Rehabilitacyjnego „Monar” w Wyszkanie,
14. Beata Ryszewska Pokraśniewicz – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodka Rehabilitacyjnego „Monar” w Wyszkanie,
15. Robert Szulc – Dyrektor Fundacji „Idzik”,
16. Karol Kretkowski – Członek Zarządu Fundacji ROWER.COM,
17. Artur Laskowski – Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Wiatrak”, kierownik biura Wyszkańskiego Inkubatora Pozarządowego Fundacji ROWER.COM.

Strategia stanowi dokument, który wybranym, przemyślanym, założonym do osiągnięcia celom przypisuje cały wachlarz zadań, określa środki i metody ich realizacji, wytycza kierunki, typuje priorytety, wskazuje zagrożenia. Zawiera ponadto metody oceny (ewaluacji) i wskazuje podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Rozwiązania szczegółowe niniejszego opracowania operują różnym poziomem uszczegółowienia, przy czym ze względu na horyzont czasowy (5 lat) strategia musi być dokumentem na stosunkowo dużym poziomie ogólności, stwarzając możliwości modyfikacji i poprawek.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przyjęto następujący tryb postępowania:

1. Przeprowadzono szereg konsultacji specjalistycznych (z mieszkańcami gminy, pracownikami Urzędu Miejskiego, Ośrodka Pomocy Społecznej, lokalnymi liderami, przedstawicielami lokalnych instytucji realizujących zadania z obszaru polityki społecznej, przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na obszarze gminy; do roli koordynatora prac nad strategią zostali zatrudnieni zewnętrzni moderatorzy), zebrano materiał do diagnozy, omówiono cele strategiczne i szczegółowe zadania.
2. Opracowano diagnozę sytuacji społecznej w gminie (raport o stanie gminy Wyszków).
3. Określono misję gminy w zakresie polityki społecznej zawierającą cel nadrzędny, do którego władze wspólnoty samorządowej zamierzają dążyć.
4. Określono obszary najważniejszych interwencji z punktu widzenia prowadzonej polityki społecznej.
5. Wskazano cele podstawowe, które władze gminy zamierzają osiągnąć w każdym z wytypowanych obszarów.
6. Wskazano cele operacyjne służące osiągnięciu wytyczonych celów podstawowych.
7. Sformułowano wnioski wynikające z analizy sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy, rozmów z konsultantami i konsultacji społecznych strategii.
8. Wskazano oczekiwane efekty wdrażanego programu oraz podmioty odpowiedzialne za realizację zadań oraz monitoring i ewaluację strategii.

W pracach nad strategią wykorzystano elementy partycypacji publicznej. Dokument był przedmiotem szerokich konsultacji społecznych. W tym zakresie procesy planistyczne wykorzystują doświadczenia prac nad Narodową Strategią Integracji Społecznej dla Polski.

Dokument został przedłożony do konsultacji społecznych w dniach 16-29 maja 2012 roku. Wykaz złożonych uwag w wyniku przeprowadzonych konsultacji, wraz z informacją o ich uwzględnieniu lub nie uwzględnieniu (oraz przyczyną nieuwzględnienia) będzie stanowił załącznik do strategii.

RAPORT O STANIE GMINY WYSZKÓW - przegląd problemów społecznych

Położenie, Powierzchnia

Gmina Wyszaków jest gminą miejsko-wiejską położoną w środkowo-wschodniej części województwa mazowieckiego. Stolica gminy, Wyszaków, oddalony jest o 55 km od Warszawy, 68 km od Ciechanowa oraz 75 km od Ostrołęki. Teren miasta i gminy o powierzchni 165,2 km² zamieszkuje 38756 osób⁴, tj. 234,6 osób/km² (stan na dzień 28.03.2012 r. - zgodnie z danymi Wydziału Ogólnego i Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Wyszakowie). Gmina Wyszaków leży w granicach Powiatu Wyszakowskiego i graniczy z gminami: Rząśnik, Zabrodzie, Somianka, Brańszczyk, Długosiodło i Łochów.

Pod względem administracyjnym gmina Wyszaków składa się z 27 sołectw: Deskurów, Drogoszewo, Fidest, Gulczewo, Kamieńczyk, Kręgi Nowe, Leszczydół Działki, Leszczydół Nowiny, Leszczydół Podwielątki, Leszczydół Pustki, Lucynów Duży, Lucynów, Łosinno, Natalin, Rybienko Nowe, Olszanka, Rybno, Sitno, Skuszew, Rybienko Stare, Leszczydół Stary, Ślubów, Świniotop (na jego terenie położone jest sanktuarium Loretto nad Liwcem), Tulewo, Tulewo Górne, Tumanek i Puste Łąki.

Przez gminę Wyszaków przebiega budowana wciąż droga ekspresowa nr S8 (na odcinku Wyszaków Warszawa już istniejąca), stanowiąca jednocześnie drogę krajową nr 8, wiodąca od Wrocławia do Białegostoku i łącząca aglomeracje: wrocławską, łódzką, warszawską i białostocką. Droga ta stanowi też polską część trasy E67 – europejskiej trasy pośredniej północ-południe łączącej Europę Środkową ze Skandynawią. Ponadto przez gminę prowadzi droga krajowa nr 62, którą Wyszaków ma połączenie drogowe z sąsiednimi Serockiem i Łochowem, oraz droga wojewódzka nr 618 łącząca Wyszaków z Pułtuskiem.

Wyszaków ma także dogodne kolejowe połączenie komunikacyjne z Warszawą i Ostrołęką (prowadzi tędy krajowa linia kolejowa zarządzana przez PKP Polskie Linie Kolejowe SA).

Gmina Wyszaków jest położona w widłach jednej z największych rzek w Polsce – nieuregulowanej, atrakcyjnej przyrodniczo rzeki Bug i wpływającej do niej w granicach gminy rzeki Liwiec. Południowo i południowo-wschodnią część gminy porasta Puszcza Kamieniecka, a od jej północnych obrzeży w kierunku na północny-wschód rozciąga się Puszcza Biała.

⁴ Zmeldowani na pobyt stały

Ludność

Według stanu na dzień 28 marca 2012 roku gminę Wyszaków zamieszkiwało 38 756 osób, w tym 19 855 kobiet i 18 901 mężczyzn. Na terenie miasta mieszkało 27 163 osoby (14 071 kobiet, 13 092 mężczyzn), a w sołectwach wokół Wyszakowa 11 593 osoby (5 784 kobiety, 5 809 mężczyzn).

Tabela nr 1. Ludność gminy Wyszaków (zameldowani na pobyt stały) – stan na dzień 28.03.2012

Miejscowość	ogółem	K	M	0-19 lat		K 20-60 lat	M 20-65 lat	K pow. 60 lat	M pow. 65 lat
				ogółem	K				
Gmina Wyszaków	38756	19855	18901	8567	4165	11911	12827	3779	1672
Wyszaków	27163	14071	13092	5726	2813	8609	9022	2649	1157
Sołectwa, w tym:	11593	5784	5809	2841	1352	3302	3805	1130	515
Deskurów	263	130	133	66	30	70	85	30	12
Drogoszewo	694	325	369	151	69	197	269	59	18
Fidest	89	48	41	21	12	25	27	11	5
Gulczewo	512	242	270	124	56	141	181	45	21
Kamięńczyk	621	304	317	103	48	164	214	92	48
Kręgi Nowe	209	104	105	59	26	55	60	23	12
Leszczydół Stary	568	269	299	141	55	163	195	51	18
Leszczydół- Działki	133	65	68	37	21	31	45	13	7
Leszczydół- Nowiny	1216	619	597	320	164	340	383	115	58
Leszczydół- Podwielątki	266	133	133	69	33	73	82	27	15
Leszczydół-Pustki	354	175	179	85	40	89	112	46	22
Lucynów	897	451	446	247	110	276	272	65	37
Lucynów Duży	477	228	249	99	52	133	182	43	20
Łosinno	551	286	265	152	75	156	164	55	24
Natalin	317	167	150	76	34	99	92	34	16
Olszanka	403	203	200	95	41	115	127	47	19
Puste Łąki	65	35	30	13	10	13	23	12	4
Rybieńko Nowe	849	447	402	248	127	273	259	47	22
Rybieńko Stare	322	164	158	81	43	89	103	32	17
Rybno	646	323	323	162	80	187	210	56	31
Sitno	180	95	85	54	28	47	51	20	8
Skuszew	786	374	412	179	69	223	266	82	36
Ślubów	163	91	72	35	22	57	52	12	7
Świniotop	85	40	45	9	4	21	30	15	10
Tulewo	157	80	77	39	22	43	57	15	3
Tulewo Górne	355	182	173	91	44	106	114	32	12
Tumanek	400	189	211	85	37	112	150	40	13
Loretto*	15	-	-	-	-	4	-	11	-

Źródło: Urząd Miejski w Wyszakowie (* Loretto położone jest na terenie sołectwa Świniotop)

Liczba mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym wynosiła 24738 osób, w tym 11911 kobiet i 12827 mężczyzn.

Tabela nr 2. Mieszkańcy gminy Wyszki zameldowani na pobyt stały i czasowy powyżej 3 miesięcy w latach 2007-2012

Miejscowość	2007	2008	2009	2010	2011
Mieszkańcy gminy Wyszki ogółem	38717	39051	39070	39195	39332
w tym kobiety	19820	20000	20016	20114	20200
w tym mężczyźni	18897	19051	19054	19081	19132
Mieszkańcy Wyszkiowa	27455	27569	27617	27569	27567
w tym kobiety	14190	14262	14302	14296	14299
w tym mężczyźni	13265	13307	13315	13273	13268
Mieszkańcy sołectw gminy Wyszki	11262	11482	11453	11626	11765
w tym kobiety	5630	5738	5714	5818	5901
w tym mężczyźni	5632	5744	5739	5808	5864

Źródło: Urząd Miejski w Wyszki (dane na ostatni dzień roku kalendarzowego)

Tabela nr 3. Mieszkańcy gminy Wyszki według grup wiekowych (zameldowani na pobyt stały i czasowy powyżej 3 miesięcy) w latach 2007-2012

Mieszkańcy gminy Wyszki	2007	2008	2009	2010	2011
Ogółem	38717	39051	39070	39195	39332
poniżej 18 lat	9375	9219	9049	8912	8760
w tym dziewczęta	4624	4544	4447	4373	4287
w tym chłopcy	4751	4675	4602	4539	4473
Mieszkańcy w wieku produkcyjnym	24935	25263	25327	25380	25499
w tym kobiety w wieku 18-60 lat	12185	12328	12344	12320	12347
w tym mężczyźni w wieku 18-65	12750	12935	12983	13060	13152
Mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym	4407	4569	4694	4903	5073
w tym kobiety pow. 60 lat	3011	3128	3226	3421	3566
w tym mężczyźni pow. 65 lat	1396	1441	1468	1482	1507

Źródło: Urząd Miejski w Wyszki (dane na ostatni dzień roku kalendarzowego)

Informacje dodatkowe:

Zwiększa się gęstość zaludnienia gminy. Na koniec 2002 roku wynosiła 225 mieszkańców na 1 km², a na koniec 2010 r. – 234 osób/km². Zmniejsza się odsetek kobiet przypadających na 100 mężczyzn – zarówno w ogólnej populacji mieszkańców (105 kobiet w 2002, 103,1 w 2010), jak i w przedziale wieku 20-39 (w 2002 99,4, w 2010 – 95,1). Zmniejsza się odsetek młodych w ogólnej liczbie mieszkańców (w 2002 wynosił 30,8%, w 2010 – 24,8%), za to wzrasta odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (w 2002 – 9%, w 2010 – 10,5%), przy czym z uwagi na relatywnie większy spadek liczby młodych w stosunku do wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym zmniejszył się udział osób w wieku nieprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (z 60,5% w roku 2002 do 53,6% w roku 2010). Na tle

kraju gmina Wyszaków ma wysoki wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców (2002: Polska -0,15, gmina Wyszaków 4,65, 2010: Polska 0,91, gmina Wyszaków 5,42)⁵.

Przedsiębiorczość

W styczniu 2012 roku w ewidencji działalności gospodarczej gminy Wyszaków figurowało 3838 przedsiębiorstw. Działalność w 2011 r. rozpoczęło 336 przedsiębiorców. Poniżej wykaz rodzajów pozarolniczej działalności gospodarczej prowadzonej na terenie gminy Wyszaków.

Tabela nr 4. Ilość podmiotów gospodarczych w gminie Wyszaków – stan styczeń 2012

Lp.	Branża	Miasto	Tereny wiejskie	Ogółem
1.	A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	50	60	110
2.	B – górnictwo i wydobywanie	-	-	-
3.	C – przetwórstwo przemysłowe	238	76	314
4.	D – dostawa energii elektrycznej	1	-	1
5.	E – dostawa wody, gospodarstwo ściekami i odpadami	10	6	16
6.	F – budownictwo	466	177	643
7.	G – handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów	876	154	1030
8.	H – transport i gospodarka magazynowa	289	51	340
9.	I – zakwaterowanie	76	17	93
10.	J – informacja i komunikacja	57	11	68
11.	K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	98	8	106
12.	L – obsługa rynku nieruchomości	65	10	75
13.	M – działalność profesjonalna, naukowa, techniczna	268	16	284
14.	N – usługi administrowania i działalność wspierająca	90	21	111
15.	O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	14	4	18
16.	P – edukacja	100	21	121
17.	Q – opieka zdrowotna	203	9	212
18.	R – kultura, rozrywka, rekreacja	45	12	57
19.	S – pozostała działalność usługowa	223	16	239
	Razem:	3169	669	3838

Źródło: GUS, obliczenia Instytutu Eurotest

W Wyszakowie dominują firmy mikro – jest ich 95,9% ogółu firm. Małych firm jest 3,2%, a średnich 0,8% ogółu firm⁶.

⁵ Źródło: Statystyka gmin i powiatów województwa mazowieckiego w latach 2002-2010, <http://www.stat.gov.pl>

⁶ Odsetki zaokrąglono do 1 cyfry po przecinku. Kryteria przynależności do klasy mikro, małych i średnich przedsiębiorstw:

- mikro przedsiębiorstwo - zatrudnienie do 9 pracowników, roczny obrót lub całkowity bilans roczny nie przekracza 2 mln EUR,

Ponad połowa badanych firm w gospodarce Wyszki prowadzi działalność powyżej 10 lat tj. 55,4%, od 6 do 10 lat prowadzi działalność 17%, od 3 do 5 lat prowadzi działalność 19,1% firm. Młodych stażem firm prowadzących działalność nie dłużej niż 2 lata jest 8,5%.

Najwięcej firm w Wyszki o stażu działalności powyżej 10 lat działa w branży produkcyjnej 75% (spośród wszystkich działających w tej branży), następnie w handlu (63,3%). W usługach firmy o takim stażu stanowią niewiele ponad połowę firm (51,9%), a w budownictwie – 40%. Spośród wyszkowskich firm o stażu działalności do 2 lat najwięcej jest w branży usługowej 14,8%, następnie w budownictwie 11,8%, a w handlu – 3,4%.

Blisko połowa firm funkcjonujących w Wyszki tj. 47,3% ma zasięg ponadlokalny, w tym teren województwa 19,9% ankietowanych firm. Zasięg krajowy – 21,9%, zagraniczny – 5,5% firm. Zasięg lokalny głównego rynku działalności (miasto i okolice) ma 52,7% firm.

Większość ankietowanych firm prowadzi działalność gospodarczą we własnym lokalu 68%, w dzierżawionym lokalu 29,3% firm, a równocześnie we własnym i w dzierżawionym lokalu – 2,7% ankietowanych firm.

Spośród badanych firm w Wyszki rozwój i poszerzenie działalności planuje w ciągu najbliższego roku 21,3% firm, a zmianę profilu 5,3% firm. Nie planuje zmian profilu działania 62,8% firm, a brak zdecydowania w tym zakresie podało 10,6% firm.

Wzrost zatrudnienia w najbliższym roku planuje 17,5% firm w Wyszki. Zmniejszenie zatrudnienia planuje 5,1% firm. Nie planuje zmian kadrowych 66,3% firm. Nie ma jeszcze planów w tym względzie ma 11,1% firm.

Spośród ankietowanych firm 37,9% uważa, że na rynku pracy w Wyszki są trudności ze znalezieniem pracowników w potrzebnym zawodzie. Natomiast 23,3% jest zdania, że nie ma trudności ze znalezieniem pracowników. W większości dotyczy to osób bez kwalifikacji zawodowych, przyuczanych do prostych prac.

Poszukiwanymi zawodami przez firmy w Wyszki, które planują wzrost zatrudnienia są:

-
- przedsiębiorstwo małe - od 10 do 49 pracowników, roczny obrót lub całkowity bilans roczny nie przekracza 10 mln EUR,
 - przedsiębiorstwo średnie - powyżej 49 do 250 pracowników, roczny obrót nie przekracza 50 mln EUR lub całkowity bilans roczny nieprzekraczający 43 mln EUR; Dane dotyczące przedsiębiorczości w Wyszki pochodzą z następującego źródła: Stan i warunki lokalnej gospodarki w Wyszki ze szczególnym uwzględnieniem sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w 2012 roku, Raport Instytutu Eurotest, 7 Program Ramowy Badań i Rozwoju, Wyszki, marzec 2012.

- specjaliści branży budowlanej: murarz, elektryk, kamieniarz, glazurnik, specjalista od robót wykończeniowych, dekarz, cieśla,
- brukarz,
- sprzedawca,
- specjalista ds. handlowych,
- grafik komputerowy,
- informatyk,
- kierowca,
- mechanik samochodowy,
- lakiernik,
- kasjer,
- fryzjer.

Ankietowani przedsiębiorcy byli zdania, że największe możliwości rozwoju w Wyszakowie ma branża budowlana 35,6%, następnie branża usługowa 30,5% (tu wymieniono: usługi transportowe, informatyczne, gastronomiczne). Szanse rozwoju branży handlowej przewiduje 20,3% ankietowanych (sklepy spożywcze z art. których nie ma w marketach, sklepy franczyzowe⁷), a branży produkcyjnej – 13,6% (przemysł elektrotechniczny, samochodowy, meblarski, obróbka metali).

Pracujący w gminie Wyszaków

Zgodnie z danymi statystycznymi GUS (*Statystyka gmin i powiatów województwa mazowieckiego w latach 2002-2010*, <http://www.stat.gov.pl>) na koniec 2002 roku w gminie Wyszaków pracowało 6199 osób (w tym 3263 kobiet), a na koniec 2010 – 8811 osób (w tym 4381 kobiet). To liczba pracujących według faktycznego miejsca pracy (2002), od 2004 r. – według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności, bez zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, bez zatrudnionych w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, bez zatrudnionych w organizacjach społecznych, politycznych, związkach zawodowych i innych oraz duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie. Dla powiatu wyszkowskiego liczby pracujących zdefiniowanych jak wyżej wynosiły odpowiednio – 7891 (2002) i 11187 (2010).

⁷ **Franczyza** (ang. *franchise*) – system sprzedaży towarów, usług lub technologii, który jest oparty na ścisłej i ciągłej współpracy pomiędzy prawnie i finansowo odrębnymi i niezależnymi przedsiębiorstwami: franczyzodawcą i jego indywidualnymi franczyzobiorcami. Franchising zakłada też przepływ know-how od franczyzodawcy do franczyzobiorcy przez cały czas obowiązywania umowy franczyzowej. Istotą jest udzielenie praw (i przyjęcie obowiązków) poprzez zawarcie umowy franszyzy.

Łącznie z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie liczba zatrudnionych w 2010 roku w powiecie wyszkowskim wynosiła 19648 osób⁸.

Według danych GUS z 2011 roku przytoczonych w raporcie pt. „Stan i warunki lokalnej gospodarki w Wyszku ze szczególnym uwzględnieniem sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w 2012 roku” ogółem pracujących w Wyszku (zatrudnionych w głównym miejscu pracy) jest 8811 osób⁹.

Bezrobocie

Powiat wyszkowski jest powiatem o wysokim poziomie bezrobocia oraz niskim poziomie aktywności zawodowej. Gmina Wyszki wraz z miastem odbiega od tego obrazu ze względu na pełnienie roli miasta satelickiego wobec Warszawy, oraz zatrudnienia w Stolicy znacznej części mieszkańców Wyszki.

Problem bezrobocia dotyka znaczną liczbę aktywnych zawodowo mieszkańców. Na terenie subregionu ostrołęckiego (powiaty: wyszkowski, makowski, ostrowski, pułtuski, ostrołęcki oraz miasto i gmina Ostrołęka) mieszka łącznie 382257 osób (kobiet 192218, mężczyzn 190039), z czego 27362 osoby we wrześniu 2011 roku były zarejestrowane jako osoby bezrobotne. Stopa bezrobocia w subregionie ostrołęckim wynosi 18,25% (w powiecie wyszkowskim 15,6%, makowskim 24,1%, ostrołęckim 17,4%, Ostrołęka 17,9%, ostrowskim 17,5%, pułtuskim 20,8%, dla porównania w podregionie m. st. Warszawa – 3,7 %).

W wyniku kryzysu w 2008 roku nastąpił wzrost liczby osób bezrobotnych, który po osiągnięciu najwyższego poziomu w 2009 roku i jego spadku w roku następnym utrzymuje się na stałym poziomie.

Tabela nr 5. Bezrobocie w powiecie wyszkowskim

Wskaźniki bezrobocia	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba bezrobotnych (w tysiącach)	3,4	4,5	4,6	4,8	4,6
Stopa bezrobocia	12,4	16,1	15,8	15,9	15,6

Źródło: GUS, Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów

⁸ Dane szacunkowe na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

⁹ Stan i warunki..., Raport Instytutu Eurotest, op. cit.

Dane bezwzględne dotyczące gminy Wyszki przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 6. Bezrobotni mieszkańcy gminy Wyszki (zarejestrowani)

Wybrane kategorie bezrobotnych	2010	2011	2012
Bezrobotni ogółem	2504	2429	2448
w tym kobiety	1188	1127	1064
do 25 roku życia	662	587	571
po 50 roku życia	524	515	551
niepełnosprawni	61	64	83
długotrwale bezrobotni	1116	1140	1151
bez kwalifikacji zawodowych	763	805	828

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Wyszki (dane szacunkowe na koniec pierwszego kwartału w poszczególnych latach)

W okresie 12 miesięcy 2011 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wyszki zarejestrowało się 6363 bezrobotnych, natomiast wyłączono z ewidencji 6611 osób. Jak wynika z powyższego migracje bezrobotnych (przyływ i odpływ) wyniosły 12974 osób.

Przeciwdziałanie bezrobociu

Przeciwdziałanie bezrobociu jest jednym z najważniejszych zadań powiatu. Walka z bezrobociem jest trudnym i długotrwałym przedsięwzięciem, które wymaga współpracy wielu instytucji, firm i organizacji pozarządowych oraz samorządów. Walka z bezrobociem rozumiana jest jako tworzenie nowych miejsc pracy i sprzyjanie ich powstawaniu. Powiatowy Urząd Pracy w Wyszki realizuje powyższe cele świadcząc następujące usługi rynku pracy:

- 1) pośrednictwo pracy;
- 2) pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy;
- 3) poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa;
- 4) organizacja szkoleń.

Pośrednictwo pracy. Głównym zadaniem pośrednictwa pracy jest pomoc bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pomoc pracodawcom w pozyskaniu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach. Pozostałe działania w ramach pośrednictwa pracy takie jak pozyskiwanie i upowszechnianie ofert pracy, inicjowanie spotkań bezrobotnych i poszukujących pracy z pracodawcami oraz współdziałanie z innymi powiatowymi urzędami pracy w zakresie wymiany informacji o możliwościach uzyskania zatrudnienia służyć mają jak najlepszej i najszybszej realizacji zadania, jakim jest podjęcie zatrudnienia przez osoby bezrobotne i poszukujące pracy. Zadaniem pośrednictwa jest także pozyskiwanie ofert pracy oraz nawiązywanie kontaktu z pracodawcami.

W 2011 roku pozyskano ogółem (dla osób pełnosprawnych i niepełnosprawnych) 1518 ofert pracy (w 2010 roku tych ofert było 2512), z czego subsydiowanych (finansowanych przy pomocy środków Funduszu Pracy) 866 ofert pracy.

Dla pracodawców mających problemy z pozyskaniem pracowników zostały zorganizowane giełdy pracy. W 2011 r. zorganizowano 12 giełd pracy dla firm z terenu powiatu wyszkowskiego, Warszawy i okolic. Łącznie pracodawcy zgłosili 176 miejsc pracy. W giełdach pracy uczestniczyło 551 osób, z czego 28 zostało zatrudnionych - to daje 5,1% ogółu uczestników giełd pracy.

Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy. Usługi z tego zakresu mają na celu przygotowanie bezrobotnych i poszukujących pracy do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia poprzez uczestnictwo w zajęciach aktywizacyjnych i szkoleniach z zakresu umiejętności poszukiwania pracy. W ramach zajęć aktywizacyjnych w 2011 roku zorganizowano trzydniowe spotkania dla 11 grup. Ogółem w zajęciach aktywizacyjnych uczestniczyły 123 osoby bezrobotne. Były to głównie osoby, które nie posiadają doświadczenia w poszukiwaniu pracy, utraciły motywację do jej poszukiwania lub chcą powrócić na rynek pracy po długim okresie braku aktywności. Zorganizowano również 6 trzytygodniowych szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy dla 52 osób. Po ukończonych zajęciach i szkoleniach w Klubie Pracy zostało wyłączonych 31 osób bezrobotnych (17,7% ogółu uczestników), w tym z powodu podjęcia pracy – 17 osób (9,7% ogółu uczestników).

Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa. W przypadku braku możliwości zapewnienia osobom bezrobotnym i poszukującym pracy odpowiedniego zatrudnienia Urząd świadczy usługi poradnictwa zawodowego dla osób zarejestrowanych. Głównym zadaniem poradnictwa zawodowego jest pomoc bezrobotnym i poszukującym pracy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia. Działania doradców zawodowych w głównej mierze polegają na:

- a) udzielaniu informacji o zawodach, rynku pracy oraz możliwościach szkolenia i kształcenia,
- b) udzielaniu porad dotyczących wyboru zawodu, zmiany kwalifikacji, podjęcia lub zmiany zatrudnienia,
- c) inicjowaniu, organizowaniu i prowadzeniu grupowych porad zawodowych dla bezrobotnych i poszukujących pracy.

W 2011 roku w poradnictwie indywidualnym i grupowym uczestniczyło 1755 osób (tj. 40,3 % ogółu osób zarejestrowanych), natomiast informację zawodową uzyskały 733 osoby (tj. 16,8 % ogółu osób zarejestrowanych).

Organizacja szkoleń. Bezrobotni kierowani są na szkolenia, by uzyskać lub uzupełnić umiejętności i kwalifikacje zawodowe. W 2011 roku na szkolenia

indywidualne skierowano 8 osób (w tym 2 niepełnosprawne), a w szkoleniach grupowych uczestniczyło 115 osób. Organizacja szkoleń odbywa się na podstawie umowy zawartej w formie pisemnej pomiędzy Urzędem Pracy a instytucją szkoleniową, posiadającą wpis do rejestru instytucji szkoleniowych prowadzony przez Wojewódzki Urząd Pracy. Wybór instytucji szkoleniowej dokonywany jest zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych oraz Kryteriami w sprawie organizacji usług szkoleniowych, przygotowania zawodowego dorosłych oraz wyboru instytucji szkoleniowej do przeprowadzenia szkoleń w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wyszku.

Aktywizacja bezrobotnych. Działania Powiatowego Urzędu Pracy w Wyszku przyczyniły się do zaktywizowania w 2011 roku 1379 osób w ramach poszczególnych usług i instrumentów rynku pracy, takich jak staże, szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Szczególną troską urzędu pracy otoczone są następujące grupy pozostających bez pracy: długotrwale bezrobotni (pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy), wchodzący na rynek pracy (osoby w wieku 18-25 lat), kończący aktywność zawodową (osoby w wieku 50-65 lat), kobiety, niepełnosprawni, zagrożeni wykluczeniem społecznym (osoby charakteryzujące się niskim poziomem wykształcenia, długotrwałym pozostawaniem bez pracy, zdezaktualizowanymi kwalifikacjami, bezradnością oraz niską motywacją), osoby odchodzące z rolnictwa.

Na aktywizację bezrobotnych Powiatowy Urząd Pracy w Wyszku pozyskuje tzw. środki algorytmowe z Funduszu Pracy (w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej) oraz środki z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Mieszkalnictwo

Sytuację mieszkaniową w gminie Wyszaków przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 7. Podstawowe dane dotyczące mieszkalnictwa w gminie Wyszaków

Wybrane dane	2002	2010
Liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców	2,32	3,78
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań oddawanych do użytku	120,8 m ²	116,8 m ²
Przeciętna liczba osób na mieszkanie (w zasobach mieszkaniowych na terenie gminy)	3,34*	3,22
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu (w zasobach mieszkaniowych na terenie gminy)	3,86*	3,93

Źródło: Statystyka gmin i powiatów województwa mazowieckiego w latach 2002-2010, Urząd Statystyczny w Warszawie. Dane za 2003 rok

W gminie Wyszaków nie wszyscy uprawnieni do uzyskania lokalu z zasobu komunalnego mają do niego dostęp.

Zgodnie ze stanem na 31 grudnia 2011 roku mieszkaniowy zasób gminy Wyszaków składa się z 358 lokali mieszkalnych znajdujących się w 23 budynkach. W przypadku 12 budynków, część mieszkań została wykupiona od gminy przez mieszkańców. W budynkach tych działają wspólnoty mieszkaniowe. W omawianych budynkach są 363 mieszkania – w tym 200 stanowi własność Gminy, kolejnych 163 to własność osób fizycznych. W kolejnych 10 budynkach jest 156 mieszkań, w tym 37 mieszkań zostało przekształconych w lokale socjalne, gdzie umowy zawierane są na czas określony. Zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Wyszakowie z 28 czerwca 2007 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy w budynkach o obniżonym standardzie przy ul. Łącznej 24 i 30, Serockiej 1, 1A i 1B oraz Na Skarpie 26, zwalniane lokale przekształcane są w lokale socjalne. Dotychczasowa polityka mieszkaniowa Gminy zakładała zwiększenie ilości mieszkań poprzez rozwój budownictwa czynszowego, Spółkę Gminną – Wyszakowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego. Działania te kredytował Bank Gospodarstwa Krajowego. Budowane w ten sposób lokale zapewniały dostępność tanich mieszkań szczególnie młodym rodzinom, niemającym dostępu do instrumentów finansowych pozwalających na samodzielną budowę domu lub zakup mieszkania poza sektorem budownictwa wspieranego przez państwo. Ze względu na likwidację Krajowego Funduszu Mieszkaniowego¹⁰ w ramach BGK wsparcie to

¹⁰ Krajowy Fundusz Mieszkaniowy został zlikwidowany w maju 2009 roku na podstawie ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw. Art. 15 przywołanej ustawy likwidował KFM, preferencyjne wsparcie dla inwestycji o charakterze mieszkaniowym może być realizowane przez BGK z jego własnych środków i na własne ryzyko.

zostało przerwane. Jest to wynik zmian systemowych, niezależnych od władz samorządowych. Aktualnie w TBS w Wyszku jest 130 mieszkań. W wyniku ograniczonych możliwości budowania nowych lokali gmina może jedynie gospodarować lokalami odzyskiwanymi – co stanowi istotne ograniczenie w dostępności mieszkań z zasobu gminnego dla osób ich potrzebujących. Od 2004 r. najemcy lokali komunalnych mogli wykupywać mieszkania z bonifikatą w wysokości 70 % wartości rynkowej. Zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej z dnia 29 marca 2012 r. wysokość bonifikaty wynosi 10%. Zmiana wysokości bonifikaty ma zmniejszyć popyt na wykup lokali przez najemców i zwiększyć możliwość ich odzyskiwania.

Zgodnie z danymi w Gminie Wyszki (na dzień 31.12.2011 r.) na wynajem lokalu czekało 72 rodziny (216 osób), w tym 23 osoby samotne.

Lista mieszkaniowa obowiązująca w 2012 roku

1. Osoby samotne – 14 (14 osób)
2. Osoby wychowujące samotnie dzieci – 16 (53 osoby)
3. Rodziny pełne – 11 (43 osoby)
4. Rodziny oczekujące na lokale zamienne – 1 (1 osoba)
5. Rodziny z wyrokiem sądowym z prawem do lokalu socjalnego – 27 (101 osób)
w tym:
 - osoby samotne – 5
 - rodziny dwuosobowe – 2
 - rodzin trzyosobowe – 5
 - rodziny czterosobowe – 3
 - rodziny pięciosobowe – 6
 - rodziny sześćosobowe - 3
 - powyżej – 2
6. Rodziny z wyrokiem sądowym oczekujące na pomieszczenie zastępcze – 4 (5 osób), w tym 3 osoby samotne i jedna rodzina dwuosobowa

Czas oczekiwania na mieszkania socjalne rodzin z wyrokami sądowymi:

1. 12 lat – 3 rodziny
2. 10 lat – 1 rodzina
3. 9 lat – 4 rodziny
4. 8 lat – 1 rodzina
5. 7 lat – 1 rodzina
6. 6 lat – 3 rodziny
7. 5 lat – 8 rodzin
8. 3 lata – 3 rodziny
9. 1 rok – 3 rodziny

Czas oczekiwania rodzin na pomieszczenie zastępcze

1. 7 lat – 1 osoba
2. 6 lat – 2 rodziny
3. 4 lata – 1 rodzina

Szczegółową charakterystykę gminnego zasobu mieszkaniowego przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 8. Wykaz lokali mieszkalnych w budynkach stanowiących własność gminy Wyszki – stan na 31.12.2011

Lp.	Adres budynku	Rok budowy	Woda	Co	cw	kan.	gaz	Ilość lokali ogółem	Pow. użyt. lokali	w tym lokale socjalne	Pow. użyt. lokali socjalnych
1.	Kościuszki 41B	2002	tak	Tak	tak	tak	tak	18	701,65		
2.	Daszyńskiego 1		tak	Nie	nie	tak	nie	8	247,03		
3.	Przemysłowa 4B		tak	Tak	nie	tak	nie	4	176,9		
4.	Serocka 32		tak	Tak	tak	tak	tak	3	105		
5.	Serocka 1	1961	tak	Nie	nie	tak	nie	8	306,4		
6.	Serocka 1A	1974	tak	Nie	nie	tak	nie	23	548,44	8	143,97
7.	Serocka 1B	1983	tak	Nie	nie	tak	nie	34	777,49	12	209,83
8.	Łączna 24	1983	tak	Nie	nie	tak	nie	26	588,28	6	97,16
9.	Łączna 30	1985	tak	Nie	nie	tak	nie	28	566,34	11	184,86
10.	Na Skarpie 26	1940	tak	Nie	nie	tak	nie	4	118,3		
	Razem							156	4135,83	37	635,82

Poniżej dane dotyczące nieruchomości wspólnot mieszkaniowych Gminy Wyszki:

Tabela nr 9. Wykaz lokali mieszkalnych wspólnot mieszkaniowych gminy Wyszki – stan na 31.12.2011

Lp	Adres budynku	Rok budowy	Woda	co	cw	kan.	gaz	Ilość lokali	pow. użyt. lokali	lokale gminy	pow. użyt.	wykupione	pow. użyt.
1.	Prosta 8b	1972	tak	tak	tak	tak	tak	22	998,17	18	796,44	4	201,73
2.	Prosta 10	1963	tak	tak	tak	tak	tak	24	1068,52	14	624,84	10	443,68
3.	Prosta 12	1963	tak	tak	tak	tak	tak	18	773,04	11	469,64	7	303,4
4.	Prosta 20	1967	tak	tak	tak	tak	tak	25	992,85	13	530,91	12	461,94
5.	Sowińskiego 25	1963	tak	tak	tak	tak	tak	18	587,82	9	270,6	9	317,22
6.	Sowińskiego 28 B	1966	tak	tak	tak	tak	tak	80	3328,92	45	1859,94	35	1468,98
7.	Sowińskiego 30	1961	tak	tak	tak	tak	tak	26	1169,97	12	364,48	14	805,49
8.	Okrzei 83	1967	tak	tak	tak	tak	tak	25	986,37	9	359,1	16	627,27

Lp	Adres budynku	Rok budowy	Woda	co	cw	kan.	gaz	Ilość lokali	pow. użyt. lokali	lokale gminy	pow. użyt.	wykupione	pow. użyt.
9.	3 Maja 12	1988	tak	tak	tak	tak	tak	39	1866,37	24	1112,7	15	753,67
10.	3 Maja 16	1986	tak	tak	tak	tak	tak	32	1461,2	16	783	16	678,2
11.	Sikorskiego 27	1992	tak	tak	tak	tak	tak	24	1035,6	16	690,4	8	345,2
12.	Sikorskiego 29	1993	tak	tak	tak	tak	tak	30	1705,5	13	692,1	17	1013,4
13.	Geodetów 66	1988	tak	tak	tak	tak	tak	24	1504,4	2	136,6	22	1367,8
	Ogółem wspólnoty							387	17478,73	202	8690,75	185	8787,98

Bezdomność

Poważniejszym problemem od mieszkania w złych warunkach lokalowych jest brak stałego miejsca zamieszkania określany jako zjawisko bezdomności. To problemem niezwykle złożony. Bardzo często nie można mówić o jednej głównej przyczynie bezdomności, ale o współwystępowaniu wielu krytycznych zdarzeń w życiu człowieka, które – w konsekwencji – prowadzą do bezdomności, i – co za tym idzie – wykluczenia społecznego.

Głównym czynnikiem powodującym bezdomność na terenie gminy Wyszki jest nadużywanie alkoholu prowadzące do zerwania więzi rodzinnych. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością na terenie gminy świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszki w współpracy z innymi służbami (Policją, Strażą Miejską, Szpitalem Powiatowym, Strażą Pożarną). Bezdomność w gminie Wyszki ma charakter umiarkowany i nie urasta do rangi problemu społecznego.

Przez większą część roku ma raczej charakter jednostkowy, natomiast zauważalne jest istotne nasilenie problemu w okresie zimowym. Każdy przypadek rozpatrywany jest indywidualnie, a pomoc świadczona na rzecz osób bezdomnych najczęściej przybiera formę udzielenia schronienia i wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek). Część osób otrzymuje wsparcie finansowe (najczęściej osoby chore przewlekle, niepełnosprawne). W roku 2011 wsparciem z powodu bezdomności zostało objęte 22 osoby (w tym 1 rodzina 7 osobowa), w roku 2010 – 17.

Biorąc pod uwagę sporadyczny charakter zjawiska bezdomności, na terenie gminy Wyszki nie ma noclegowni ani mieszkań chronionych. Schronienie osobom bezdomnym z terenu gminy zapewnia Mazowieckie Centrum Pomocy Bliźniemu Monar-Markot, Turowo 12, 06-415 Czernice Borowe, z którym Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszki od 3 lat ma podpisane porozumienie o współpracy w zakresie umieszczania tam osób bezdomnych. W roku 2011 liczba osób

umieszczonych w w/w placówce wyniosła 11 osób, w roku 2010 – 8 osób. Sporadycznie i w wyjątkowych sytuacjach osoby bezdomne umieszczane są w innych placówkach na terenie kraju (w 2011 r. – 2 osoby).

Stosowane dotychczas rozwiązania w zakresie udzielania wsparcia osobom bezdomnym z terenu gminy Wyszaków są wystarczające w stosunku do rozmiaru zjawiska i zdiagnozowanych potrzeb w tym zakresie. Znaczący wpływ na skuteczność i efektywność podejmowanych działań ma dobra współpraca służb na szczeblu lokalnym.

Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo publiczne gminy Wyszaków odpowiada Starosta Powiatu Wyszakowskiego, Burmistrz Wyszakowa, Komendant Powiatowej Komendy Policji w Wyszakowie oraz Komendant Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Wyszakowie.

Gmina Wyszaków jest zobowiązana (na podstawie art. 7 ustawy o samorządzie gminnym) do dbania o porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli oraz zapewnienia ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego. Rada gminy może też wydawać akty prawa miejscowego (przepisy porządkowe) – w zakresie nie uregulowanym w odrębnych ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących – jeżeli jest to niezbędne dla ochrony życia lub zdrowia obywateli oraz dla zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego (art. 40 pkt. 3 w/w ustawy).

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za bezpieczeństwo obywateli na terenie gminy Wyszaków jest Policja Państwowa. Zgodnie ustawą o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 (Dz. U nr. 30 poz. 179 roku z późn. zmianami) do podstawowych zadań Policji należy:

1. Ochrona życia i zdrowia obywateli przed bezprawnymi zamachami na te dobra.
2. Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym również zapewnienie spokoju w miejscach publicznych, w środkach komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania.
3. Inicjowanie i organizowanie działań, mających na celu zapobieganie popełnieniu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z instytucjami państwowymi, samorządowymi i społecznymi.
4. Wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców tych czynów.
5. Kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych.

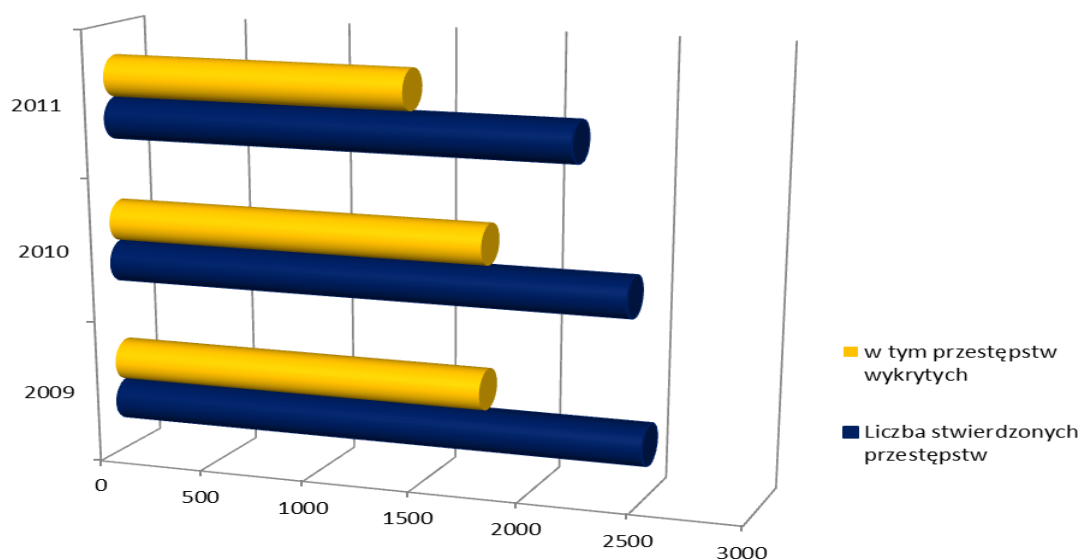

6. Realizowanie poleceń sądu, prokuratury, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego.
7. Współdziałanie z policjami innych państw.

W toku wykonywanych czynności służbowych Policjanci mają obowiązek respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka. Policjanci mogą stosować jedynie środki przymusu bezpośredniego odpowiadające potrzebom wynikającym z istniejącej sytuacji, jak również inne niezbędne do podporządkowania się wydanym przez nich poleceniom. Jeżeli środki przymusu bezpośredniego okazały się niewystarczające lub ich użycie ze względu na okoliczności danego zdarzenia nie jest możliwe, policjant ma prawo użycia broni palnej w przypadkach określonych w ustawie o policji.

Zestawienie rocznych informacji o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie wyszkowskim pokazuje, że z roku na rok spada liczba przestępstw popełnianych ogółem, ale, niestety, wskaźnik wykrywalności przestępstw (65%) też jest niższy zarówno w stosunku do roku 2010 (73%) jak i 2009 (70%).

Przestępstwa w powiecie wyszkowskim w latach 2009-2011

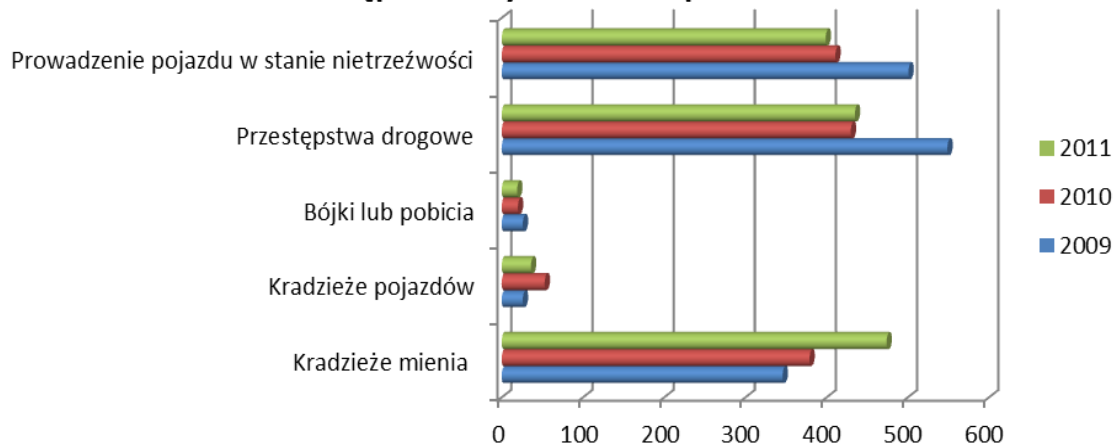

Źródło: Roczne informacje o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie wyszkowskim, Komenda Powiatowa Policji w Wyszku

Poniżej zestawienie rodzajów przestępstw kryminalnych rejestrowanych przez Komendę Powiatową Policji w Wyszku i ich dynamika w minionych trzech latach.

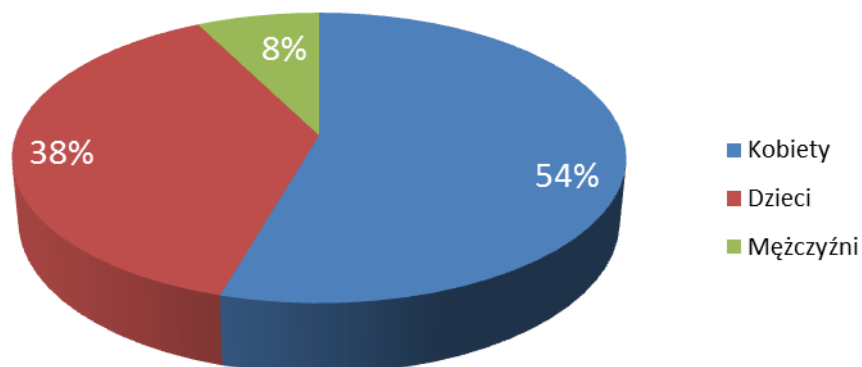
Przestępstwa kryminalne w powiecie

Źródło: Roczne informacje o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie wyszkowskim, Komenda Powiatowa Policji w Wyszku

Przemoc domowa. W 2011 r. na terenie powiatu wyszkowskiego policjanci przeprowadzili 1453 interwencje domowe. Podczas realizacji procedury „Niebieskich Kart” zarejestrowano 185 interwencji związanych z przemocą w rodzinie. Karty te wykorzystano w 47 prowadzonych postępowaniach przygotowawczych o znęcanie się nad członkami rodziny. Relatywnie bardzo mała liczba interwencji jest rejestrowana jako mająca znamiona przemocy, a i z tej grupy ledwie niewielka część kończy się wszczęciem postępowania o znęcanie. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy obrazuje poniższy wykres:

Ofiary przemocy domowej

W ramach działalności profilaktycznej policjanci uczestniczą w różnorodnych spotkaniach z przedstawicielami samorządów, instytucji i organizacji. Funkcjonariusze służb prewencyjnych a przede wszystkim Zespołu ds. Nieletnich i Patologii prowadzą spotkania w szkołach, rozmowy z rodzicami, uczniami

i pedagogami. Organizowane są działania profilaktyczno-represyjne wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, a także akcje pn. „Wagarowicz”, „Nieletni” oraz działania w ramach „Bezpiecznych ferii” i „Bezpiecznych wakacji”.

Policjanci odbywają wspólne patrole z funkcjonariuszami Straży Miejskiej w Wyszowie, Straży Leśnej, Służby Ochrony Kolei. We współpracy z gminą Wyszów obsługują miejski monitoring wizyjny, w ramach którego w 2011 roku odnotowano 238 różnorodnych interwencji policyjnych.

Policjanci służb prewencji współpracują z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i komisjami zajmującymi się problematyką zagrożeń bezpieczeństwa i porządku publicznego, a także uczestniczą w pracach i szkoleniach innych podmiotów zajmujących się przeciwdziałaniem zjawiskom patologicznym. Wyszowska Policja jest partnerem w systemie instytucji i organizacji działających w obszarze wzmacniania bezpieczeństwa (OPS, PCPR, poradnie, Państwowa Straż Pożarna, Środowiskowy Hufiec Pracy, szkoły, Straż Miejska w Wyszowie, Straż Ochrony Kolei, straże leśne, SANEPID, Stowarzyszenie na Rzecz Poszkodowanych w Wypadkach Drogowych).

Na zlecenie redakcji tygodnika „Wyszkowiak” w marcu 2011 roku zrealizowane zostało **Badanie Poczucia Bezpieczeństwa Wyszowian**. Badanie ankietowe zrealizowano na kwotowej¹¹ próbie 200 wyszkowian w wieku 15 lub więcej lat. Wyniki opracowała warszawska firma Lokalne Badania Społeczne, która sprawowała również nadzór metodologiczny nad realizacją sondażu. Głównym celem było pozyskanie opinii na temat stanu bezpieczeństwa w mieście oraz pracy wyszkowskiej policji.

W wyniku przeprowadzonego sondażu ustalono, że prawie 8 na 10, czyli 77% mieszkańców czuło się bezpiecznie. Odmienny pogląd w tej kwestii miał co 5. wyszkowianin. Opinie mieszkańców były w małym stopniu spolaryzowane – w obydwu wymienionych grupach respondentów oceny umiarkowane przeważały nad skrajnymi. Poczucie bezpieczeństwa było najwyższe wśród badanych w wieku 15-49 lat, natomiast starsi wyszkowianie, zwłaszcza osoby po „sześćdziesiątce”, częściej formułowali negatywne opinie. Najwyższy wskaźnik odnotowany został wśród respondentów z wyższym wykształceniem, natomiast najniższy – w grupie ankietowanych z wykształceniem zawodowym. Co ciekawe, opinie wyszkowian nie odbiegały od średniej ogólnopolskiej. Jak pokazują badania społeczne dotyczące

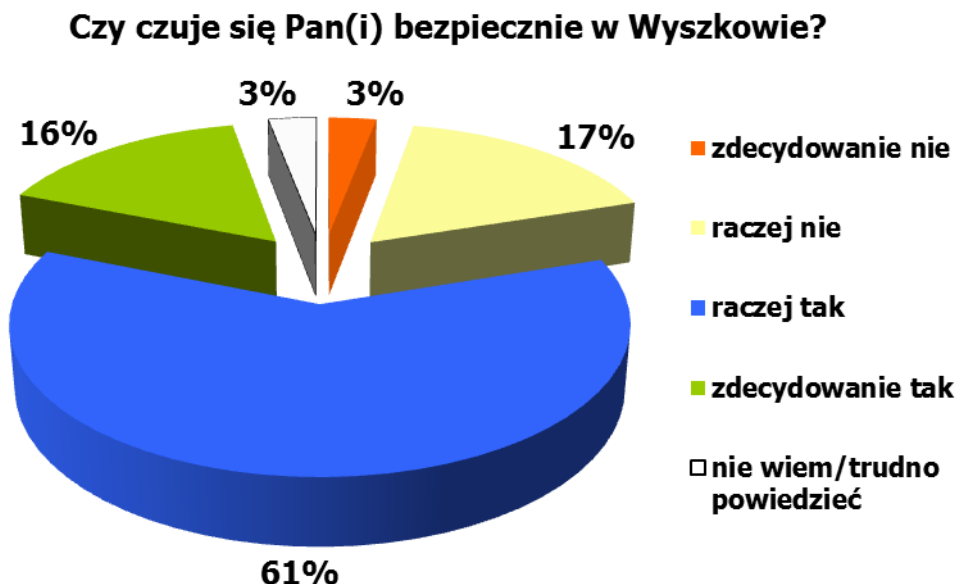
¹¹ Próba kwotowa - rodzaj próby nieprobabilistycznej (nielosowej), o której można powiedzieć, że pozostaje w pewnym stopniu reprezentatywna dla całej badanej populacji, mimo że jednostki wchodzące w jej skład nie zostały wybrane w sposób losowy. Źródło: Socjologiczny słownik badawczy, www.dobrebadania.pl

pracy policji i poczucia bezpieczeństwa obywateli z maja 2009 roku¹², 77 proc. dorosłych Polaków czuło się bezpiecznie w okolicy swojego miejsca zamieszkania.

Przeszło połowa wyszkowian uważała, że poziom bezpieczeństwa w mieście nie zmienił się w okresie ostatniego roku. Poprawę sytuacji dostrzegł co 4. respondent, zaś 6 proc. badanych wskazało na pogorszenie stanu bezpieczeństwa. Najbardziej pozytywne oceny formułowali mieszkańcy w wieku 40-49 lat, natomiast największymi pesymistami były osoby z dwóch skrajnych przedziałów wieku – najstarsi i najmłodszy wyszkowianie. Wykształcenie sprzyjało pozytywnej interpretacji zmian – im wyższy poziom edukacji badanych, tym częściej wskazywali oni na poprawę stanu bezpieczeństwa w okresie ostatniego roku.

Przeprowadzający ankietę zapytali także o to, które miejsca są, zdaniem wyszkowian, najbardziej niebezpieczne. Najczęściej wymieniane były park miejski (39 proc.), tzw. „Bronx” - osiedla Prosta i ul. Sowińskiego (32 proc.) oraz osiedle Polonez (23 proc.). Na kolejnych miejscach w tym swoistym rankingu znalazły się: „Pekin” – rejon ul. Serockiej i osiedle „Nad Bugiem” (12 proc.), a także okolice sklepów monopolowych, zwłaszcza tych, które czynne są w porze nocnej (12 proc.). 8 na 100 badanych uważało, że niebezpieczne są wyszkowskie blokowiska i klatki schodowe, 7 proc. wymieniało osiedle Kościuszki i rejon tzw. „Rubel Placu”, natomiast po 5 proc. respondentów wskazało okolice mostu kolejowego, przejście z ulicy Strumykowej do kościoła pw. św. Idziego, a także skrzyżowania na terenie miasta.

¹² Centrum Badania Opinii Społecznej, raport dostępny na stronie http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2009/K_074_09.PDF

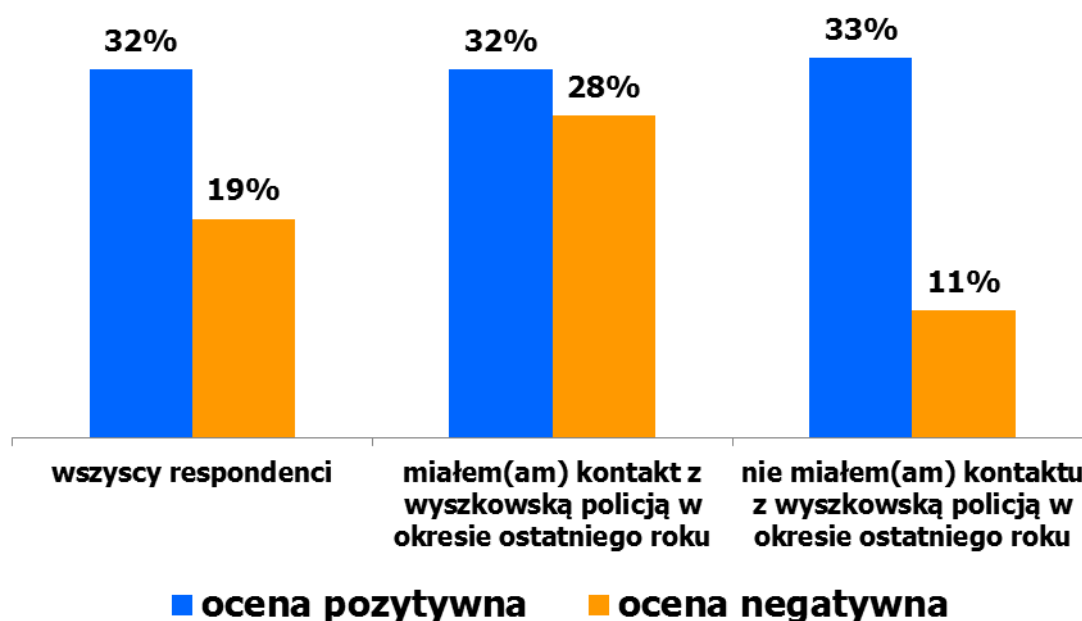

Źródło: Badania ankietowe tygodnika „Wyszkiwiak” w 2011 roku nt. bezpieczeństwa w Wyszki

Respondenci odpowiadali też na pytanie o 3 rodzaje przestępstw, których obawiają się w największym stopniu. 68 proc. wymieniło chuligańskie wybryki i wandalizm, przeszło połowa wskazała agresywne zachowania grup młodzieży, natomiast 1 na 3 badanych wyszkowian bało się piratów drogowych, a także osób pijących alkohol w miejscach publicznych. Wyszkiwianie wskazywali, że obawiają się przede wszystkim wydarzeń związanych z naruszeniem porządku publicznego, natomiast przestępstwa „cięższego kalibru” – jak rozboje czy włamania - znalazły się na dalszych miejscach.

Prawie połowa respondentów w sposób neutralny lub ambiwalentny oceniała pracę policji. Co trzeci wyszkowianin formułował ocenę pozytywną, zaś 1 na 5 badanych miał odmienną opinię w tej kwestii. Ankietowani najczęściej podzielali umiarkowane poglądy na temat pracy policji, opinie skrajne należały do rzadkości. Osobiste doświadczenia z policją wpływały na krystalizację opinii oraz na zwiększenie odsetka ocen negatywnych. Im częściej miano do czynienia z policją, tym gorzej oceniano jej pracę, co jest niepokojącym sygnałem. Nie wolno zapominać, że kontakty z policją z definicji nie należą do przyjemnych. Trudno być zadowolonym ze spotkania z policjantem, który np. karze nas mandatem. W takich sytuacjach o „satisfakcji klienta” policji decyduje subiektywne poczucie, że został on profesjonalnie „obsłużony”, a funkcjonariusz właściwie wypełniał swoje obowiązki.

Ocena pracy a osobiste kontakty z wyszkowską policją

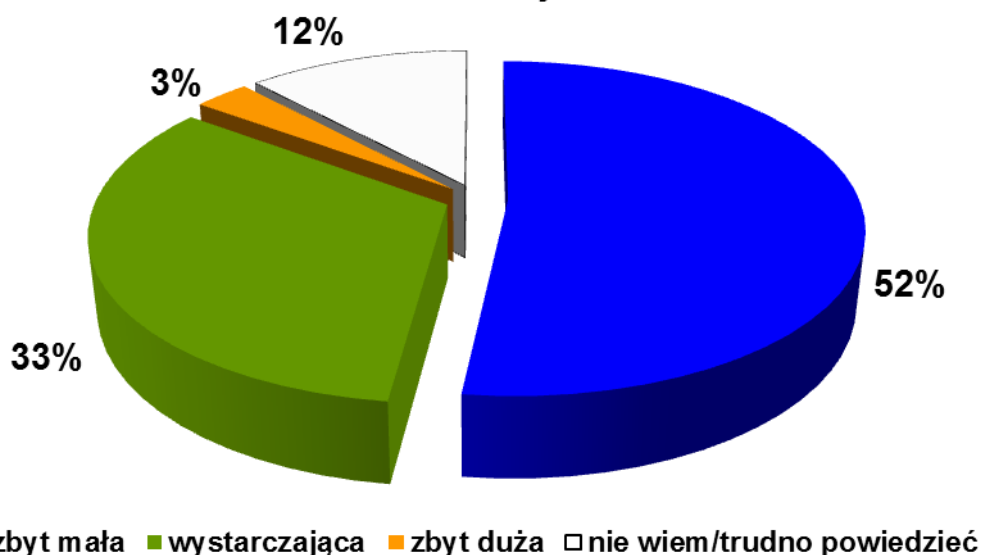

Źródło: Badania ankietowe tygodnika „Wyszkiwiak” w 2011 roku nt. bezpieczeństwa w Wyszki

Osoby, które pozytywnie postrzegały pracę policji, najczęściej uzasadniały swoją ocenę wystarczającą ilością patroli. Inne argumenty to szybka i profesjonalna reakcja policji w sytuacjach zagrożenia, a także wysoki, w opinii większości badanych, poziom bezpieczeństwa (np. brak „poważnych” przestępstw). Natomiast najważniejszym zarzutem wobec wyszkowskiej policji była zbyt mała ilość patroli, zwłaszcza w godzinach nocnych oraz w niektórych rejonach miasta. Zdaniem części ankietowanych policjanci nie zawsze pojawiają się w sytuacjach, w których są naprawdę potrzebni, ponadto zajmują się nie tym, czym powinni – na przykład nadmiernie skupiają się na karaniu kierowców lub rowerzystów, a „przymykają oko” na agresywne grupy młodzieży. Inne zastrzeżenia do pracy policji to zbyt długi – zdaniem badanych – czas oczekiwania na interwencję, brak reakcji na pewne typy przestępstw, a także niski poziom kultury osobistej - brak życzliwości, wulgaryzmy.

Czy ilość patroli policyjnych w okolicy Pana(i) miejsca zamieszkania jest...

Źródło: Badania ankietowe tygodnika „Wyszkiwiak” w 2011 roku nt. bezpieczeństwa w Wyszki

Ankietowani oceniali pracę wyszkowskiej policji poprzez wyrażenie akceptacji lub braku akceptacji treści czterech stwierdzeń, przy użyciu pięciostopniowej skali. W przypadku każdego z tych poglądów średnia akceptacja jest neutralna lub ambiwalentna, zaś oceny umiarkowane przeważają nad skrajnymi. Badani wyszkowianie najczęściej zgadzali się z poglądem, że miejscowi policjanci starają się pomagać mieszkańcom, jeśli sytuacja tego wymaga. 35 proc. stwierdziło, że ma zaufanie do policji, przeciwnego zdania było 33 proc. badanych. O skuteczności i profesjonalizmie wyszkowskiej policji przekonany był 1 na 3 respondentów, również liczne grupy mieszkańców miały jednak odmienną opinię w tych kwestiach.

Pozytywne oceny najczęściej formułowali badani w wieku 40-49 oraz 60 i więcej lat, natomiast najbardziej krytyczni byli młodzi wyszkowianie, którzy nie przekroczyli 29. roku życia. Osobiste kontakty z policją sprzyjały niższym ocenom jej pracy.

46 proc. badanych osobiście zetknęło się z wyszkowskimi policjantami podczas wykonywania przez nich obowiązków służbowych w okresie ostatniego roku. Kontakty z policją najczęściej mieli mężczyźni, respondenci w wieku 30-39 oraz 50-59 lat, a także ankietowani z wykształceniem wyższym. 10 proc. spośród wszystkich uczestników badania deklaroowało, że w takich sytuacjach napotkali trudności. Najczęściej wskazywanym problemem w kontaktach z policją była nieuprzejmość i niekulturalne zachowanie niektórych funkcjonariuszy. Innym zarzutem wobec wyszkowskiej policji była przypisywana jej bierna postawa i brak właściwej reakcji w sytuacjach zagrożenia, wymagających szybkiej interwencji. Z drugiej strony część badanych uważało, że wyszkowscy policjanci są nadgorliwi w wykonywaniu swoich obowiązków. Jak można przypuszczać, ten ostatni wątek dotyczy głównie przypadków karania obywateli przez policję np. za wykroczenia drogowe.

Ochotnicza Straż Pożarna. Na terenie gminy działa pięć ratowniczych jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej¹³ – w Kamieńczyku, Lucynowie Dużym, Rybnie, Gulczewie i Świniotopie, w tym dwie włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG) – jednostka OSP w Lucynowie Dużym i jednostka OSP w Kamieńczyku. Prócz nich w akcjach ratunkowych bierze udział jednostka w Rybnie. Jednostka w Gulczewie jest w fazie organizacji.

System KSRG powstał w 1995 roku. Celem jego istnienia jest ujednoczenie działań o charakterze ratowniczym, podejmowanych w sytuacjach zagrożeń życia, zdrowia, mienia lub środowiska, podejmowanych przez Państwową Straż Pożarną i inne podmioty ratownicze (głównie Ochotniczą Straż Pożarną). Centralnym organem administracji rządowej w sprawach organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego jest Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej. Swoje zadania KSRG realizuje poprzez koordynację walki z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi oraz ratownictwa technicznego, ekologicznego i medycznego na wszystkich szczeblach administracji. Krajowy system ratowniczo-gaśniczy stanowi integralną część systemu bezpieczeństwa państwa.

Spośród gminnych jednostek OSP jedynie Ochotnicza Straż Pożarna w Lucynowie Dużym prowadzi stronę internetową. Jednostka ta skupia 40 członków, z czego 18 strażaków posiada aktualne badania lekarskie, w tym 3 kierowców pojazdów

¹³ Najstarsza jednostka OSP w Wyszku prowadzi wyłącznie działalność kulturalną – Młodzieżową Orkiestrę Dętą.

uprzywilejowanych. Wszyscy z nich przeszli oba etapy szkolenia podstawowego strażaków-ratowników OSP, 5 posiada uprawnienia do kierowania ruchem oraz 6 ma kwalifikacje z zakresu udzielania pierwszej pomocy. Terenem działania jednostki jest cały powiat, ale większość (prawie 90%) interwencji skupia się na terenie gminy Wyszki. OSP Lucynów Duży bezpośrednio zabezpiecza południową część gminy, do której – z racji położenia po przeciwnej stronie rzeki Bug i często korkujący się most – zastępy państwowej straży pożarnej mają utrudniony dostęp.

Poniżej zestawienie najważniejszych informacji dotyczących jednostek Ochotniczej Straży pożarnej w gminie Wyszki:

Tabela nr 10. Podstawowe informacje o jednostkach ratowniczych Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie gminy Wyszki (dane dotyczą 2011 roku)

Dane dotyczące OSP	OSP Rybno	OSP Lucynów Duży	OSP Kamieńczyk
Liczba strażaków	47	38	49
w tym w wieku 18-65 lat	34	28	41
Liczba działań ratowniczych, w których brali udział	38	75	55
- pożary	-	27	12
- akcje powodziowe	38	28	17
Liczba ratowników uczestniczących w tych działaniach	228	450	265
Liczba samochodów ratowniczo-gaśniczych	1	3	2
Roczne koszty działalności	8600 zł	204 457,76*	53 241,58 zł
Przychody z działalności gospodarczej	-	-	21 802 zł

Źródło: Urząd Miejski w Wyszki, Wydział Ogólny i Spraw Obywatelskich. &* - ok. 140 tys. zł z tej kwoty stanowiło dofinansowanie Gminy Wyszki na zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego.

Gmina Wyszki dysponuje *Planem Operacyjnym Bezpośredniej Ochrony przed Powodzią*. Plan służy Burmistrzowi Wyszki i Gminnemu Zespołowi Zarządzania Kryzysowego w procesie podejmowania decyzji w sytuacjach wystąpienia zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Wyszki. Zawiera następujące informacje:

- 1) Wykaz osób powiadamianych w pierwszej kolejności w przypadku wystąpienia powodzi (wraz z danymi kontaktowymi).
- 2) Opis terenu działania i miejsc zagrożonych.
- 3) Wykaz posterunków pomiarowych.
- 4) Procedury działania Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w przypadku powodzi.
- 5) Zasady udziału pododdziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.
- 6) Zasady i procedury ustalania szkód i szacowania strat.
- 7) Wykaz instytucji współpracujących (z danymi teleadresowymi).
- 8) Zestawienie sił i środków przeznaczonych do zadysponowania w przypadku wystąpienia pogotowia lub alarmu powodziowego.

- 9) Harmonogram dyżurów w Urzędzie Miejskim w Wyszku pełnionych w celu podwyższania gotowości do działania i monitorowania sytuacji na terenach zagrożonych powodzią.
- 10) Wzory zarządzeń, decyzji i komunikatów.
- 11) Książkę meldunków i dyżurów.

Obrona cywilna ma na celu ochronę ludności, zakładów pracy i urzędów użyteczności publicznej, dóbr kultury, ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny oraz współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków.

Zadania obrony cywilnej w czasie pokoju obejmują:

- współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków,
- działalność planistyczną i prace organizacyjne (planowanie przedsięwzięć w zakresie ochrony przed skutkami działań zbrojnych zarówno ludności, jak i zakładów pracy i urzędów użyteczności publicznej oraz dóbr kultury; przygotowanie schronów i ukryć dla ludności oraz utrzymanie ich w gotowości do użycia; gromadzenie i przechowywanie indywidualnych środków ochronnych dla formacji obrony cywilnej i ludności),
- działalność szkoleniową i upowszechniającą w zakresie problematyki obrony cywilnej,
- przygotowanie ludności do uczestnictwa w powszechnej samoobronie,
- wyposażenie formacji obrony cywilnej w specjalistyczny sprzęt, przyrządy i aparaturę do wykrywania różnego rodzaju zagrożeń.
- wykrywanie zagrożeń i stwarzanie warunków do ostrzegania i alarmowania ludności.

Zadania z zakresu OC w czasie wojny:

- organizowanie ewakuacji ludności, zaciemnianie i wygaszanie oświetlenia,
- organizowanie i prowadzenie akcji ratunkowych, udzielanie pomocy medycznej poszkodowanym,
- organizowanie pomieszczeń i zaopatrzenia dla poszkodowanej ludności,
- zaopatrywanie ludności w sprzęt i środki ochrony indywidualnej,
- prowadzenie likwidacji skażeń i zakażeń,
- pomoc w przywracaniu i utrzymaniu porządku w strefach dotkniętych klęskami,
- pomoc w budowie i odbudowie awaryjnych ujęć wody pitnej,
- pomoc w ratowaniu żywności i innych dóbr niezbędnych do przetrwania,
- udzielanie doraźnej pomocy w grzebaniu zmarłych.

Gmina Wyszaków zatrudnia specjalistę do spraw obronności i ochrony informacji niejawnych. Przyjęty został *Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego*. Plan opracowano w celu zapewnienia społeczeństwu gminy podstawowych warunków ochrony przed niebezpieczeństwami związanymi z występowaniem klęsk żywiołowych oraz innych podobnych zagrożeń spowodowanych siłami natury lub działalnością człowieka. Powstał w celu umożliwienia wypełnienia obowiązku, jaki nakłada na Burmistrza *ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym* (Dz. U. 2007 Nr 89, poz. 590 z późn. zm.). Zgodnie z art. 19 pkt. 2 wymienionej ustawy, do zadań Burmistrza w sprawach zarządzania kryzysowego należą:

- 1) kierowanie działaniami związanymi z monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie gminy,
- 2) realizacja zadań z zakresu planowania cywilnego, w tym:
 - a) realizacja zaleceń do gminnego planu reagowania kryzysowego,
 - b) opracowywanie i przedkładanie staroście do zatwierdzenia gminnego planu reagowania kryzysowego;
- 3) zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenia;
- 4) wykonywanie przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania gmin i gmin o statusie miasta;
- 5) przeciwdziałanie skutkom zdarzeń o charakterze terrorystycznym;
- 6) realizacja zadań z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej.

Dodatkowo zgodnie z art. 20 pkt.1 Burmistrz zapewnia na obszarze gminy realizację następujących zadań:

- 1) pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego;
- 2) współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej;
- 3) nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności;
- 4) współpracę z podmiotami realizującymi monitoring środowiska;
- 5) współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne;
- 6) realizację zadań stałego dyżuru na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa.

W celu realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, Burmistrz może tworzyć gminne centra zarządzania kryzysowego.

Gminny plan zarządzania kryzysowego opracowano przy wykorzystaniu tzw. podejścia funkcyjnego. Podejście to wynika z faktu, że niezależnie od rodzaju

katastrofy i jej przyczyn trzeba ludzi ostrzegać, informować, ratować, udzielać im pomocy medycznej, a także społecznej. W planie opisano: jakie zadania funkcyjne zostały wyodrębnione, komu została powierzona koordynacja i wykonawstwo tych zadań, w jaki sposób koordynowana będzie realizacja różnych zadań funkcyjnych. Częścią planu są także plany operacyjne i załączniki funkcyjne zawierające procedury, harmonogramy przygotowane przez organy, instytucje i organizacje zaangażowane w operacje reagowania kryzysowego.

Gmina Wyszaków ma ponadto opracowany *Gminny Plan Ewakuacji (Przyjęcia) Ludności, Zwierząt i Mienia II Stopnia na Wypadek Masowego Zagrożenia*. Plan ma umożliwić wypełnienie obowiązku, jaki nakłada na Burmistrza art. 17 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 2004 Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.) oraz § 3 punkt 8 i 9 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 roku w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin (Dz. U. 2002 Nr 96, poz. 850) w związku z ustaleniami wynikającymi z *Wytycznych Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 17 października 2008 r. w sprawie zasad ewakuacji ludności, zwierząt i mienia na wypadek masowego zagrożenia*. Plan opracowano w celu zmniejszenia stopnia zagrożenia oraz zapewnienia podstawowych warunków przetrwania społeczeństwa Gminy Wyszaków w sytuacji wystąpienia symptomów masowego zagrożenia. W planie opisano zamiar działania, sposoby oraz organizację powiadamiania i zabezpieczenia ewakuacji ludności. Plan zawiera dodatkowe informacje niezbędne do wykonania zadań w zakresie kierowanie ewakuacją, w tym dokumenty dotyczące tworzenia i funkcjonowania zespołów organizacyjnych ewakuacji ludności. Przyjęto w nim założenie, że – w sytuacji wystąpienia nagłego, nieprzewidywalnego zagrożenia – kierujący akcją ratunkową może realizować ewakuację I stopnia polegającą na niezwłocznym przemieszczeniu ludności, zwierząt, mienia z obszarów/miejsc, w których wystąpiło bezpośrednie zagrożenie, poza strefę zagrożenia – natychmiast po zaistnieniu zagrożenia, w oparciu o aktualny plan ewakuacji ludności II stopnia stanowiący element *Gminnego Planu Zarządzania Kryzysowego*.

Wreszcie, opracowany został i przyjęty *Plan Operacyjnego Funkcjonowania Gminy Wyszaków w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny*. Podstawą prawną opracowania planu były:

- Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 2004 Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym (Dz. U. 2002 Nr 113, poz. 985 z późn. zm);

- Ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 2002 Nr 156, poz. 1301 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 23 sierpnia 2001 r. o organizowaniu zadań na rzecz obronności realizowanych przez przedsiębiorców (Dz. U. 2001 Nr 122, poz. 1320);
- Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. 2010 Nr 182, poz. 1228);
- Akty wykonawcze – rozporządzenia Rady Ministrów, zarządzenia Wojewody Mazowieckiego, postanowienie Prezydenta RP, zarządzenie Burmistrza Wyszki z dnia 24 września 2010 w sprawie utworzenia Sytemu Stałych Dyżurów i inne.

Gotowość obronna gminy Wyszki jest podwyższana lub obniżana w ramach gotowości obronnej województwa poprzez wprowadzenie wyższego stanu gotowości obronnej lub bez wprowadzenia wyższych stanów gotowości obronnej państwa, poprzez wykonywanie zadań przewidzianych dla tych stanów. W gminie obowiązują trzy stany gotowości obronnej:

- stan stałej gotowości obronnej państwa;
- stan gotowości obronnej państwa czasu kryzysu;
- stan gotowości obronnej państwa czasu wojny.

Stan stałej gotowości obronnej gminy utrzymuje się w czasie pokoju, kiedy nie istnieją istotne zagrożenia zewnętrzne państwa. W tym stanie wykonywane są zadania planistyczne, organizacyjne, szkoleniowe i kontrolne mające na celu utrzymanie sprawności systemu obronnego państwa.

Stan gotowości obronnej państwa czasu kryzysu – wprowadzany jest w wypadku zaistnienia zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa, który wymaga uruchomienia wybranych elementów systemu obronnego lub realizacji zadań ustalonych dla tego stanu. W tym stanie wykonywane są zadania mające zapewnić przygotowanie do przeciwdziałania zewnętrznym zagrożeniom bezpieczeństwa oraz usuwania skutków ich wystąpienia.

Stan gotowości obronnej państwa czasu wojny wprowadzany jest dla odparcia bezpośredniej zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji wynika z umowy międzynarodowej. W tym stanie realizuje się zadania umożliwiające powszechną mobilizację, wprowadzenie stanu wojennego oraz pełne rozwinięcie systemu obronnego państwa do odparcia agresji militarnej.

Wyższy stan gotowości obronnej państwa wprowadzany jest przez Prezydenta RP na wniosek Prezesa Rady Ministrów, a przekazywany jest do powiatu i gmin przez

Wojewodę Mazowieckiego i może on być wprowadzony z pominięciem stanu niższego.

Oświata

Jednym z fundamentalnych zadań własnych gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie edukacji – zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Gmina ma obowiązek prowadzić publiczne przedszkola, punkty i zespoły przedszkolne, szkoły podstawowe oraz gimnazja (w tym z oddziałami integracyjnymi). W jednostkach tych gmina powinna zapewniać należyte warunki kształcenia, wychowania i opieki. Za ich działalność odpowiada organ prowadzący. Wymaga to właściwej organizacji nie tylko funkcji nadzorczych, ale również roli służebnej, którą określa ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2004r., nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).

Gmina Wyszki na realizację zadań edukacyjnych zabezpiecza rokrocznie blisko 40% budżetu, z czego subwencja oświatowa stanowi około 25%. Ze środków własnych gminy na wydatki oświatowe przeznaczano od 10% (2009) do ponad 16% (2011) budżetu. Ponadto, w roku szkolnym 2010/2011 ze środków własnych gminy dotowane były trzy niepubliczne przedszkola.

Tabela nr 11. Ogólne informacje dotyczące finansowania zadań oświatowych przez Gminę Wyszki

	2010	2011
Liczba ludności gminy (stan na dzień 31 grudnia roku poprzedniego - pobyt stały i czasowy)	39 070	39 195
Budżet gminy (*stan na 31-08-2011)	89 717 136,15	89 282 872,00*
Budżet w przeliczeniu na jednego mieszkańca	2 296,32	2 277,91
Dochody własne gminy bez subwencji oświatowej w przeliczeniu na jednego mieszkańca	1 719,30	1 678,80
Otrzymana subwencja oświatowa (*stan na 31-08-2011)	22 544 069,00	23 482 230,00*
Subwencja oświatowa w przeliczeniu na jednego ucznia	4 384,30	4 660,10
Wydatki na oświatę i wychowanie w działach 801 i 854 (*stan na 31.08.2011)	33 600 940,64	38 815 153,00*
Wydatki na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na jednego ucznia (razem z przedszkolami, w 2010 - wykonanie, w 2011 - plan)	6 534,61	7 702,95
Liczba wychowanków przedszkoli i uczniów szkół prowadzonych przez JST	5142	5039
Liczba wychowanków przedszkoli i uczniów szkół dotowanych przez JST	86	139
Liczba placówek oświatowych prowadzonych przez gminę innych niż przedszkola i szkoły	0	0

Źródło: Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Wyszki

Kwoty przekazywane gminie w części oświatowej subwencji ogólnej nie są wystarczające na pokrycie wydatków związanych z prowadzeniem placówek edukacyjnych. Rokrocznie subwencja oświatowa pokrywa około 80% wszystkich potrzeb. Oprócz prowadzenia subwencionowanych placówek gmina ponosiła także koszty związane z realizacją zadań oświatowych takich jak:

- prowadzenie publicznych przedszkoli (na ten cel wydatkowano w 2010 r. kwotę 5 493 444,84 zł),
- prowadzenie oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych (640 358,82 zł),
- organizacja dowozu uczniów do szkół (859 720,26zł),
- dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników (216 312,16 zł),
- nauka pływania uczniów klas II szkół podstawowych położonych na terenach wiejskich (36 288,86zł, z czego dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki opiewało na kwotę 17 193,66 zł).

Teren Gminy Wyszki zamieszkuje 6670 dzieci w wieku od 1 do 15 roku życia.

Liczba dzieci urodzonych w latach 1996-2010 zamieszkałych na terenie Gminy Wyszki

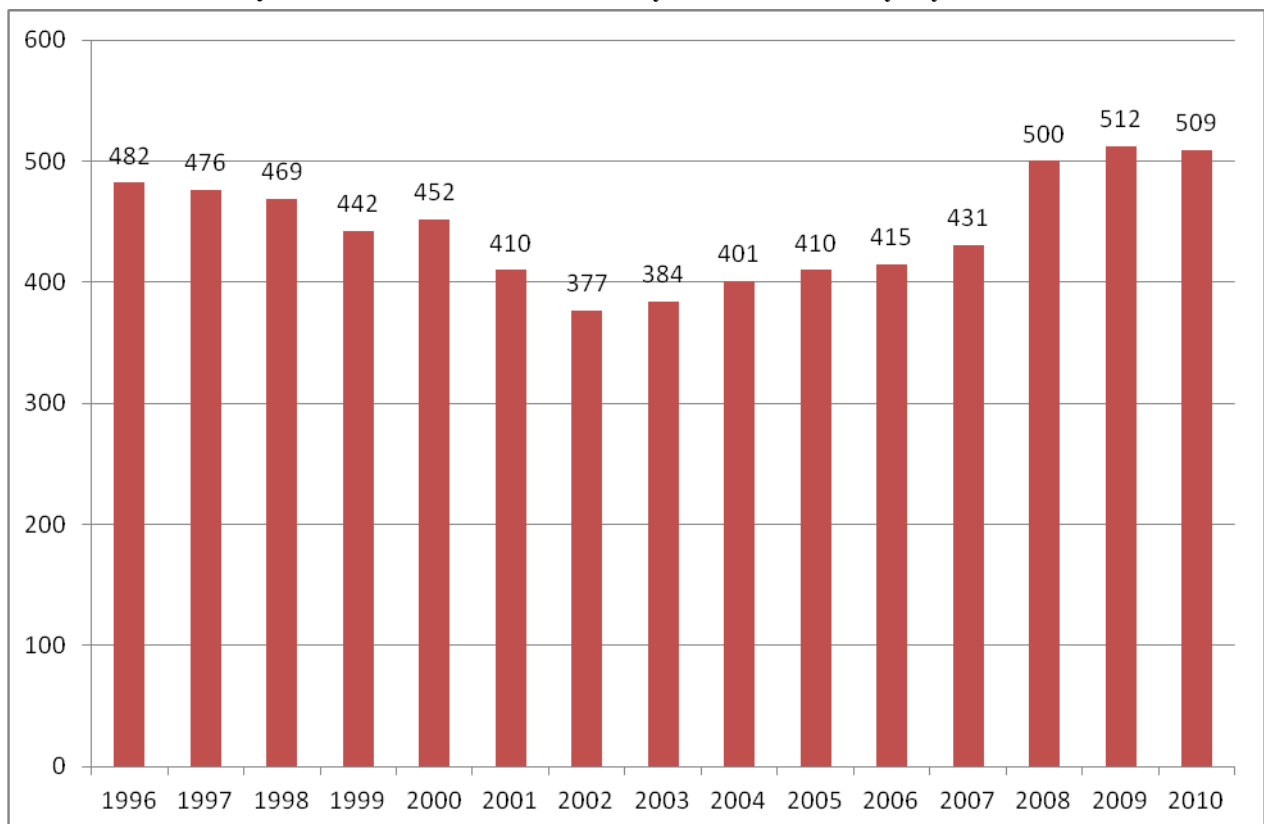

Tabela nr 12. Przewidywane liczby uczniów w gminie Wyszaków w oparciu o dane demograficzne

Rok szkolny	Przedszkole (3-4-latki)	Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego	Szkoła podstawowa	Gimnazjum
2011/2012	931*	825	2466	1427
2012/2013	1012	431	2849	1387
2013/2014	1021	500	2828	1363
2014/2015	-	512	2918	1304
2015/2016	-	509	3053	1239
2016/2017	-	-	3178	1171

Źródło: Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Wyszakowie.

* liczba ta nie jest równoznaczna z liczbą dzieci uczęszczających do przedszkoli.

W kolejnych latach szkolnych do gimnazjów przesuwać się będzie mniejsza liczba uczniów. Dobrze rokuje niewielki wzrost liczby dzieci urodzonych w latach 2008-2010. Jednak w rozbiciu na urodzenia w obwodach poszczególnych szkół podstawowych wzrost potencjalnej liczby uczniów nie wszędzie będzie odczuwalny.

Gmina Wyszaków w roku szkolnym 2010/2011 była organem prowadzącym dla 5 przedszkoli publicznych, 13 szkół podstawowych (w tym jedna o organizacji oddziałów I-III) i 5 gimnazjów. Ponadto działalność edukacyjną prowadziły cztery przedszkola niepubliczne, z czego trzy otrzymywały na każde uczęszczające dziecko dotację z budżetu Gminy Wyszaków w wysokości 75% wydatków bieżących ponoszonych na jedno dziecko w publicznych przedszkolach.

Tabela 13. Przedszkola publiczne i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych gminy Wyszaków w roku szkolnym 2010/2011

Przedszkole/Szkoła	Wychowankowie		Oddziały		Etaty		
	Razem	w tym integracyjne	Razem	w tym integracyjne	nauczycieli	administracji	obsługi
Żłobko-Przedszkole nr 1	208	0	8	0	15,14	1,75	16
Przedszkole nr 3	158	0	7	0	11,65	1,5	10,5
Przedszkole Integracyjne nr4	117	117	5	5	16,73	1,5	8,5
Przedszkole nr 7	187	0	7	0	14,05	1,5	10
Przedszkole nr 9	197	0	7	0	14,09	1,5	9
SP nr 2	25	0	1	0	1,14	0,12	0,35
SP w Gulczewie	5	0	1	0	1,14	0,00	0,20
SP w Kamieńczyku	0	0	0	0	1,14	0,00	0,00
SP w Leszczydole Starym	21	0	1	0	1,14	0,10	0,45
SP w Lucynowie	16	0	1	0	1,14	0,00	0,36

Przedszkole/Szkoła	Wychowankowie		Oddziały		Etaty		
	Razem	w tym integracyjne	Razem	w tym integracyjne	nauczycieli	administracji	obsługi
SP w Łosinnie	10	0	1	0	1,14	0,00	0,21
SP w Olszance	12	0	1	0	1,14	0,00	0,21
SP w Skuszewie	13	0	1	0	1,14	0,00	0,19
SP w Leszcydole Nowinach	15	0	1	0	1,14	0,09	0,36
SP w Rybnie	15	0	1	0	1,14	0,08	0,30
SP nr 3	18	0	1	0	1,14	0,11	0,53
SP nr 5	31	0	1	0	1,14	0,10	0,49
Razem	1048	117	45	5	85,34	8,35	57,65

Źródło: Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Wyszki.

Przedszkola publiczne i niepubliczne oraz oddziały przedszkolne zorganizowane przy szkołach podstawowych w roku szkolnym 2010/11 zapewniły w sumie miejsca dla 1300 wychowanków. Zaspokajało to potrzeby w 74% (na 1756 dzieci w wieku 3-6 lat). Jednak do wszystkich placówek realizujących edukację przedszkolną uczęszczało 1188 wychowanków – niewykorzystane zostały wszystkie miejsca oferowane przez przedszkola niepubliczne.

Tabela nr 14. Liczba uczniów i oddziałów w szkołach podstawowych w latach szkolnych 2008/2009, 2009/2010 i 2010/2011

Szkoła	Rok szkolny 2008/2009			Rok szkolny 2009/2010			Rok szkolny 2010/2011		
	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów w oddziale	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów w oddziale	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów w oddziale
SP nr 1	620	23	26,95	624	23	27,13	621	24	25,88
SP nr 2	583	23	25,34	570	23	24,78	525	22	23,86
SP nr 3	188	8	20,88	177	8	22,12	164	8	20,5
SP nr 5	626	25	25,04	568	24	23,66	538	23	23,39
SP w Lucynowie	166	9	18,44	155	8	19,37	160	6	17,78
SP w Rybnie	98	6	16,33	92	6	15,33	92	6	15,33
SP w Leszcydole Nowinach	127	6	21,16	129	6	21,5	119	6	19,83
SP w Skuszewie	26	3	8,66	31	3	10,33	30	3	10
SP w Olszance	44	5	8,8	45	6	7,5	54	6	9
SP w Łosinnie	75	6	12,5	69	6	11,5	61	6	10,17

Szkoła	Rok szkolny 2008/2009			Rok szkolny 2009/2010			Rok szkolny 2010/2011		
	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów w oddziale	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów w oddziale	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów w oddziale
SP Leszczydole Starym	100	6	16,66	100	6	16,66	100	6	16,67
SP w Kamieńczyku	43	5	8,6	51	6	8,5	22	4	5,5
SP w Gulczewie	40	4	10	38	4	9,5	33	4	8,25
Razem	2736	129	21,21	2649	129	20,53	2519	127	19,83

Źródło: Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Wyszkiwie.

We wszystkich szkołach podstawowych gminy uczyło się 2519 uczniów, a w gimnazjach – 1437 uczniów.

Tabela nr 15. Liczba uczniów i oddziałów w gimnazjach w latach szkolnych 2008-2011

Gimnazjum	Rok szkolny 2008/2009			Rok szkolny 2009/2010			Rok szkolny 2010/2011		
	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów w oddziale	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów w oddziale	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów w oddziale
Gimnazjum nr 1	622	23	27,04	575	22	26,13	533	21	25,38
Gimnazjum nr 2	541	21	25,76	568	22	25,81	556	21	26,48
Gimnazjum nr 3	231	9	25,66	210	9	23,33	200	9	22,22
Gimnazjum w Leszczydole Nowinach	82	4	20,5	73	4	18,25	71	4	17,06
Gimnazjum w Rybnie	85	3	28,33	81	3	27	77	3	25,67
Razem	1561	60	26,01	1507	60	25,11	1437	58	24,77

Źródło: Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Wyszkiwie.

Tabela nr 16. Wskaźniki organizacji przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjum i zespołów szkół w latach szkolnych 2009/2010 i 2010/2011

	Przedszkola		Szkoly podstawowe z oddziałami „0”		Gimnazjum		Zespoły szkół z oddziałami „0”	
	2009/ 2010	2010/ 2011	2009/ 2010	2010/ 2011	2009/ 2010	2010/ 2011	2009/ 2010	2010/ 2011
Liczba uczniów	852	865	1 779	1 744	568	557	1 945	1 877
Liczba oddziałów	34	34	93	93	22	21	85	84
Liczba etatów nauczycielskich	69,06	71,66	141,42	140,12	44,11	44,29	170,49	164,30
Liczba etatów administracyjnych	7,75	7,75	6,62	6,56	3,00	3,81	8,73	8,31
Liczba etatów obsługi	50,12	51,50	29,63	30,50	17,75	17,75	35,38	36,50
Uczniowie na oddział	25,06	25,44	19,13	18,75	25,82	26,52	22,88	22,35
Etaty nauczycielskie na oddział	2,03	2,11	1,52	1,51	2,01	2,11	2,01	1,96
Uczniowie na etat nauczycielski	12,34	12,07	12,58	12,45	12,88	12,58	11,41	11,42
Uczniowie na etat administracji	109,94	111,61	268,73	265,85	189,33	146,19	222,79	225,87
Uczniowie na etat obsługi	17,00	16,80	60,04	57,18	32,00	31,38	54,97	51,42

Porównując ostatnie dwa lata szkolne zauważalna jest zmniejszająca się liczba uczniów: o 35 w szkołach podstawowych, o 11 w gimnazjum, o 68 w zespołach szkół. Razem jest to 114 uczniów mniej. Prowadziło to do zmian w liczbach etatów nauczycielskich – w szkołach podstawowych w efekcie zorganizowano o 1,3 etatu mniej, zaś w zespołach szkół o 6,19 etatu mniej. Jedynie w gimnazjum liczba etatów pozostała niemal bez zmian. Wzrosła natomiast liczba etatów nauczycielskich w przedszkolach – w roku 2010/2011 zorganizowano o 2,6 etatu więcej. Zmiany te podyktowane były utworzeniem dwóch grup zewnętrznych „0” w Żłobko-Przedszkolu nr 1. Na podobnym poziomie utrzymywała się liczba etatów administracji, jedynie w gimnazjum wzrosła o 0,81 etatu. W roku 2010/2011 wzrosła liczba etatów obsługi – o 3,37 więcej niż w roku szkolnym 2009/2010 (oprócz gimnazjum) – 1,37 w przedszkolach, 0,87 w szkołach podstawowych, 1,38 w zespołach szkół.

W roku szkolnym 2010/2011 we wszystkich placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Wyszki zatrudnionych było 488 nauczycieli na 420,39 etatach. Spośród wszystkich nauczycieli 22 to nauczyciele stażyści, 107 – kontraktowi, 105 – mianowani i 254 – nauczyciele dyplomowani. Pedagogzy o najwyższym stopniu

awansu zawodowego w roku szkolnym 2010/2011 stanowili 52% wszystkich zatrudnionych nauczycieli.

Tabela nr 17. Kadra pedagogiczna gminy Wyszki w podziale na stopnie awansu zawodowego.

	Liczba nauczycieli				Procent			
	Stażyci	Kontraktowi	Mianowani	Dyplomowani	Stażyci	Kontraktowi	Mianowani	Dyplomowani
Żłobko-Przedszkole nr 1	2	7	4	3	12,5%	43,75%	25%	18,75%
Przedszkole nr 3	0	5	2	6	0%	38,46%	15,38%	46,15%
Przedszkole Integracyjne nr 4	0	7	6	6	0%	36,84%	31,58%	31,58%
Przedszkole nr 7	1	4	2	8	6,67%	26,67%	13,33%	53,33%
Przedszkole nr 9	0	5	4	6	0%	33,33%	26,67%	40,00%
S.P. nr 1	3	9	9	20	7,32%	21,95%	21,95%	48,78%
S.P. nr 2	1	5	1	31	2,63%	13,16%	2,63%	81,58%
S.P. w Gulczewie	1	1	7	3	8,33%	8,33%	58,33%	25,00%
S.P. w Kamieńczuku	1	4	3	4	8,33%	33,33%	25,00%	33,33%
S.P. w Leszczydole Starym	0	1	1	10	0%	8,33%	8,33%	83,33%
S.P. w Lucynowie	1	1	5	12	5,26%	5,26%	26,32%	63,16%
S.P. w Łosinnie	0	1	4	6	0%	9,09%	36,36%	54,55%
S.P. w Olszance	1	3	1	5	10%	30,00%	10%	50%
S.P. w Skuszewie	1	1	1	4	14,29%	14,29%	14,29%	57,14%
Gimnazjum nr 2	4	3	12	28	8,51%	6,38%	25,53%	59,57%
Z.S. w Wyszki	2	22	20	63	1,87%	20,56%	18,69%	58,88%
Z.S. w Leszczydole Nowinach	0	11	4	12	0,00%	40,74%	14,81%	44,44%
Z.S. w Rybnie	2	5	8	10	8,00%	20,00%	32,00%	40,00%
Z.S. "Rybienko Leśne"	2	12	11	17	4,76%	28,57%	26,19%	40,48%
Razem	22	107	105	254	x	x	x	x

Źródło: Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Wyszki.

Niemal we wszystkich placówkach nauczyciele realizowali zadania w ramach godzin ponadwymiarowych, podyktowanych organizacją pracy w danej placówce. Bardzo mało tego rodzaju godzin rozdysponowanych było w przedszkolach i szkołach o niewielkiej liczbie uczniów. Najwięcej godzin ponadwymiarowych realizują nauczyciele dyplomowani – blisko 623 godziny, nauczyciele kontraktowi – 161,5 godziny, nauczyciele mianowani – 97 godzin i na końcu nauczyciele stażyci 39 godzin.

W większości placówek zatrudnieni byli pedagodzy szkolni, natomiast etaty psychologów zorganizowano tylko w Zespole Szkół w Wyszki i Zespole Szkół

„Rybieńko Leśne”. Stanowisko logopedy zorganizowane było w Szkole Podstawowej nr 1 i Szkole Podstawowej w Kamieńczyku. Uzyskane liczby w powyższej tabeli wskazują, iż obciążenie obowiązkami np. nauczycieli bibliotekarzy jest zbliżone w większości placówek.

Tabela nr 18. Etaty wsparcia w poszczególnych placówkach gminy Wyszki.

Szkoła	Liczba uczniów w przeliczeniu na jeden etat:			
	Bibliotekarza	Psychologa	Logopedy	Pedagoga szkolnego
SP nr 1	622	0	41	622
SP nr 2	552	0	0	552
SP nr 3	361	396	0	0
SP nr 5	538	538	0	538
SP w Gulczewie	198	0	0	0
SP w Kamieńczyku	144	0	192	0
SP w Lucynowie	112	0	0	80
SP w Leszczycie Starym	617	0	0	0
SP w Skuszewie	450	0	420	0
SP w Łosinnie	432	0	0	0
SP w Olszance	396	0	0	0
SP w Leszczycie Nowinach	357	0	0	238
SP w Rybnie	230	0	0	133
Gimnazjum nr 1	504	504	0	504
Gimnazjum nr 2	277	0	0	554
Gimnazjum nr 3	0	0	0	362
Gimnazjum w Leszczycie Nowinach	236	0	0	142
Gimnazjum w Rybnie	230	0	0	130

Źródło: Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Wyszki.

Do szkół podstawowych i gimnazjów – zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy o systemie oświaty – organizowany jest bezpłatny dowóz uczniów oraz dzieci odbywających roczne przygotowanie przedszkolne. Uprawnieni do niego są uczniowie i wychowankowie mieszkający w odległości ponad 3 km od szkoły – w przypadku młodszych uczniów (roczne przygotowanie przedszkolne oraz klasy I-IV) i ponad 4 km – w przypadku uczniów klas V-VI i gimnazjum. Obowiązkowo organizowany jest także dowóz uczniów niepełnosprawnych. W roku szkolnym 2010/2011 Zespół Obsługi Placówek Oświatowych, zorganizował dowóz dla 448 uczniów. Nie było przypadków zakupu biletów komunikacji publicznej dla ucznia. W 12 przypadkach zwracano koszty tym rodzicom, którzy swoje dzieci dowozili do szkół (uprawnionymi w tym przypadku są jedynie rodzice uczniów niepełnosprawnych).

Dowozy do szkół są elementem polityki wyrównywania szans edukacyjnych. Więcej informacji na ten temat w dziale pt. wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży.

Pomoc społeczna

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby, uprawnienia i możliwości. Wspiera osoby i rodziny umożliwiając im zaspokojenie niezbędnych potrzeb i życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Wyszki realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszki.

W 2011 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych było 48 pracowników w tym:

- 25 osób - pomoc społeczna,
- 5 osób - Środowiskowy Dom Samopomocy SOTERIA,
- 2 osoby - Dom Dziennego Pobytu SENIOR,
- 4 osoby - usługi specjalistyczne,
- 7 osób - Dział Świadczeń Rodzinnych,
- 2 osoby - projekt systemowy SZANSA
- 1 osoba - klub integracji społecznej
- 2 osoby - prace interwencyjne

Ośrodek Pomocy Społecznej realizował następujące zadania obowiązkowe ze środków własnych gminy oraz ze środków z budżetu centralnego:

1. Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.
2. Sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej.
3. Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym.
4. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych.
5. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych.
6. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
7. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym

- dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
8. Przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego.
 9. Opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby, które rezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz nie zamieszkującymi wspólnie matką, ojcem lub rodzeństwem.
 10. Praca socjalna.
 11. Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
 12. Prowadzenie i zapewnianie miejsc w mieszkaniach chronionych.
 13. Dożywanie dzieci.
 14. Sprawianie pogrzebów, w tym osobom bezdomnym.
 15. Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu.
 16. Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.
 17. Sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.
 18. Utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.
 19. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych.
 20. Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy – nieobowiązkowych należy:

1. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych.
2. Przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze.
3. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowania do nich osób wymagających opieki.

4. Podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.
5. Współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy – art.18 w/w ustawy o pomocy społecznej:

1. Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
2. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną.
3. Prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.
5. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a.
6. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
7. Wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Powody kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej (art. 7 w/w ustawy o pomocy społecznej):

- ubóstwo,
- sieroctwo,
- bezdomność,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwała lub ciężka choroba,
- przemoc w rodzinie,
- potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczpospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizm lub narkomania,
- zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa,
- klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 477,00 zł zwanej dalej „kryterium dochodowym dla osoby samotnie gospodarującej”,
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 351,00 zł zwanej dalej „kryterium dochodowym na osobę w rodzinie”.
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, zwanej dalej „kryterium dochodowym rodziny”.

Prawo do świadczeń finansowych osoba lub rodzina nabywa, gdy dochód miesięczny netto nie przekracza kryterium dochodowego, przy jednoczesnym wystąpieniu jednego z powodów wymienionych w art. 7 w/w ustawy lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.

Szczegółową charakterystykę działań z zakresu pomocy społecznej w gminie Wyszki w ostatnich 5. latach zawierają poniższe zestawienia.

Tabela nr 19. Liczba środowisk objętych pomocą społeczną w gminie Wyszki (pomoc pieniężna i niepieniężna)

Główny powód przyznania pomocy społecznej	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba środowisk (osób/rodzin), którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej:	1197	1153	1074	1063	1070
bezrobocie	561	387	444	466	449
ubóstwo	606	133	783	691	652
potrzeba ochrony macierzyństwa	10	26	26	35	45
długotrwała choroba	368	334	333	350	363
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	355	312	188	218	282
- w tym w rodzinach wielodzietnych	110	107	64	92	130
- rodzinach niepełnych	245	205	121	126	152
niepełnosprawność	398	371	373	361	386
alkoholizm	65	54	59	66	64
inne	34	32	39	51	68

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej, roczne sprawozdania z działalności

Tabela nr 20. Wydatki na pomoc społeczną i świadczenia rodzinne w gminie Wyszki

	2007	2008	2009	2010	2011
Ogółem	13 464 963	13 176 567	13 620 241	14 736 535	15 205 512
Świadczenia rodzinne	9 314 364	8 542 449	8 520 946	9 403 203	9 611 996
Pomoc społeczna ze środków wojewody	753 865	1 858 143	885 350	2 555 343	2 491 038
Zadania własne gminy	3 396 098	2 468 927	3 903 583	2 270 208	2 695 936
W tym program dożywiania (ogółem)	730 315	718 722	748 075	775 601	753 192
- ze środków wojewody	611 000	573 139	598 284	618 000	534 200
- ze środków gminnych	119 315	145 583	149 791	157 601	218 992
Realizacja programów ze środków UE	-	307 048	310 362	507 781	406 542

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej, roczne sprawozdania z działalności

OPS w Wyszki realizował także projekty współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego: „Klub Integracji Społecznej Twoją Szansą” oraz projekt systemowy „SZANSA”. OPS bierze także udział w prowadzeniu szeregu aktywnych form wsparcia: prac społecznie użytecznych, świetlicy środowiskowej w Skuszewie, Domu Dziennego Pobytu „Senior”, Środowiskowego Domu Samopomocy „Soteria”. OPS w Wyszki działa też na rzecz animacji lokalnej wykorzystując metodę CAL.

Centrum Aktywności Lokalnej (CAL). Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszki od 2006 r. pracuje metodą CAL poprzez pobudzanie ludzi do działania, motywowanie ich do podejmowania wspólnych działań na rzecz środowiska lokalnego.

Praca metodą CAL to praca również projektami. W 2011 r. OPS w Wyszki uczestniczył w następujących projektach:

- „Szansa” (PO KL),
- „Razem dla Mazowsza – Edukacja w działaniu”,
- „Klub Integracji Społecznej Twoją Szansą”,
- „Mazowieckie Laboratorium Integracji Społecznej”,
- „U nas też jest pięknie”,
- „Oddajemy Hold”.

Praca metodą CAL to również praca poprzez wolontariat.

Wolontariat. Zapotrzebowanie środowiska lokalnego na różnego rodzaju usługi spowodowało zainicjowanie i wdrożenie przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszki wolontariatu. Program „Wolontariat w Ośrodku Pomocy Społecznej” jest realizowany od września 2001 r. Wolontariusze zrzeszeni w OPS włączają się aktywnie w wydarzenia, których inicjatorem, koordynatorem i partnerem jest OPS.

Wolontariat jest organizowany także w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Najprężniej działające ośrodki wolontarystyczne funkcjonują

w Gimnazjum nr 2 i Zespole Szkół nr 2. Młodzi wolontariusze angażują się w organizację zbiórek żywności, kwest na leczenie i rehabilitację ciężko chorych, pracę w sztabie Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, odwiedziny u chorych, szczególnie dzieci, głośno czytają bajki i opowiadania w przedszkolach, uatrakcyjniamy czas seniorom z wyszkowskich klubów, podopiecznym Świetlicy Socjoterapeutycznej w Wyszkwowie, Hospicjum Domowego, Ośrodka Pomocy Społecznej, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, angażują się także w pomoc zwierzętom.

Samopomoc. OPS stawia również na samopomoc, która jest aktywną formą mobilizowania ludzi do działania. Istotnym z punktu widzenia aktywizowania środowiska lokalnego – wydobywania potencjału i sił drzemających w jednostce, jest inicjowanie, a następnie wspieranie środowiskowych grup samopomocowych. Podstawowym celem takiego działania jest zwiększenie efektywności rozwiązywania problemów społecznych, wspólne przezwyciężanie trudności przez osoby borykające się z podobnym problemem. W związku z powyższym Ośrodek podejmuje działania wspierające ideę pomagania sobie przez pomaganie innym. Nadrzędnym celem tego programu jest odbudowywanie, bądź tworzenie więzi międzyludzkich, aktywizowanie potencjału i zasobów społeczności lokalnej.

W 2011 r. w OPS w Wyszkwowie nadal funkcjonowała grupa wsparcia dla osób chorych na SM, działały również grupy w Domu Dziennego Pobytu, Świetlicy Środowiskowej w Skuszewie, Środowiskowym Domu Samopomocy „Soteria”.

Ponadto w 2011 r. w ramach projektu „Klub Integracji Społecznej Twoją Szansą” działały następujące grupy:

- grupa osób otyłych i z nadwagą,
- grupa bezrobotnych,
- grupa wsparcia dla ofiar przemocy.

Nadal w 2011 r. w OPS działał Punkt Informacji Obywatelskiej, gdzie można było uzyskać bezpłatną poradę prawną, konsultację psychologa, skorzystać z poradnictwa pracownika socjalnego czy pedagoga.

OPS jest w formalnym „Partnerstwie na rzecz rozwoju lokalnego i integracji społecznej”, OPS jest również inicjatorem partnerstw nieformalnych, które powstają na okoliczność organizowania i realizowania różnych wydarzeń, inicjatyw i projektów.

OPS współpracuje z wieloma stowarzyszeniami w tym ze stowarzyszeniem „Promenada”, stowarzyszeniem Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej, stowarzyszeniem Biuro Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych, stowarzyszeniem

MONAR, fundacjami (w tym z Fundacją Batorego), celem podejmowania działań na rzecz środowiska lokalnego.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszku posiada Certyfikat Jakości Centrum Aktywności Lokalnej nadany przez Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej.

Pomoc osobom niepełnosprawnym

Jedną z kategorii osób mających ograniczone możliwości rozwiązywania problemów życiowych są niepełnosprawni. Ale nie tylko z tego względu istotne jest otaczanie takich osób troską i zainteresowaniem. Analiza danych, zawartych w Narodowych Spisach Powszechnych z lat 1988 i 2002, a także w badaniu Stanu Zdrowia Ludności Polski z 2004 oraz w Badaniach Aktywności Ekonomicznej Ludności z 2010 pokazuje, że niepełnosprawni są grupą bardzo istotną także ze społeczno-ekonomicznego punktu widzenia.

Polska jest krajem starzejącym się, jak większość krajów europejskich, czego efektem jest znaczny wzrost liczby niepełnosprawnych. Związane jest to przede wszystkim z wiekiem oraz schorzeniami cywilizacyjnymi, do których zalicza się między innymi choroby układu krążenia, najczęstszą przyczynę niepełnosprawności w Polsce. Ponadto rozwijająca się opieka zdrowotna zwiększa możliwość osoby chorej na przeżycie, dając jej szansę na późniejszą rehabilitację medyczną, społeczną i zawodową.

Niewątpliwie poprawia się sytuacja osób niepełnosprawnych w Polsce. Niemal wszędzie przestali być „ukrywani” w domach. Wzrosła świadomość rodziców, którzy stopniowo przestają wstydzić się „problemu”, jakim bywają określane niepełnosprawne dzieci. Ale za to współcześnie wielu rodziców, którym rodzą się niepełnosprawne dzieci, zwłaszcza na początku, nie radzi sobie z podjęciem odpowiedzialności i przyjęciem prawdy, że ich życie, opieka nad niepełnosprawnym wymagać będzie zmian, reorganizacji, rewizji planów i zamierzeń.

Posługujemy się w Polsce kilkoma definicjami niepełnosprawności. Według definicji zawartej w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych „niepełnosprawność to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy”. Definicja zawarta w „Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych” określa, że „osobami niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi”.

Współcześnie coraz częściej niepełnosprawność jest rozumiana jako efekt barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. Oznacza to, że ograniczeń doświadczanych przez osoby niepełnosprawne, nie należy łączyć z niepełnosprawnością jako taką, ale należy je skojarzyć z niezdolnością społeczeństwa do stworzenia równych szans dla wszystkich obywateli.

Nie istnieją rejestry, które pozwalają na zorientowanie się w liczbie i sytuacji osób niepełnosprawnych. Najbardziej miarodajne ze względu na powszechny charakter badania (badanie pełne) prowadzone były w Polsce w ramach Narodowego Spisu Powszechnego w maju 2002 roku. Zostały wtedy zebrane dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych prawnie i biologicznie. Wyniki podobnego badania przeprowadzonego w 2011 roku nie są jeszcze znane (w marcu 2012 opublikowane zostały dopiero podstawowe informacje o sytuacji demograficzno-społecznej ludności Polski oraz zasobach mieszkaniowych). Zgodnie z przyjętymi w spisie kryteriami Główny Urząd Statystyczny wyróżnił w zbiorowości osób niepełnosprawnych dwie podstawowe grupy:

- osoby niepełnosprawne prawnie, tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,
- osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.

Kryterium kwalifikującym daną osobę do zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie jest posiadanie:

- aktualnego orzeczenia wydanego przez odpowiedni organ orzekający - dla osób w wieku 16 lat i więcej,
- uprawnienia do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego - dla dzieci poniżej 16 roku życia.

Zgodnie ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.) zarządzeniem Nr 32 Starosty Powiatu Wyszki z dnia 13 września 2002 r. powołany został Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wyszki. Zespół jest organem orzecznym dla celów pozarentowych, do których należą: zatrudnianie osób niepełnosprawnych, szkolenia, rehabilitacja, zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczny i pomocniczy, prawo do uzyskania świadczeń z pomocy społecznej oraz ulgi i uprawnienia na podstawie odrębnych przepisów. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności realizuje zadania z zakresu administracji państwowej. Zespół jest jednostką mającą uprawnienia organu orzekającego o stopniu niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia oraz, od

początku 2002 r. o niepełnosprawności dla osób, które 16 lat nie ukończyły. Poniżej informacje statystyczne nt. orzeczeń o stopniu niepełnosprawności w powiecie wyszkowskim.

Tabela nr 21. Orzeczenia dla osób powyżej 16 roku życia i przed 16 rokiem życia

Lata	Liczba wydanych orzeczeń	Stopień niepełnosprawności			Liczba orzeczeń dla osób przed 16 rokiem życia
		lekki	umiarkowany	znaczny	
2000	91	7	65	19	brak danych
2001	100	23	55	22	brak danych
2002	48	8	30	10	55*
2003	92	28	58	6	6
2004	100	25	68	7	9
2005	29	3	21	5	9
2006	56	100	37	9	13
2007	58	6	41	11	8
2008	66	11	33	22	16
2009	61	8	36	17	20
2010	79	9	50	20	38**

Źródło: Opracowanie własne Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wyszku, sierpień 2011 r. * - z czego 43 orzeczenia to choroby psychiczne i upośledzenie umysłowe. ** - z czego 37 orzeczeń z kodem 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe, w tym autyzm, dziecięce porażenie mózgowe.

Zgodnie z danymi Narodowego Spisu Powszechnego wśród 37606 osób zamieszkujących w 2002 r. Miasto i Gminę Wyszki, 4099 osób było niepełnosprawnych, co stanowiło 10,9% ogółu mieszkańców. Blisko 4/5 populacji osób niepełnosprawnych posiadała orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Spośród wszystkich osób niepełnosprawnych największą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (ogółem 2373 osoby). Liczną grupą były również osoby w wieku poprodukcyjnym (1472 osoby). Najmniejszą grupę stanowiły dzieci i młodzież (łącznie 254).

Rodzina z osobą niepełnosprawną wymaga z reguły zindywidualizowanych, dostosowanych do jej potrzeb form pomocy, tym bardziej, że przeżywa silne negatywne emocje i poważnemu zakłóceniu ulegają relacje między członkami rodziny. W dochodzeniu do równowagi rodzinie potrzebne jest jak najwcześniejsze wsparcie, by umożliwić jej nie tylko opiekę nad osobą niepełnosprawną i pomoc w pracy nad jej rozwojem, lecz także pomoc w realizacji aspiracji życiowych wszystkich członków rodziny. Należy zaznaczyć, że nie zawsze o takie wsparcie rodziny zwracają się do „instytucji”. Istotną rolę pomocową odgrywają organizacje pozarządowe i grupy samopomocowe. Ponadto w rodzinie występuje niejednokrotnie ograniczenie dochodów, ograniczenie aktywności zawodowej jej członków oraz zwiększenie wydatków na leczenie i rehabilitację. Często rodzice wychowujący niepełnosprawne dziecko, rezygnują z pracy w celu zapewnienia mu stałej opieki i przy spełnieniu kryterium dochodowego korzystają ze świadczeń opiekuńczych

realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej. Dane dotyczące tych świadczeń stanowią po części źródło informacji nt. ilości osób niepełnosprawnych w gminie znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (podobnie jak ilość rodzin objętych pomocą społeczną z tytułu niepełnosprawności, patrz: tabela nr 12 na stronie 56).

Tabela nr 22. Korzystający z usług opiekuńczych świadczonych w gminie Wyszaków

Rodzaj usługi	2007	2008	2009	2010	2011
Usługi gospodarcze*	95	78	80	77	73
Usługi pielęgnacyjne**	30	43	37	33	34
Usługi opiekuńcze razem	125	121	116	110	107
w tym nieodpłatnie***	58	69	62	64	62

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej, roczne sprawozdania z działalności. * - Usługi gospodarcze obejmują czynności związane z utrzymaniem w czystości pomieszczeń, przygotowaniem posiłków, dokonywaniem zakupów itp. ** - Usługi pielęgnacyjne obejmują czynności bezpośrednio związane z pielęgnacją chorego tj. mycie, kąpanie, toaleta, karmienie itp. *** - Osoby korzystające z usług opiekuńczych ponosiły częściową odpłatność lub korzystały z niej nieodpłatnie w zależności od posiadanego dochodu.

Na terenie gminy Wyszaków świadczona jest pomoc niepełnosprawnym dzieciom. Funkcjonuje **Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Wyszakowie** – placówką dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim, a także autyzmem. W Ośrodku działają zespoły rewalidacyjno-wychowawcze dla dzieci z niepełnosprawnością głęboką i wadami sprzężonymi. Zapewnia kształcenie i opiekę we wszystkich typach szkół – szkole podstawowej, gimnazjalnej, przysposabiającej do pracy (dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz autyzmem) i zawodowej (dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim i umiarkowanym).

Ośrodek wspiera uczniów, rodziców i nauczycieli. Jeśli chodzi o uczniów, ośrodek wspiera harmonijny rozwój każdego wychowanka umożliwiając mu osiągnięcie odpowiednio do jego możliwości, poziomu rozwoju osobistego i społecznego przystosowania. Integralnie realizuje funkcje wychowawcze, dydaktyczne i opiekuńcze z uwzględnieniem specyficznych form i metod pracy oraz zasad nauczania. Współpracuje ze środowiskiem lokalnym, dostosowując swoją strukturę i organizację pracy do jego potrzeb. Rodzinom uczniów oferuje indywidualne konsultacje w zakresie poszukiwania sposobów radzenia sobie z trudnościami, organizuje regularne zebrania z rodzicami/opiekunami, świadczy pomoc w postaci dożywiania, wyprawek szkolnych, w miarę potrzeb i możliwości zapewnienia dzieciom miejsca zamieszkania w internacie. Prowadzi zespoły klasowe nauczycieli pracujących z uczniem, zespoły pedagogów opracowujących programy szkolne, realizuje programy profilaktyczne. W ubiegłym roku szkolnym we wszystkich typach szkół prowadzonych przez ośrodek uczyło się 192 uczniów.

Dla młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym kończącej edukację w szkołach ośrodka szkolno-wychowawczego ofertę przygotowało Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Wyszku prowadzące Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ) i Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy (OREW) – edukacyjna placówka niepubliczna prowadzona przez Powiat Wyszki.

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Wyszku finansowane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Powiatu Wyszki oraz środków własnych. Warsztaty posiadają 30 miejsc dla osób niepełnosprawnych z orzeczoną znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w tym z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężonymi niepełnosprawnościami. Warsztaty stwarzają osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Celem Warsztatów Terapii Zajęciowej jest podtrzymanie i rozwijanie u uczestników umiejętności możliwie niezależnego, samodzielnego funkcjonowania w życiu codziennym – w rodzinie i wśród innych ludzi – oraz umiejętności i sprawności niezbędnych do prowadzenia aktywnego życia i udziału w życiu społecznym, a także – w miarę możliwości i dostępności – przygotowanie do pracy. WTZ są placówką pobytu dziennego, czynną w dni powszednie w godz. 8.00-16.00. Terapia zajęciowa odbywa się w 5 osobowych grupach, w pracowniach tematycznych: gospodarstwa domowego, umiejętności społecznych, wikliniarsko-modelarskiej, tkacko-hafciarskiej, malarsko-plastycznej, informatycznej. Prowadzone są także zajęcia dodatkowe: witraż, biżuteria, ogrodnictwo, rehabilitacja ruchowa, zajęcia sportowe (ogólno rozwijające, tenis stołowy), zajęcia muzyczne, pomoc pracownika socjalnego i psychologa. Prowadzonych jest wiele treningów, w tym trening ekonomiczny.

Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Wyszku rozpoczął działalność z dniem 1 stycznia 2011 r. Placówka przeorganizowana została z Dziennego Centrum Aktywności. Ośrodek przeznaczony jest dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim (wiek od 3 do 25 lat) oraz dla dzieci od chwili wykrycia niepełnosprawności do momentu rozpoczęcia nauki w szkole, w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju. OREW wyposażony jest w liczne pomoce edukacyjne, sprzęt rehabilitacyjny oraz salę integracji sensorycznej. Zatrudnia wykwalifikowaną kadrę merytoryczną z wieloletnim doświadczeniem w pracy z dziećmi niepełnosprawnymi. W ośrodku prowadzone są różne formy zajęć m.in.: terapia psychologiczna, terapia pedagogiczna, terapia logopedyczna, rehabilitacja ruchowa, terapia integracji sensorycznej, terapia grupowa wg różnych metod i potrzeb dzieci. Terapia ma na celu m.in.: poprawę sprawności psychoruchowej, zapobieganie pogarszaniu się stanu zdrowia, rozwój umiejętności

społecznych, poprawę sprawności procesów poznawczych, wspomaganie rodziny w rozumieniu i zaspokajaniu potrzeb dziecka.

Wychowankowie Ośrodka przyjmowani są na podstawie wniosku złożonego przez rodziców oraz odpowiedniego orzeczenia/opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej właściwej ze względu na miejsce zamieszkania dziecka. Aktualnie wychowankami Ośrodka jest 35 osób, w tym 6 dzieci realizuje zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze.

Działania wszystkich wymienionych wyżej ośrodków świadczących pomoc niepełnosprawnym ukierunkowane są także na przełamywanie stereotypów, zmianę postaw społecznych, kształtowanie i kreowanie pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej.

Powiat wyszkowski na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych opracował Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wyszowskim (przyjęty uchwałą Rady Powiatu 26 marca 2004 roku nr XVI/93/2004). Program był również odpowiedzią na „Apel o respektowanie praw osób niepełnosprawnych” złożony przez organizacje i przyjęty uchwałami Rad: Powiatu, Miasta i Gmin powiatu wyszkowskiego podczas uroczystej sesji w dniu 14 lutego 2003 r. inaugurującej obchody Europejskiego Roku Osób Niepełnosprawnych w powiecie wyszkowskim.

Optymistyczny jest w Polsce ciągły rozwój osób niepełnosprawnych pod względem wykształcenia (choć nie dotyczy to wszystkich grup niepełnosprawnych). Ustawicznie wzrasta odsetek posiadających wykształcenie na poziomie wyższym i średnim, co sprzyjać powinno aktywnemu uczestnictwu w rynku pracy. Jednakże tak nie jest. Z roku na rok zmniejsza się liczba niepełnosprawnych aktywnych zawodowo, pracujących bądź pracy szukających. Niebezpiecznie zwiększa się zatem grupa biernych zawodowo niepełnosprawnych, żyjących ze świadczeń rentowych bądź zasiłków lub pozostających na utrzymaniu domowników. Jest to poważny problem, który powinien wywoływać zmiany w polityce wobec osób niepełnosprawnych, szczególnie dotyczącej rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudnienia, by niepełnosprawni przestali być w dużej mierze wyłącznie kosztem państwa, stając się aktywnymi uczestnikami życia zbiorowego na równi z pełnosprawnymi członkami polskiego społeczeństwa.

Dotychczas funkcjonujący system wsparcia aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych kończy się na poziomie powiatu. Nie istnieją żadne regulacje prawne zobowiązujące samorządy gminne do pracy w tym zakresie. Wykonują one wobec niepełnosprawnych mieszkańców wsparcie z zakresu pomocy społecznej. Nie

wpływa to w żaden sposób na zmniejszenie problemu bezrobocia w tej grupie, wręcz przeciwnie, może go utrwaląć.

W powiecie wyszkowskim w 2002 roku były 1242 osoby niepełnosprawne aktywne zawodowo, a 5713 to osoby biernie zawodowo (w liczbie osób biernych zawodowo uwzględnione zostały osoby niepełnosprawne w wieku 15-18 lat)¹⁴. Liczba osób niepełnosprawnych pracujących wynosiła 1095, co stanowiło 15,7% ogółu populacji osób niepełnosprawnych, w tym:

- w zakładach pracy chronionej – 59 osób,
- na otwartym rynku pracy – 930 osób,
- prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą – 106 osób.

Gmina z natury rzeczy jest najbliżej osób niepełnosprawnych. W słabo rozwiniętych gospodarczo, rolniczych gminach władze gminne znają osobiście prawie wszystkich mieszkańców, w tym osoby niepełnosprawne. W związku z tym dotarcie do potencjalnych beneficjentów działań gminy nie jest istotną barierą, tak jak ma to miejsce w przypadku administracji powiatu. Gmina, w odróżnieniu od powiatu, jest kompetentna w zakresie spraw gospodarczych. Dlatego to właśnie gmina jest zdolna do inicjowania i wspomagania przedsięwzięć mających charakter gospodarczy i w sposób najbardziej efektywny może uczestniczyć we współtworzeniu gospodarki społecznej.

Gmina Wyszki podjęła działania służące temu celowi. Świeżo po uchwaleniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych, sprzyjała powstaniu pierwszej, jak dotąd jedynej spółdzielni socjalnej osób niepełnosprawnych. Wyszowska Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna SZRON powstała ostatecznie 23 kwietnia 2007 roku - w wyniku realizacji projektu Partnerstwa na rzecz Rozwoju pn. „Kluczowa rola gminy w aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych” działającego w ramach Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, współfinansowanej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Partnerstwo wychodziło z założenia, że Polsce potrzebny jest model nowoczesnej spółdzielczości socjalnej, w którym cele ekonomiczne służą będą osiągnięciu celów społecznych, zapewniona będzie podmiotowość osoby niepełnosprawnej i tworzone będą warunki do jej aktywnego włączenia się w życie społeczności lokalnej. Wprowadzenie takiej formy gospodarki społecznej, jak spółdzielczość socjalna, otwiera przed osobami niepełnosprawnymi możliwość powrotu na rynek pracy, umożliwia im zdobycie przygotowania zawodowego i przewycięża stan społecznego wykluczenia. Zasady, na jakich działa spółdzielnia socjalna, pozwalają na uświadomienie sobie przez jej członków godności pracy, włączanie się do zarządzania swoim miejscem pracy,

¹⁴ Dane pochodzą z raportu pt. Osoby niepełnosprawne oraz ich gospodarstwa domowe, GUS 2002.

podjęcie odpowiedzialności za swój los. Program Partnerstwa na rzecz Rozwoju przewidywał uruchomienie około 10 spółdzielni socjalnych. Spółdzielnia SZRON była jedną z nich (szczegółowe informacje o projekcie dostępne są na stronie <http://www.ingmina.pl/niepełnosprawnym/index.htm>).

Wyszowska Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „Szron” jest nie tylko jedyną spółdzielnią w całym subregionie ostrołęckim, ale także na całym wschodnim Mazowszu. Jedną z nielicznych spośród 41 spółdzielni Mazowsza działających w miastach do 50 tys. mieszkańców.

Spółdzielnia powstała z myślą o reintegracji zawodowej osób niepełnosprawnych – stworzeniu miejsc pracy głównie dla takich osób, utrzymaniu tych miejsc i wspólnej o nich trosce. Determinacja, upór i przychylność zarówno samorządu miejskiego jak i powiatowego, sprawiły, że spółdzielnia istnieje. Dziś zatrudnia 9 osób, z których 5 obsługuje monitoring wizyjny miasta Wyszki, 2 punkt xero (w budynku Urzędu Miejskiego w Wyszki), 2 zajmują się obsługą (administracja, transport osób niepełnosprawnych). W marcu 2012 roku Spółdzielnia przyjęła pierwszą osobę na półroczny staż finansowany przez Powiatowy Urząd Pracy w Wyszki. Stara się o zatrudnienie kolejnych niepełnosprawnych – w tym celu podjęła staranie o realizację projektu badawczego służącego rozpoznaniu nisz rynkowych.

Wspieranie spółdzielni socjalnej, inicjowanie powstawania kolejnych (zgodnie z nowelizacją ustawy o spółdzielniach socjalnych z 7 maja 2009 r. spółdzielnie socjalną mogą zakładać osoby prawne, w tym gmina lub jej jednostki organizacyjne) jest najwłaściwszym kierunkiem, jakim może zmierzać gmina Wyszki. Takie działanie z jednej strony pozwoli na polepszenie stanu gospodarki, choćby tylko z tytułu zmniejszenia obciążeń gminy związanych ze świadczeniem pomocy socjalnej dla osób niepełnosprawnych pozostających bez pracy, gdyż zmniejszeniu ulegnie liczba bezrobotnych, a spółdzielnie generować będą zyski, od których podatki zasilały budżet gminy. Ta perspektywa stanowi dla gminy wystarczający bodziec do angażowania się w tworzenie spółdzielni socjalnych na swoim terenie.

Pomoc osobom chorym psychicznie

Kwestię sposobu organizowania pomocy osobom chorym psychicznie reguluje ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 roku (Dz. U. 1994 nr 11 poz. 535 z późn. zm). Zgodnie z ustawą ochronę zdrowia psychicznego zapewniają w Polsce organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane, w tym organizacje społeczne, samorządy zawodowe oraz grupy samopomocowe.

Problem chorób psychicznych i ich leczenia staje się coraz dotkliwszy – zgodnie z prognozami w ciągu najbliższych 20 lat choroby psychiczne wysuną się na czoło

problemów zdrowotnych powodujących niesprawność życiową ludzi, a depresja będzie najczęstszą przyczyną zachorowalności w krajach rozwiniętych. Już teraz 27% dorosłych Europejczyków doświadcza w ciągu roku przynajmniej jednego z przejawów złego stanu zdrowia psychicznego, co roku ok. 58 tys. obywateli Unii Europejskiej traci życie w wyniku popełnienia samobójstwa.

Problem nasilania się chorób psychicznych jest obserwowany także w Polsce. Wzrasta liczba chorych psychicznie, w tym uzależnionych od alkoholu, narkotyków, leków. Wzrasta wskaźnik rejestracji zaburzeń psychicznych zarówno w opiece ambulatoryjnej jak i stacjonarnej. Przy tym eksperci podkreślają, że system ochrony zdrowia psychicznego w Polsce nie odpowiada współczesnym standardom i potrzebom społecznym. Brakuje lekarzy, poradni, łóżek szpitalnych, niewystarczająca jest opieka środowiskowa. Ponadto chorzy psychicznie są stygmatyzowani – w wyniku rozpowszechniania i ulegania stereotypom kulturowym – łatwo podlegają wykluczeniu społecznemu. Odbiera się im prawo do podejmowania ról zawodowych, rodzinnych, a nawet utrzymywania kontaktów towarzyskich.

Mając na względzie dynamikę i rozmiar problemów zdrowia psychicznego Rada Ministrów przyjęła rozporządzeniem Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011-2015. Zaproponowano w nim nowy model ochrony zdrowia psychicznego idący w kierunku środowiskowej opieki psychiatrycznej.

Rolą samorządów powiatów i gmin we wspomnianym Programie są:

- promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
- zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi m.in. poprzez kształtowanie wobec tych osób właściwych postaw społecznych, takich jak zrozumienie, tolerancja, życzliwość, przeciwdziałanie stygmatyzacji, a także aktywizację społeczną i zawodową osób chorych,
- zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

W odpowiedzi na potrzeby środowiskowe, by wypełnić zobowiązania ustawowe i w sposób strategiczny podjąć wyzwania wynikające z Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Rada Powiatu w drodze uchwały przyjęła Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011-2015. Zawiera on diagnozę sytuacji w powiecie wyszkowskim, formułuje cele i działania, odpowiedzialnych za ich realizację, określa harmonogram i rezultaty oraz sposoby finansowania.

W programie zostały przedstawione statystyki dotyczące osób niepełnosprawnych w powiecie wyszkowskim, w tym osób z problemami zdrowia psychicznego – statystyki prowadzone przez poszczególne placówki zajmujące się niepełnosprawnymi. Nie ma jednak danych, które obrazowałyby całościowo liczbę

osób niepełnosprawnych, w tym chorych psychicznie. Takich rejestrów nikt nie prowadzi. Poniżej wybrana statystyka chorych psychicznie w powiecie wyszkowskim na tle Mazowsza.

Tabela nr 23. Wybrane zaburzenia psychiczne (bez uzależnień) w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców

	Województwo mazowieckie	Powiat wyszkowski
Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, w tym m.in.:	298,34	116,86
organiczne zaburzenia niepsychotyczne	15,17	18,53
schizofrenia	35,72	31,95
epizody afektywne	26,90	9,68
depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe	27,03	5,81
zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne	77,08	18,95
upośledzenie umysłowe	12,20	13,14

Źródło: Sprawozdanie roczne MZ-15 za 2009 r.

Podstawową placówką ochrony zdrowia psychicznego w powiecie wyszkowskim jest Poradnia Zdrowia Psychicznego w Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wyszku.

Tabela nr 24. Ilość porad udzielonych w Poradni Zdrowia Psychicznego w latach 2001-2010

Porady udzielone w poradni	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ogółem liczba wszystkich porad	7960	7506	6097	5668	5011	5667	4889	3769	4198	3855
w tym:										
lekarza	7522	6986	5687	5430	4580	5292	4460	3308	3594	3170
psychologa	438	520	410	238	431	375	429	461	604	685

Źródło: Opracowanie własne Poradni Zdrowia Psychicznego w Wyszku, sierpień 2011 r.

Znaczny spadek ilości porad przedstawiony w powyższej tabeli jest wynikiem kontraktu zawartego z NFZ w tym mniejszej ilości zakontraktowanych usług.

Tabela nr 25. Inne świadczenia Poradni Zdrowia Psychicznego w latach 2001-2010

Inne świadczenia	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Psychoterapia indywidualna	0	0	15	55	59	19	34	97	218	289
Skierowanie do stacjonarnych placówek psychiatrycznych i odwykowych	167	147	111	74	51	80	17	37	31	20

Źródło: Opracowanie własne Poradni Zdrowia Psychicznego w Wyszku, sierpień 2011 r.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszku – w ramach zadań zleconych – organizuje i zapewnia opiekę specjalistyczną dla osób z zaburzeniami psychicznymi w formie świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych – pomocy terapeutycznej realizowanej w miejscu zamieszkania osoby chorej psychicznie.

Dzienne wsparcie osobom chorym psychicznie świadczy w gminie Wyszki Środowiskowy Dom Samopomocy „Soteria”. Dom prowadzony jest przez samorząd gminy Wyszki jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej, finansowane z budżetu Wojewody. Środowiskowy Dom Samopomocy „Soteria” działa od 2007 roku – do końca 2011 roku w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszku, a obecnie jako samodzielna jednostka organizacyjna gminy. Obejmuje swoim działaniem obszar gminy Wyszki. Udziela wsparcia 36 dorosłym z chorobą psychiczną (typ A) zamieszkałym na terenie gminy. W pilnych przypadkach przyjmowani są także mieszkańcy innych gmin po podpisaniu stosownego porozumienia.

Przyjęcie do Środowiskowego Domu Samopomocy „Soteria” odbywa się na podstawie:

1. rozmowy z osobą zgłaszającą się,
2. opinii lekarza psychiatry lub neurologa,
3. opinii lekarza internisty,
4. wywiadu środowiskowego przeprowadzanego przez pracownika socjalnego,
5. decyzji administracyjnej wydanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

Oferta Środowiskowego Domu Samopomocy „Soteria” skierowana jest do osób chorych psychicznie, zwłaszcza do osób doświadczających zaburzeń psychotycznych (m.in. schizofrenia, zaburzenia schizotypowe, urojenia i schizoafektywne).

W Środowiskowym Domu Samopomocy „Soteria” realizowane są następujące formy zajęć:

- a) zajęcia terapeutyczne z wykorzystaniem różnorodnych metod pracy,

- b) treningi m.in.: umiejętności społecznych, rozwiązywania problemów, prowadzenia rozmowy, poszukiwania i podejmowania pracy, pamięci, lekowoty, asertywności, pozytywnego myślenia, relaksacyjny,
- c) zajęcia rozwijające aktywność i ekspresję twórczą m.in.: muzykoterapia, zajęcia plastyczne, zajęcia ruchowe, rekreacyjne,
- d) zajęcia edukacyjne,
- e) zajęcia indywidualne i grupowe o charakterze terapeutycznym tj. zebrania społeczności, zajęcia uspokajające, psychorysunek, indywidualne spotkania wspierające z uczestnikami,
- f) praca socjalna m.in.: poradnictwo dla uczestników oraz ich rodzin oraz pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych (we współpracy z pracownikami socjalnymi),
- g) organizacja integracyjnych imprez oraz zajęć w środowisku otwartym.

W placówce zajęcia prowadzone są na bazie pracowni terapeutycznych tj. kulinarnej, gospodarstwa domowego, komputerowej, plastycznej, umiejętności społecznych.

Ważna z punktu widzenia wszelkich efektów i sukcesów terapeutycznych jest konstruktywna, oparta na wzajemnym zaufaniu współpraca z rodzinami osób chorujących psychicznie. Jest bardzo istotnym elementem pracy rehabilitacyjnej wspierającym skuteczność działań.

Osoby chore psychicznie wymagające całodobowej opieki kierowane są do placówek stacjonarnych. Na terenie powiatu wyszkowskiego funkcjonują cztery placówki, które przyjmują takie osoby:

1. Dom Pomocy Społecznej w Brańszczyku dla osób dorosłych przewlekle somatycznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób w podeszłym wieku (działa jako jednostka organizacyjna powiatu).
2. Dom Pomocy Społecznej w Niegowie dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie - prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego (na zlecenie powiatu wyszkowskiego).
3. Dom Pomocy Społecznej „Fiszor” w Gaju dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie - prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego (na zlecenie powiatu wyszkowskiego).
4. Niepubliczny Dom Pomocy Społecznej w Loretto prowadzony przez Siostry Loretanki dla kobiet z chorobą alzheimera (nie finansowany z budżetu centralnego).

Wspieranie rodziny niewydolnej wychowawczo i system pieczy zastępczej

1 stycznia 2012 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 nr 149 poz. 887 z późn. zm.). Ustawa określa:

- 1) Zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
- 2) Zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków
- 3) Zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 4) Zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
- 5) Zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Uchwalono ją „dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego (...), w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest (...) naturalnym środowiskiem rozwoju dzieci i w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta tylko przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”.

Zadania wynikające z w/w ustawy spoczywające na gminie dotyczą w szczególności:

- 1) analizy sytuacji rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- 2) wzmocnienia roli i funkcji rodziny,
- 3) rozwijania umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- 4) podniesienia świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- 5) pomocy w integracji rodziny,
- 6) przeciwdziałania marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- 7) dążenia do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny ma być prowadzone za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych rodziny oraz źródeł wsparcia zewnętrznego, w formie pracy z rodziną lub pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, poprzez działania następujących podmiotów:

- a) instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny;
- b) placówek wsparcia dziennego;
- c) rodzin wspierających.

Gmina organizuje pracę z rodziną poprzez ośrodek pomocy społecznej lub zlecając ją w trybie *ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie* organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub pomocy społecznej albo realizującym takie cele osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania.

Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

- 1) konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- 2) terapii i mediacji;
- 3) usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- 4) pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- 5) organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.

Do prowadzenia pracy z rodziną mogą być zatrudnieni asystenci rodzinni, a ponadto może być utworzony zespół ds. asysty rodzinnej. Ustawa określa szczegółowo, kto może wykonywać pracę asystenta rodziny i co wchodzi w zakres jego obowiązków. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 20.

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego prowadzonej przez gminę (ośrodek pomocy społecznej) lub podmiot, któremu gmina zleciła prowadzenie go (takim samym organizacjom i w takim samym trybie, jak prowadzenie pracy z rodziną) względnie takiej, której burmistrz wyda pozwolenie na prowadzenie placówki.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- 1) opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych – zapewniając dzieciom opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań;
- 2) specjalistycznej – organizując zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne, realizując indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprophylaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię;
- 3) pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę (działania animacyjne i socjoterapeutyczne);
- 4) w połączonych wyżej wymienionych formach.

Ustawa określa szczegółowo, kto i z jakimi kwalifikacjami może pracować w w/w placówce. W placówce wsparcia dziennego, w tym samym czasie, może przebywać nie więcej niż 30 dzieci, przy czym pod opieką jednego wychowawcy nie może przebywać więcej niż 15 dzieci. Ale do zapewnienia opieki nad dziećmi można korzystać z pomocy wolontariuszy. Pobyt dzieci w placówce wsparcia dziennego jest dobrowolny, chyba że do placówki skieruje sąd. Rodzice/opiekunowie nie ponoszą z tego tytułu opłat.

Ostatnia grupa wskazanych w ustawie podmiotów pracujących z rodziną to rodziny wspierające. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- 1) opiece i wychowaniu dziecka;
- 2) prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- 3) kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka przez burmistrza, po zawarciu z nią umowy określającej zasady zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy, po uzyskaniu przez tą rodzinę pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców sprawowana jest piecza zastępcza. Pieczę zastępczą organizuje powiat. Zmiany wprowadzane ustawą odnoszące się do pieczy zastępczej dotyczą przede wszystkim rodzajów rodzin zastępczych. Dotąd wyróżniało się następujące rodziny zastępcze:

- 1) spokrewnione z dzieckiem;
- 2) niespokrewnione z dzieckiem;
- 3) zawodowe niespokrewnione z dzieckiem;
 - b) wielodzietne,
 - c) specjalistyczne,
 - d) o charakterze pogotowia rodzinnego.

Po zmianach zastąpiły je:

- 1) rodzina zastępcza:
 - b) spokrewniona,
 - c) niezawodowa,
 - d) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;
- 2) rodzinny dom dziecka.

Funkcje rodzin zastępczych spokrewnionych mają odtąd pełnić następujące osoby: babcie, dziadkowie i rodzeństwo dziecka, czyli członkowie rodziny, na których –

zgodnie z kodeksem rodzinnym i opiekuńczym – ciąży obowiązek alimentacyjny. Liczba dzieci przebywających w takiej rodzinie zastępczej wynikać ma z konkretnej sytuacji rodzinnej. Obok rodzin zastępczych spokrewnionych będą istniały rodziny zastępcze niespokrewnione zawodowe oraz niezawodowe. Dotychczas funkcjonujące niespokrewnione z dzieckiem zawodowe wielodzietne rodziny zastępcze zostaną przekształcone w rodzinne domy dziecka lub w zawodowe rodziny zastępcze.

Zawodowa rodzina zastępcza obok rodzinnych domów dziecka ma się stać docelowo podstawową formą pieczy zastępczej. Rodziny zastępcze zawodowe ze względu na swoje kwalifikacje będą mogły zająć się wychowaniem dzieci wymagających szczególnej troski lub umiejętności wychowawczych. Rodziny te będą bowiem stale doskonaliły swoje umiejętności, głównie poprzez szkolenia. W zawodowej rodzinie zastępczej będzie mogło przebywać nie więcej niż troje dzieci. Zawodowi rodzice zastępczy będą mogli skorzystać z przerwy w sprawowaniu swoich zadań, trwającej nie dłużej niż 20 dni kalendarzowych w roku.

Nawet gdy zawodowa rodzina zastępcza nie będzie zajmowała się dziećmi wymagającymi szczególnej troski, to i tak powinna być otwarta na własny rozwój oraz doskonalenie kwalifikacji. Warunki sprawowania pieczy zastępczej określi kontrakt zawierany ze starostą na okres przynajmniej 4 lat.

Podobnie jak w przypadku rodzin zastępczych zawodowych, liczba dzieci w rodzinie niezawodowej nie powinna być większa niż troje. Rodzina zastępcza ma teraz prawo wyboru: czy zostać rodziną zawodową czy niezawodową, przy czym możliwe jest przekształcenie niezawodowej rodziny zastępczej w zawodową.

Od dnia 1 stycznia 2012 roku nie jest możliwe zatrudnianie na podstawie ustawy *Karta Nauczyciela* w żadnej z form sprawowania pieczy zastępczej nad dzieckiem.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego mają działać na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów w niezmienionej formie do czasu wygaśnięcia aktualnej umowy, jednak nie dłużej niż do końca 2012 r. Po tej dacie starosta będzie mógł zdecydować o przyszłej formie sprawowania pieczy zastępczej nad dziećmi z tej placówki.

W związku z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina została zobowiązana do:

- 1) opracowywania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenia oraz rozwoju systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

- a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowania:
- a) kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,
 - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 7) prowadzenia monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
- 8) przekazywania do biura informacji gospodarczej informacji o zaleganiu przez rodziców z miesięcznymi opłatami za pobyt dziecka w pieczy zastępczej za okres dłuższy niż 12 miesięcy.

Wprowadzono następujące zasady współfinansowania przez gminę kosztów utrzymania dziecka w pieczy zastępczej. Koszty ponosić będzie gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej. Jeżeli nie można ustalić właściwej gminy ze względu na miejsce zamieszkania, wydatki poniesie gmina, w której dziecko było ostatnio zameldowane na pobyt stały. A gdy nie uda się ustalić miejsca ostatniego zameldowania, wydatki poniesie gmina miejsca siedziby sądu, który orzekł o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Gmina ma współfinansować koszty utrzymania dziecka w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Gmina poniesie też wydatki w podobnych proporcjach na utrzymanie dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce

opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym (odsetek średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka albo środków finansowych na utrzymanie dziecka).

Jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej, przy czym wysokość dotacji nie może przekroczyć 50% wydatków przeznaczonych na realizację zadania. Jedynie w przypadku rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej gminy i powiaty mogą się ubiegać o dotacje w wysokości 70% kosztów realizacji całego zadania.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszowie w 2011 roku świadczył pomoc finansową dla 282 rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Ogółem pieczą zastępczą objętych jest 52 dzieci pochodzących z terenu gminy Wyszki. Gmina dotąd nie zatrudniła asystenta rodziny. Ma takie plany po uzyskaniu środków na pokrycie 70% kosztów zatrudnienia asystenta (wystąpiono o środki na pokrycie 70% wynagrodzenia asystenta o wartości 1812 zł brutto/miesiąc w drugim półroczu 2012 roku). O takie środki ubiega się w konkursie ogłoszonym przez Departament Polityki Rodzinnej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2012. Zgodnie z ustawą zatrudniony w ten sposób asystent rodziny będzie mógł objąć opieką do 20 środowisk. Dodatkowo Ośrodek Pomocy Społecznej zaplanował – w ramach projektu systemowego finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki EFS – objęcie przez asystenta rodziny dodatkowych 3 rodzin.

Prócz tego Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przeznaczyło środki w wysokości 7,8 mln. zł na pokrycie 70% wydatków powiatów związanych z koniecznością zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz 5 mln. zł na pokrycie 50% wydatków przeznaczanych na szkolenia rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. O środki na wspomniane wyżej cele mogą się ubiegać powiaty w otwartych konkursach ofert w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2012.

Uchwalona w 2011 roku *ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* doczekała się już jednej nowelizacji, a uchwalenie kolejnej jest przygotowywane.

Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży

Gmina Wyszaków stworzyła ofertę dla dzieci i młodzieży, którym status społeczno-ekonomiczny ich rodzin nie pozwala na pełny i swobodny rozwój.

Rada Miejska uchwaliła „Regulamin udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Wyszaków” (Uchwała Rady Miejskiej w Wyszakowie nr LVIII/444/10 z dnia 28 października 2010). Uczniom przyznawane są stypendia i zasiłki szkolne. Ich wartość jest uzależniona od dochodów rodziny. Stypendia udzielane są w formie:

- 1) całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia organizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą;
- 2) pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności przez zakup: podręczników, wydawnictw o charakterze encyklopedycznym, słowników, atlasów, przyborów szkolnych i stroju gimnastycznego, a także całkowitego lub częściowego pokrycia innych kosztów wymaganych przez szkołę;
- 3) pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki - przez uczniów uczących się poza miejscem zamieszkania (na zakwaterowanie, dojazdy).

Tylko w przypadkach szczególnie uzasadnionych, jeżeli udzielenie stypendium szkolnego w formach rzeczowych jest niemożliwe lub niecelowe, może być udzielone także w formie świadczenia pieniężnego.

Tabela nr 26. Wydatki na stypendia socjalne w gminie Wyszaków

Rok szkolny	Transza	Liczba korzystających	Kwota wydatkowana	Razem
2009/2010	jesienna	404	35 945,00 zł	91 363,00 zł
	wiosenna	401	55 418,00 zł	
2010/2011	jesienna	292	77 652,00 zł (w tym wkład własny 26 615,00 zł)	153 519,00 zł
	wiosenna	256	75 867,00 zł	
2011/2012	jesienna	271	77 409,68 zł (w tym wkład własny 31 005,00 zł)	

Źródło: Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Wyszakowie

Uczniom znajdującym się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego przyznawane są zasiłki szkolne.

Tabela nr 27. Wydatki na zasiłki szkolne w gminie Wyszki

Rok szkolny	Transza	Liczba korzystających	Kwota wydatkowana
2009/2010	jesienna	4	1000,00 zł
2010/2011	wiosenna	2	802,00 zł

Źródło: Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Wyszki

Ponadto wsparcie materialne uczniów przez gminę obejmuje dofinansowanie posiłków w szkole (z tej pomocy w roku szkolnych 2010/2011 korzystało 535 dzieci, w tym 24 w przedszkolach) oraz dofinansowanie zakupu podręczników (290 uczniów, z czego 35 z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Wyszki). Zdecydowana większość szkół podstawowych uczestniczy w programach „Szkłanka mleka” i „Owoce w szkole”.

Ze względu na potrzebę sprawowania funkcji opiekuńczej w poszczególnych szkołach podstawowych i gimnazjach organizowane są świetlice szkolne. Istotnym uzupełnieniem działalności opiekuńczej szkół jest oferta placówek wsparcia dziennego: Świetlice Socjoterapeutycznej, świetlic prowadzonych przez Fundację „Idzik”, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci przy parafii św. Wojciecha, Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom przy parafii św. Rodziny oraz świetlice w Skuszewie. Do placówek tych uczęszczają najczęściej uczniowie z rodzin o niskim statusie materialnym, rodzin mających problemy z wypełnianiem swoich funkcji wychowawczych, a także uczniowie, którym z trudem przychodzi nauka.

Świetlica Socjoterapeutyczna. W 2003 roku przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Wyszki utworzona została Świetlica Socjoterapeutyczna „Słoneczna”, która obecnie, od 2008 roku, funkcjonuje jako jednostka samodzielna. Objęła opieką dzieci w wieku 7-14 lat.

Świetlica Socjoterapeutyczna jest placówką wsparcia dziennego mającą na celu pomoc rodzinie dysfunkcyjnej, w której występuje problem alkoholowy i przemoc domowa. Głównym celem jej działań jest wspieranie prawidłowego rozwoju fizycznego, emocjonalnego i społecznego dzieci i młodzieży – pomoc w trudnych sytuacjach, przeciwdziałanie powstawaniu sytuacji kryzysowych.

W Świetlicy podejmowane są działania o charakterze profilaktycznym, mające na celu zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży, a także działania korygujące, „naprawcze” i środowiskowe – by zapobiec umieszczeniu dziecka w placówce opieki całodobowej. Świetlica także sprawuje częściową opiekę polegającą na uzupełnianiu tych funkcji rodziny, które nie są prawidłowo wypełniane.

Podopieczni uczestniczą w zajęciach socjoterapeutycznych, reedukacyjnych, twórczej aktywności, mogą skorzystać z konsultacji psychologicznych. Podczas

pobytu w świetlicy są dożywiane – otrzymują 1 posiłek dziennie. Jest to zazwyczaj słodkie pieczywo, kanapki oraz napój (najczęściej herbata).

Świetlica jest dostępna dla dzieci od poniedziałku do soboty – 45 godzin tygodniowo: od poniedziałku do piątku w godzinach od 10.00 do 18.00, a w soboty od 11.00 do 16.00.

Systematycznie organizowane są spotkania dla rodziców (grupa wsparcia) prowadzone przez psychologa i pedagoga. Głównym zadaniem grupy jest integracja i edukacja rodziców oraz udzielanie wzajemnego wsparcia. Na spotkania zapraszani są wszyscy rodzice, których dzieci są zakwalifikowane do zajęć świetlicowych. Spotkania odbywają się raz w miesiącu i trwają ok. 2 godziny.

Pomoc psychologiczna i pedagogiczna dla dzieci i młodzieży

Specjalistyczna pomoc psychologiczna i pedagogiczna na terenie gminy Wyszki jest świadczona przez pedagogów szkolnych oraz Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Wyszki.

Zakres pracy pedagogów i psychologów szkolnych określa Rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Pedagodzy i psychologowie pełnią funkcje polegające na koordynowaniu wszystkich działań związanych z ww. rozporządzeniem oraz dodatkowo:

- koordynują sprawy bezpieczeństwa,
- przewodniczą zespołom do spraw profilaktyki, zespołom ewaluacyjnym,
- są członkami zespołów do spraw pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

W swojej pracy biorą udział w wielu przedsięwzięciach poza szkołą. Uczestniczą w posiedzeniach różnych zespołów takich jak: interdyscyplinarny zespół do spraw uzależnień czy interdyscyplinarny zespół do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Dodatkowym zadaniem realizowanym przez pedagogów i psychologów jest prowadzenie procedury przeciwdziałania przemocy w rodzinie – tzw. Niebieskiej Karty. Do ich obowiązków należy również utrzymywanie stałego kontaktu z rodzicami uczniów, z kuratorami sądowymi, organami sprawiedliwości, policją. Biorą czynny udział w rozprawach sądowych, przesłuchaniach uczniów, konsultacjach kuratorskich, rozmowach z pracownikami OPS i PCPR. Obecnie w gminie Wyszki zatrudnionych jest 14 pedagogów szkolnych (Gimnazjum Nr 2, Szkoła Podstawowa Nr 1, Szkoła Podstawowa Nr 2, Zespół Szkół Leszczydół Nowiny, Zespół Szkół Rybienko Leśne, Zespół Szkół w Rybnie, Zespół Szkół w Wyszki) oraz 7 psychologów (Przedszkole Integracyjne Nr 4, Gimnazjum Nr 2, Zespół Szkół w Rybnie, Zespół Szkół Rybienko Leśne, Zespół Szkół w Wyszki).

Poradnia. Podstawowa pomoc świadczona w poradni adresowana jest do dzieci i młodzieży. Wydawane są opinie, orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju, prowadzone są różne formy terapii logopedycznej, terapia pedagogiczna i psychologiczna oraz zajęcia psychoedukacyjne.

Wydane opinie dotyczą zasadniczo następujących zagadnień:

- potrzeby dostosowania wymagań edukacyjnych do potrzeb i możliwości uczniów ze stwierdzonymi deficytami rozwojowymi,
- objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie szkoły,
- oceny dojrzałości szkolnej,
- ograniczonych możliwości wyboru kierunku kształcenia (dyspanseria).

Pozostałe opinie dotyczą trudności wychowawczych, współpracy ze służbą zdrowia i komisją ds. orzekania o niepełnosprawności.

Oprócz terapii logopedycznej w poradni prowadzone są następujące formy terapii:

- terapia pedagogiczna (dla uczniów zagrożonych dysleksją),
- terapia dzieci autystycznych,
- terapia dzieci z odroczonym obowiązkiem szkolnym,
- zajęcia rozwijające myślenie twórcze (w ramach opieki nad uczniem zdolnym),
- terapia integracji sensorycznej.

Na terenie poradni prowadzone są również zajęcia psychoedukacyjne dla młodzieży pod nazwą Trening Umiejętności Społecznych (ART). Działa Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień.

Rozwija się wyszkowska „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”, terapia rodzin. Pomoc dla rodzin jest świadczona również w formie interwencji kryzysowej, tj. poprzez skierowanie psychologów bezpośrednio do rodzin, które znajdują się w dramatycznych sytuacjach (np. próby samobójcze dzieci, śmierć dwojga dzieci w rodzinie) i udzielenie wsparcia psychologicznego w przełomowych momentach życia. Rodzice często również konsultują się z psychologami, zasięgają porad wychowawczych.

Pracownicy poradni prowadzą zajęcia edukacyjne na terenie szkół z następujących tematów: zajęcia integracyjne, zawodoznawcze, trening antystresowy dla maturzystów i zajęcia psychoedukacyjne.

Poradnia w Wyszku od lat realizuje też formę pracy dość wyjątkową na tle innych podobnych placówek, tj. szkolenia dla nauczycieli na terenie placówki. Tematyka tych szkoleń jest zróżnicowana, ustalona na początku roku i rozsyłana do szkół. Przykładowe tematy: „Uczeń z dysleksją w gimnazjum”, „Za i przeciw przyspieszeniu

obowiązku szkolnego”, „Orzeczenia i opinie poradni w szkolnym systemie pomocy psychologiczno-pedagogicznej”, „Od łobuza do lidera, czyli jak skłonić do współpracy klasowego rozrabiakę”, „Odpocznij, daj światu odetchnąć – techniki relaksacyjne”. Szkolenia przygotowywane były na bazie wiedzy własnej, literatury oraz doświadczenia nabywanego w pracy bezpośredniej z dzieckiem, stąd ich pozytywne oceny w środowisku. Były bezpłatne, tak jak wszystkie formy pracy poradni.

Pedagogika ulicy

W końcu 2008 roku Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych WIATRAC wraz z Wyszowskim Ośrodkiem Kultury „Hutnik” rozpoczęło w Wyszowie pracę z dziećmi spędzającymi większość swojego wolnego czasu na ulicach, osiedlach – dziećmi zaniedbanymi przez środowisko rodzinne, a jednocześnie nie objętymi opieką żadnej placówki stacjonarnej, takiej jak świetlica, klub lub ognisko. Według definicji przyjętej przez Radę Europy „dzieci ulicy” to „dzieci poniżej osiemnastego roku życia, które przez krótszy lub dłuższy czas żyją w środowisku ulicznym. Przenoszą się z miejsca na miejsce, nawiązując kontakt z grupą rówieśniczą lub innymi osobami na ulicy. Oficjalny adres tych dzieci to adres rodziców lub jakiejś instytucji socjalnej. Mają słaby lub żaden kontakt z rodzicami, przedstawicielami szkół i instytucji wspomagających, które są za nie odpowiedzialne.”

Praca zainicjowana w 2008 roku z dziećmi i młodzieżą wyszkowskich ulic i osiedli poprzedzona została opracowaniem przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną i Wyszowski Ośrodek Kultury „Hutnik” dokumentu pt. „Analiza problemu *dzieci ulicy* w Wyszowie”. Wynikało z niego, że w Wyszowie funkcjonuje kilka silnych grup dzieci i młodzieży w granicach dzielnic - zróżnicowanych pod względem charakteru zabudowy, statusu materialnego mieszkańców, pokoleniowych tradycji. Jak wskazywano w tym dokumencie: „Młodzi z poszczególnych dzielnic wykazują cechy silnej tożsamości osiedlowej i przynależności do lokalnej grupy rówieśniczej. Grupy skupiają małych w wieku starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjum. Na etapie szkoły średniej więzi się rozluźniają, zwłaszcza w grupach związanych ze środowiskiem bloków.” Grupy młodych łączy podobny sposób spędzania wolnego czasu – z reguły piją alkohol (piwo, wódkę), zażywają narkotyki.

Aby dotrzeć do takich dzieci, trzeba było wyjść poza mury instytucji – często do ciemnych, brudnych, zaniedbanych miejsc, gdzie na co dzień przebywają. Pedagodzy, którzy to zrozumieli, rozpoczęli pracę metodą „streetworkingu”. Nierozumianym, odrzucanym przez innych dzieciom zaoferowali to, czego najbardziej potrzebowali: czas, energię, cierpliwość. Do tego, oczywiście, wiele różnych atrakcyjnych możliwości spędzania wolnego czasu, ale traktowanych tylko

i wyłącznie jako narzędzie do zawrócenia ich z ulicy. Taką pracę z dziećmi udaje się prowadzić od trzech lat także w Wyszku.

O potrzebie wykonywania takiej pracy świadczą liczne prośby kuratorów sądowych i pedagogów szkolnych, które docierają do streetworkerów, by objęli opieką nowe osoby. A także postawa podopiecznych streetworkerów – którzy wielokrotnie wprost sygnalizują pedagogom, jak cenna jest dla nich obecność w grupie, kontakt z nimi, wsparcie, jakie od nich otrzymują.

Praca metodą streetworkingu z „dziećmi z ulicy” została wsparta finansowo przez Burmistrza Wyszku. Od trzech lat Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych WIATRAK uzyskuje dofinansowanie projektów („Przybij piątkę”, „Orzełki wznoszą się do lotu”, „Jestem sprawcą swego losu”) w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań pożytku publicznego z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym. Działania z zakresu pedagogiki ulicy udało się rozwinąć i wzmocnić dzięki współpracy z Fundacją „Wspólna Droga”. Dzięki niej wyszkowscy pedagodzy uzyskali niezbędną wiedzę i umiejętności do pracy na ulicy, a także środki na realizację dodatkowych działań (w ciągu minionych trzech lat zrealizowano łącznie pięć projektów na kwotę ponad 30 tys. zł).

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy Wyszki został powołany Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Uchwała nr XVIII/115/11 z dnia 30 listopada 2011 r. Rady Miejskiej w Wyszku określa tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania. Gminny Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie na lata 2012-2016. Zadaniem zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do głównych zadań Zespołu należy:

- Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- 1) Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszku,
- 2) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3) Komendy Powiatowej Policji w Wyszku
- 4) oświaty na szczeblu gminnym i powiatowym,
- 5) publicznych i niepublicznych jednostek ochrony zdrowia działających w obszarze pomocy dziecku i rodzinie,
- 6) organizacji pozarządowej z terenu Gminy Wyszki działającej w obszarze pomocy dziecku i rodzinie,
- 7) Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Wyszku.

Zespół interdyscyplinarny liczy łącznie 10 osób.

W dniu 12 grudnia 2011 r. zostały podpisane porozumienia pomiędzy Burmistrzem Wyszki, a jednostkami delegującymi członków Zespołu. Zespół został powołany na okres 5 lat. Działa przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Wyszku, który zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną.

W celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach tworzone są grupy robocze.

Przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii

Samorząd gminy Wyszki jest zobowiązany do podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych, zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów oraz działań na rzecz trzeźwości, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu (w tym przemocy domowej). Zobowiązują go do tego ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. 2007 nr 70, poz. 473 z późn. zm.), ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2005 nr 179, poz. 1485 z późn. zm) oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2005 nr 180, poz. 1493 z późn. zm).

Realizacja powyższych zadań prowadzona jest w postaci gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkotycznych i innych uzależnień uchwalanych na każdy kolejny rok kalendarzowy. Programy profilaktyczne stanowią będą integralną część Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Programy opracowywane są na podstawie kilkuletniego monitoringu problemów oraz raportów diagnostycznych¹⁵ pokazujących różne obszary szkód wynikających z obecności alkoholu, narkotyków i innych uzależnień w życiu. Cele i działania planowane w programach wpisują się w zadania wskazane w wymienionych wyżej ustawach:

- a) podniesienie jakości życia społecznego,
- b) zmniejszenie problemów wynikających z nadużywania alkoholu, narkotyków oraz innych używek,
- c) zmniejszenie skali problemów dotyczących rodziny, wynikających z podejmowania różnych zachowań patologicznych przede wszystkim przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- d) zwiększenie umiejętności i zasobów społecznych niezbędnych do radzenia sobie z istniejącymi problemami życiowymi,
- e) promocja zdrowego stylu życia,
- f) zwiększenie kompetencji wychowawców i nauczycieli w zakresie pracy z podopiecznymi,
- g) zwiększenie kompetencji rodziców w zakresie umiejętności wychowawczych własnych dzieci,
- h) zwiększenie wiedzy na temat szkodliwości środków psychoaktywnych,
- i) zmniejszenie liczby osób pijących w sposób szkodliwy,
- j) zmotywowanie uzależnionych do podjęcia leczenia,
- k) zmniejszenie liczby inicjacji alkoholowych,
- l) poprawa funkcjonowania instytucji zaangażowanych w rozwiązywanie problemów uzależnień.

Zadania programowe realizowane są w trzech obszarach: (1) profilaktyka zachowań ryzykownych; (2) ograniczenie szkód zdrowotnych; (3) diagnoza lokalna, ewaluacja działań.

Programy realizowane są przez Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Wyszku przy współpracy z szeregiem podmiotów działających na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, patologii społecznych w celu podniesienia jakości życia społecznego: Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnią Leczenia Uzależnień w Wyszku, Komendą Powiatową Policji w Wyszku, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wyszku, Sądem Rejonowym w Wyszku, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, świetlicami środowiskowymi i Świetlicą Socjoterapeutyczną „Słoneczna”, Gminnym Punktem Promocji Zdrowia i Profilaktyki, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, pedagogami ulicy, zespołami interdyscyplinarnymi.

¹⁵ Jednym z najbogatszych i najpełniejszych był Raport z badań ankietowych ESPAD zrealizowanych w Gminie Wyszki w 2007 r. pt. „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną”.

Programy adresowane są głównie do: dzieci i młodzieży, rodzin, kadry pedagogicznej szkół, wychowawców przedszkoli, pracowników socjalnych, pedagogów, pracowników organizacji pozarządowych, pracowników lokalnych instytucji działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy.

Źródłem finansowania zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomani są środki finansowe budżetu gminy Wyszki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i nie tylko. Raz w roku, nie później niż do końca I kwartału za rok poprzedni, Burmistrz Wyszki składa sprawozdanie Radzie Miejskiej z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkotycznych i Innych Uzależnień.

Terapia uzależnień

Terapią uzależnień zajmuje się w Wyszki jedna z poradni specjalistycznych Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Wyszki – Poradnia Leczenia Uzależnień. Zatrudnia trzech psychoterapeutów, dwóch psychologów, lekarza psychiatrę i pielęgniarkę medyczną. Jest otwarta w dni powszednie do późnego wieczoru (we wtorki i czwartki nawet do godziny 20.00). Prowadzi psychoterapię osób uzależnionych od alkoholu (uzależnienia krzyżowe, mieszane) oraz terapię osób współuzależnionych. Prowadzi równolegle terapię grupową i indywidualną. Terapia współuzależnienia obejmuje diagnozę, motywowanie do zmiany, psychoedukację, pracę nad problemami osobistymi. Cele, jakie stawiają przed sobą pracujący w poradni są następujące: zwiększenie zdolności do trwałego utrzymywania abstynencji uzależnionych, zwiększenie zdolności do rozwiązywania przez nich problemów osobistych, zwiększenie zdolności do prowadzenia zdrowego i konstruktywnego życia, usuwanie zaburzeń somatycznych i psychicznych, usuwanie zaburzeń życia rodzinnego spowodowanych nadużywaniem alkoholu. Różnym celom odpowiadają różne formy pomocy osobie uzależnionej. Należą do nich przede wszystkim: diagnozowanie i leczenie zaburzeń somatycznych, psychoterapia uzależnienia, pogłębiona psychoterapia zaburzeń emocjonalnych, praca informacyjno-edukacyjna z rodziną, poradnictwo przygotowujące do terapii.

Praca specjalistów ukierunkowana jest na zmianę mechanizmów decydujących o patologicznym picciu, które stanowi przyczynę pozostałych problemów zdrowotnych. Inne cele praktyczne, które chcą osiągnąć w pracy klinicznej z osobami uzależnionymi, związane są z zaburzeniami somatycznymi i psychicznymi występującymi u części pacjentów. Należy do nich: odtrucie organizmu, usunięcie lub złagodzenie objawów zespołu odstawienia z powikłaniami, leczenie stanów psychotycznych, usunięcie lub złagodzenie uszkodzeń somatycznych. Psychoterapia zajmuje się przede wszystkim celami związanymi z utrzymywaniem abstynencji,

funkcjonowaniem psychospołecznym i zdrowiem psychicznym pacjenta. Pacjentami Poradni są także sprawcy i ofiary przemocy domowej.

Tabela nr 28. Pomoc uzależnionym od alkoholu świadczona przez Poradnię Leczenia Uzależnień

Kategorie osób, którym świadczona jest pomoc	2009	2010	2011
Zarejestrowani uzależnieni od alkoholu	270	275	274
w tym mężczyźni	236	239	235
Korzystający z pomocy uzależnieni w wieku:			
19-29 lat	42	30	39
30-64 lata	220	242	232
powyżej 65 lat	8	3	2
Współuzależnieni	28	32	33

Źródło: Poradnia Leczenia Uzależnień SPOZZZ w Wyszku

Z usług poradni mogą korzystać mieszkańcy powiatu wyszkowskiego – każdy, kto się zgłosi i chce się leczyć. Nie jest wymagane skierowanie od specjalisty. Pomoc udzielana jest nie tylko ubezpieczonym w Narodowym Funduszu Zdrowia, ale także nieposiadającym ubezpieczenia. Przy pierwszej wizycie wymagane jest jedynie okazanie dowodu osobistego.

Promocja zdrowia

Najbardziej istotne elementy polityki zdrowotnej gminy oraz kierunki działań w zakresie poprawy stanu zdrowia i jakości życia mieszkańców określa Gminny Program Profilaktyki Zdrowotnej i Promocji Zdrowia na lata 2010-2015. Zawiera on nadto diagnozę aktualnego stanu zdrowia i zestawienie potrzeb zdrowotnych mieszkańców gminy Wyszki przy uwzględnieniu rekomendacji Światowej Organizacji Zdrowia oraz priorytetów zdrowotnych określonych w przepisach prawa. Na tej podstawie planowane są i przeprowadzane konkretne działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowia.

Samorząd terytorialny postrzegany jest jako główny gwarant zdrowia publicznego, który – w świetle obowiązujących przepisów – odpowiada za zdrowie społeczeństwa poprzez realizowanie polityki zdrowotnej. Gminie Wyszki nie podlegają zakłady służby zdrowia. Realizacja ustawowego obowiązku ochrony zdrowia prowadzona jest w oparciu o działania o charakterze profilaktycznym.

W Gminnym Programie Profilaktyki Zdrowotnej i Promocji Zdrowia na lata 2010-2015, spośród celów i założeń Narodowego Programu Zdrowia zostały wybrane te, na które samorząd lokalny może mieć wpływ podejmując określone działania. Są to: poprawa opieki nad matką i dzieckiem, usprawnienie wczesnej diagnostyki zaburzeń

zdrowotnych i czynnej opieki nad dziećmi i młodzieżą, tworzenie warunków do zdrowego i aktywnego życia społeczeństwa.

Do zadań własnych gminy w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej (zgodnie ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych) należą w szczególności:

- opracowywanie i realizacja oraz ocena efektów programów zdrowotnych wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy,
- przekazywanie powiatowi informacji o realizowanych programach zdrowotnych,
- inicjowanie i udział w wytyczaniu kierunków przedsięwzięć lokalnych zmierzających do zaznajamiania mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami,
- podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy.

Diagnoza sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy Wyszki wpłynęła na wstępne określenie następujących kierunków prozdrowotnych w gminie:

- 1) w zakresie nowotworów i chorób układu krążenia - dalsze oddziaływania na świadomość społeczną i profilaktykę.
- 2) działania na rzecz obniżenia wskaźników umieralności z powodu nowotworów złośliwych piersi, szyjki macicy, jelita grubego - analiza możliwych przyczyn i zwiększanie kompletności i dostępności do programów wczesnego wykrywania,
- 3) planowanie akcji edukacyjnych dotyczących znanych czynników ryzyka nowotworów i innych grup chorób, zwłaszcza układu krążenia, w tym: rozwój edukacji zdrowotnej działania profilaktyczno- edukacyjne dla dzieci i młodzieży,
- 4) dostosowanie rodzaju i zakresu realizowanych programów profilaktycznych do rzeczywistego zapotrzebowania i zainteresowania lokalnej społeczności z równoczesnym wzmocnieniem działań edukacyjno-informacyjnych,
- 5) aktywne uczestnictwo w programach wczesnego wykrywania chorób, organizowanych w formie konkursów przez Ministerstwo Zdrowia, z naciskiem na wspieranie programów długoterminowych i obejmujących całą zagrożoną populację.

Wskazany został cel główny – poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności w gminie Wyszki. Wyznaczone zostały także cele priorytetowe, których osiągnięcie jest integralnym elementem celu głównego:

- 1) Wspieranie rozwoju, zdrowia fizycznego i psychospołecznego oraz zapobieganie najczęstszemu problemom zdrowotnym dzieci i młodzieży.

- 2) Zwiększenie świadomości związanej z zagrożeniami wynikającymi z chorób układu krążenia i chorób nowotworowych.
- 3) Profilaktyka i promocja zdrowia oraz upowszechnienie zachowań prozdrowotnych przez działania edukacyjne dla wszystkich grup wiekowych.

Założone wyżej cele realizowane są poprzez następujące działania. W obszarze pierwszego celu priorytetowego:

- Działania dotyczące zwiększenia świadomości zdrowego odżywiania się i wpływu aktywności fizycznej na zdrowie u dzieci
- Działania na rzecz zmniejszenia występowania próchnicy i wad zgryzu u dzieci
- Działania na rzecz profilaktyki i wczesnego wykrywania wad postawy wśród dzieci
- Działania dotyczące profilaktyki i wczesnego wykrywania wad rozwojowych w okresie prenatalnym i niemowlęcym
- Działania na rzecz wczesnego wykrywania wad wymowy u dzieci
- Działania w zakresie promowania zdrowego stylu życia
- Działania edukacyjne dotyczące profilaktyki astmy. Działania edukacyjne dotyczące alergii u dzieci i młodzieży

W obszarze drugiego celu priorytetowego:

- Działania na rzecz obniżenia wskaźników umieralności z powodu nowotworów.
- Zwiększenie dostępności do programów wczesnego wykrywania
- Profilaktyka raka piersi, raka szyjki macicy, chorób nowotworowych narządu rodowego, raka jelita grubego, raka prostaty
- Profilaktyka chorób układu krążenia

W obszarze trzeciego celu priorytetowego:

- Realizacja akcji edukacyjnych odnośnie znanych czynników ryzyka nowotworów i innych grup chorób, zwłaszcza chorób układu krążenia – działania profilaktyczno-edukacyjne,
- Działania na rzecz upowszechnienia zasad udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej,
- Działania na rzecz upowszechniania zasad zdrowego żywienia i zdrowego stylu życia,
- Działania na rzecz tworzenia i wspierania lokalnego partnerstwa na rzecz zdrowia.

Wydział Edukacji i Spraw Społecznych do końca grudnia każdego roku przedkłada Burmistrzowi Wyszki harmonogram działań na kolejny rok oraz sporządza (do końca kwietnia danego roku) sprawozdanie z realizacji zadań Programu w roku poprzednim.

W 2010 roku w ramach działań z zakresu promocji zdrowia zorganizowano:

- Trzydniową kampanię profilaktyczną, w tym porady specjalistyczne, konsultacje i badania pn. „Dni Przeznaczone Dla Ciebie”, z których skorzystało łącznie 300 osób;
- Bezpłatne badania mammograficzne dla kobiet w wieku 50-69 lat (skorzystały z nich ogółem 652 kobiety);
- Bezpłatną akcję edukacyjną i diagnostyczną z zakresu profilaktyki szyjki macicy i raka piersi pt. „Zdrowie od szefa” skierowaną do kobiet pracujących zawodowo (ze szkoleń skorzystało 108 pracownic);
- Badania gęstości kości (przebadano ogółem 550 osób, w tym 450 bezpłatnie);
- Spotkania edukacyjne z młodzieżą gimnazjalną klas III prowadzone przez Klub Amazonek (wzięło w nich udział łącznie 477 uczniów z 19 klas);
- Konferencje prozdrowotne i profilaktyczne: „Wyszków mówi stop rakowi szyjki macicy”, „Wokół narodzin człowieka” (wzięło w nich udział ponad 200 osób);
- Piknik profilaktyczny z okazji Dnia Dziecka;
- Pracował Zespół Doradczy ds. Profilaktyki Zdrowotnej i Promocji Zdrowia.

W 2011 roku zrealizowano następujące zadania:

- Projekt Zdrowie i Uroda – Piękna Królowa, Piękna Księżniczka (w tym piknik z okazji Dnia Matki, zajęcia w przedszkolach i szkołach ponadgimnazjalnych, kampania informacyjna i publikacja artykułów w prasie lokalnej, badania densytometryczne);
- Kampania profilaktyki nowotworowej, w tym badania z zakresu profilaktyki raka piersi i szyjki macicy (badania mammograficzne, porady i konsultacje dla kobiet w wieku 50-69 lat) oraz profilaktyczny piknik z okazji Dnia Dziecka – stoisko „Wokół narodzin człowieka”.

Zwiększanie zakresu i charakteru działań dotyczących promocji zdrowia w gminie Wyszki służy zwróceniu uwagi na znaczenie troski o zdrowie w ciągu całego życia człowieka od narodzin do śmierci – nie ograniczaniu działań tylko i wyłącznie do przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii oraz profilaktyki uzależnień. Dowodem na coraz szersze i pełniejsze podejście do problematyki zdrowotnej jest chociażby zmiana nazwy Gminnego Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i ich Rodzin na Gminny Punkt Promocji Zdrowia i Profilaktyki oraz poszerzenie oferty tego Punktu.

Współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi

Gmina Wyszaków od lat wspiera zadania statutowe organizacji pozarządowych działających na rzecz jej mieszkańców. Wsparcie polega nie tylko na dofinansowaniu realizowanych projektów, ale również na współpracy pozafinansowej.

Pracownicy Urzędu Miejskiego, zajmujący się organizacjami pozarządowymi, starają się sprostać nowoczesnym wymaganiom ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Corocznie konsultacje społeczne programu współpracy ewoluują, przez cały rok udzielane są bezpłatne porady w zakresie NGO, pomoc w pisaniu wniosków i rozliczaniu dotacji, pracownicy uczestniczą również w spotkaniach tematycznych zorganizowanych przez lokalnych liderów dla swych środowisk. Gmina udostępnia nieodpłatnie pomieszczenia na spotkania stowarzyszeń, zaprasza organizacje do uczestnictwa w uroczystościach oraz imprezach plenerowych.

Strona Urzędu Miejskiego od kilku lat posiada zakładkę „OPP” która jest do dyspozycji organizacji. Można tam na przykład zaprosić do współpracy partnerów lub opisać zrealizowany projekt. Na stronie umieszczane są ogłoszenia o bezpłatnych szkoleniach organizowanych w województwie mazowieckim, konkursach, wydarzeniach, bieżące informacje z III sektora. Ponadto można ze strony pobrać potrzebne formularze, zapoznać się z programem współpracy gminy z OPP i regulacjami prawnymi, które dotyczą organizacji pozarządowych. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami jest opracowywany i uchwalany od 2009 roku.

Gmina Wyszaków przygotowując programy współpracy kierowała się wpisana do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasadą pomocniczości, która leży u podstaw demokratycznego społeczeństwa i systemu samorządowego, przejmującego do wykonania coraz więcej zadań publicznych i uznała ją jako podstawę do rozwoju współpracy między gminą, a organizacjami pozarządowymi. Jak wskazuje doświadczenie dojrzałych demokracji zachodnich, nie można mówić o systemie demokratycznym, o społeczeństwie obywatelskim bez codziennego udziału obywateli w rządzeniu. Znakomitą bazę dla rozwoju lokalnych społeczności stanowią podmioty nie zaliczone do sektora finansów publicznych zwane dalej organizacjami pozarządowymi, gdyż skupiają najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli. Aktywność tego typu organizacji, naturalne rozeznanie istniejących problemów i elastyczność w działaniu sprawiają, że takiego potencjału nie można zmarnować i niezbędnym jest włączenie tych podmiotów w system funkcjonowania gminy na zasadzie równoprawnego partnerstwa. Tylko zorganizowani obywatele są w stanie monitorować i oceniać wszelkie działania władz samorządowych i w razie potrzeby skutecznie ich upominać, stosując demokratyczne zasady.

Rada przyjmując programy współpracy z organizacjami pozarządowymi, wyraża w ten sposób wolę kształtowania współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami na zasadzie partnerstwa, a także intencję realizacji swoich zadań ustawowych w zakresach gdzie jest to możliwe, w ścisłym współdziałaniu z nimi. Programy są opracowane w celu sprecyzowania zakresu współdziałania, określenia form współpracy, sposobu i czasu realizacji zadań oraz priorytetów tak, aby maksymalnie wykorzystać potencjał lokalnych organizacji pozarządowych. Programy stanowią element polityki społeczno-ekonomicznej gminy i są dokumentami spójnymi i zgodnymi z opracowanymi wcześniej Strategią Rozwoju Wyszki, Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych i gminnymi programami profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Burmistrz Wyszki wspiera ideę odprowadzania 1% z podatku na rzecz lokalnych organizacji pozarządowych, co ma swoje odzwierciedlenie również na stronie internetowej UM w zakładce OPP oraz obejmuje patronatem prospołeczne projekty.

Profilaktyka, rekreacja, wsparcie rozwoju kultury i sztuki

Wsparcie finansowe dla organizacji pozarządowych, przyznawane jest w formie dotacji w ramach konkursów ogłoszonych przez Burmistrza Wyszki. Czasem jedna organizacja realizuje kilka różnych zadań. W najbliższych latach dzięki dotacjom gminy Wyszki dla organizacji pozarządowych mieszkańcy będą mogli rozwijać swoje pasje i zainteresowania, twórczo i bezpiecznie spędzać czas, kultywować kulturę i obyczaje naszego regionu.

Poniżej zestawienia ilustrujące wielkość i sposób rozdzielania dotacji przekazywanych organizacjom pozarządowym.

Tabela nr 29. Realizacja zadań pożytku publicznego z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym - wykaz organizacji pozarządowych, z którymi gmina Wyszki podpisała umowy w latach 2009-2012 i wysokość dotacji przekazanych w poszczególnych latach (w złotych)

Wykaz organizacji pozarządowych, którym gmina Wyszki przekazała dotacje	2009	2010	2011	2012
Zadanie 1. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych i programów profilaktycznych oraz dożywianie dzieci w świetlicach środowiskowych				
Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom	30 000	30 000	25 600	20 000
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Oddział Powiatowy	20 000	20 000	21 200	17 750
Wyszkiwskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Ważna Róża”	-	-	3 120	2 250
Zadanie 2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjno-edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomani dla dzieci, młodzieży i dorosłych; w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych i profilaktycznych przedsięwzięć promujących zdrowy styl życia				
Fundacja „Idzik”	10 000	10 000	11 000	8 000
Klub Sportowy KS CAMPER	-	-	-	20 000
Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Wiatrak”	7 160	10 660	10 500	10 000
Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom	23 000	20 000	13 500	5 000

Wykaz organizacji pozarządowych, którym gmina Wyszkiw przekazała dotacje	2009	2010	2011	2012
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Oddział Powiatowy	9 830	9 340	10 000	5 000
Wyszkowskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Ważna Róża”	-	-	5 000	2 000
Zadanie 3. Organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci, młodzieży w rodzinach, których występują problemy alkoholowe i narkomanii				
Fundacja „Idzik”	-	11 800	9 000	11 000
Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom	10 000	10 000	10 000	9 000
Stowarzyszenie „Pomóż Dzieciom” z Dębinek	-	-	8 000	-
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Oddział Powiatowy	6 000	-	5 000	7 000
Wyszkowskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Ważna Róża”	-	-	9 000	-
Związek Harcerstwa Polskiego, Hufiec Wyszkiw	10 000	10 000	9 000	13 000
Wysokość gminnych dotacji ogółem:	125 990	131 800	149 920	130 000

Źródło: Gmina Wyszkiw, Wydział Edukacji i Spraw Społecznych

Tabela nr 30. Realizacja zadań zleczonych organizacjom pozarządowym z zakresu kultury fizycznej, sportu i opieki nad bezdomnymi zwierzętami, z którymi gmina Wyszkiw podpisała umowy w latach 2007-2012 i wysokość dotacji przekazanych w poszczególnych latach (w złotych)

Wykaz organizacji pozarządowych	2007	2008	2009	2010	2011	2012*
Zadanie I. Upowszechnianie kultury						
Prowadzenie orkiestr						
Ochotnicza Straż Pożarna w Wyszkiwie	80 000	80 000	80 000	75 000	65 000	65 000
Liga Morska i Rieczna w Wyszkiwie	-	-	-	10 000	-	-
Prowadzenie zespołów muzycznych, wokalnych i teatralnych						
Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Wyszkiwie (na prowadzenie Zespołu Wokalnego i Żywego Słowa WRZOS)	1 500	-	-	-	-	-
Stowarzyszenie Przyjaciół Wyszkiwa, Puszczy Białej i Kamienieckiej w Wyszkiwie (na prowadzenie Zespołu Śpiewaczego WYSZKOWIACY)	6 000	-	-	-	-	10 000
Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom (prowadzenie zespołu MAZOWSZANIE)	1 500	-	-	-	-	-
Zadanie II. Promocja						
Wydawanie materiałów promujących gminę Wyszkiw						
Uczniowski Klub Sportowy POLONEZ	2 000	-	-	-	-	-
Zadanie III. Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu						
Klub Sportowy CAMPER	-	4 500	28 000	40 000	195 000	145 000
MKS Bug Wyszkiw	-	-	-	-	190 000	250 000
Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych WIATRAK	-	-	-	10 000	-	-
Uczniowski Klub Sportowy POLONEZ	8 000	4 500	7 000	-	-	-
UMKS NORWID	-	3 000	-	-	-	-
Związek Harcerstwa Polskiego, Hufiec Wyszkiw	2 000	-	-	-	-	-
Wyszkowskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Ważna Róża”	30 000	37 000	47 000	-	-	-
Zadanie IV. Opieka nad bezdomnymi zwierzętami						

Wykaz organizacji pozarządowych	2007	2008	2009	2010	2011	2012*
Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami, Oddział w Wyszowie	-	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Wysokość gminnych dotacji ogółem:	131 000	137 000	170 000	143 000	450 000	478 000

Źródło: Gmina Wyszów, Wydział Promocji Kultury i Sportu. * Dane za rok 2012 podane poglądowo – nie jest jeszcze przesądzone, czy zostaną ogłoszone kolejne konkursy dla organizacji pozarządowych.

Wnioski z analizy sytuacji społecznej

W wyniku przeprowadzonej analizy, a także spotkań z osobami reprezentującymi instytucje działające na rzecz lokalnej polityki społecznej, sformułowano szereg zagadnień wymagających szczególnej uwagi. Są to kwestie dotkliwe i wymagające odpowiednich rozwiązań.

1. W zakresie wspierania przedsiębiorczości gospodarczej i przeciwdziałania bezrobociu:
 - a) wspieranie początkujących przedsiębiorców kierujących pierwsze swoje kroki do urzędu miejskiego przy rejestrowaniu działalności gospodarczej – udzielanie nie tylko wyczerpujących informacji, ale nadto kompetentnych porad urzędowo-podatkowych (funkcjonowanie firmy w wymiarze lokalnym zależy w dużej mierze od operatywności i przychylności urzędników samorządowych);
 - b) wprowadzenie instrumentów wspierania przedsiębiorczości, np. punktów konsultacyjno-doradczych pomagających młodym przedsiębiorcom w kwestiach prawnych dotyczących prowadzonej przez nich działalności; wspieranie organizacji szkoleń specjalistycznych dotyczących przygotowywania biznesplanów, marketingu małych firm, rekrutacji pracowników, bezpiecznego inwestowania, składania ofert w postępowaniach przetargowych itp.
 - c) wspieranie budowania systemu informacji dla przedsiębiorców, organizacji szkoleń wzmacniających potencjał firm lokalnych i ich konkurencyjność na rynku, wzmocnienie działań promujących lokalne walory środowiska oraz produkty i usługi oferowane przez miejscowych przedsiębiorców;
 - d) wypracowanie głównych kierunków rozwoju gminy w zakresie wspierania przedsiębiorczości – określenie celów oraz konkretnych zadań do realizacji w najbliższych latach np. w formie programu, w którym będą zidentyfikowane lokalne potrzeby i problemy, wskazane zostaną lokalne i regionalne

instytucje oraz organizacje tworzące otoczenie miejscowego biznesu, określone zostaną mocne i słabe strony systemu przedsiębiorczości itp.;

- e) rozwój wsparcia pomiędzy publicznymi służbami zatrudnienia a podmiotami pomocy i integracji społecznej, w szczególności w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych oraz wspierania zatrudnienia osób niepełnosprawnych;
- f) wsparcie powoływania partnerstw publiczno-prywatnych oraz organizacja targów pracy;
- g) rozwój szkoleń oraz staży zawodowych;

Problem bezrobocia na terenie gminy ma częściowo charakter bezrobocia strukturalnego, wynikającego z nieprzystosowania kwalifikacji pracowników do potrzeb przedsiębiorstw. 37,9% przedsiębiorców zwraca uwagę na problemy z rekrutacją pracowników na terenie gminy. Oznacza to, że konieczny jest rozwój szkoleń oraz staży zawodowych we współpracy między jednostkami organizacyjnymi pomocy i integracji społecznej a powiatową służbą zatrudnienia, a także jednostkami sektora prywatnego – w tym poprzez rozwój partnerstw.

- h) rozwój budownictwa mieszkaniowego;

Jako jeden z kluczowych kierunków rozwoju rynku pracy pracodawcy wskazali budownictwo. Rozwój budownictwa mieszkaniowego w gminie może stać się silnym impulsem rozwojowym, a jednocześnie – poprzez uwzględnienie oczekiwań firm – skutecznie i efektywnie wpłynąć na rozwój gospodarczy gminy Wyszków.

- i) inicjowanie kompleksowych działań obejmujących terytorium kilku gmin – gminy Wyszków i gmin sąsiednich – w celu wspólnego rozwiązywania problemów społecznych i gospodarczych: np. zawiązywanie partnerstw i związków w celu realizacji wspólnych dobrze przygotowanych organizacyjnie programów (co znacząco zwiększa szanse na pozyskanie środków z wielu źródeł, w tym zwłaszcza z funduszy unijnych);
- j) stworzenie platformy wymiany wiedzy i doświadczeń między lokalnym biznesem a przedstawicielami samorządu;
- k) konsekwentne wdrażanie i praktyczna realizacja zadań przyjętych w strategiach, także tych, których efekty nie są widoczne natychmiast, lecz ich prowadzenie jest niezbędne do tworzenia podstaw trwałego rozwoju gospodarczego gminy.

2. W zakresie mieszkalnictwa – potraktowanie zapewnienia przyzwoitych i dostępnych dla każdego warunków mieszkaniowych w gminie jako kluczowy priorytet w zwalczaniu ubóstwa i wykluczenia społecznego.
 - a) usprawnienie procesu zapewniania mieszkań dla osób słabych społecznie i zagrożonych marginalizacją poprzez zintegrowane, zorientowane na klienta formy współpracy, obejmującej trójkąt, który tworzą władze lokalne, dostawcy usług mieszkaniowych i świadczeniodawcy pomocy społecznej;
 - b) wykorzystanie dobrych praktyk polskich i europejskich przy rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych gminy.
3. W zakresie edukacji – zwiększenie udziału rodziców i opiekunów w procesie edukacyjnym celem podniesienia efektywności nauczania, poprzez:
 - a) współdziałanie rodziców i placówek edukacyjnych;
 - b) podwyższenie kompetencji nauczycieli w obszarze rozpoznawania szczególnych potrzeb edukacyjnych ucznia;
 - c) prowadzenie przez pedagogów szkolnych warsztatów kompetencji wychowawczych dla rodziców;
 - d) upowszechnianie edukacji przedszkolnej.
4. W obszarze partycypacji obywatelskiej:
 - a) wsparcie spójności inicjatyw społecznych obywateli, mieszkańców gminy;
 - b) wspieranie inicjatyw lokalnych;
 - c) wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności przez administrację samorządową i organizacje obywatelskie działające na terenie gminy;
 - d) wspieranie i inicjowanie dążeń do integracji i współpracy między organizacjami obywatelskimi, zwiększanie ich wpływu w podejmowaniu decyzji dotyczących pożytku publicznego np. poprzez tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli administracji samorządowej (np. rady działalności pożytku publicznego, lokalnego forum organizacji obywatelskich).
5. W zakresie wsparcia dzieci i młodzieży:
 - a) zwiększenie wsparcia z zakresu opieki logopedycznej dla dzieci i młodzieży,
 - b) utrzymanie systemu szkolnictwa integracyjnego,

- c) rozwój opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży,
 - d) przeprowadzenie badań z zakresu przemocy w szkole, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii osób niepełnosprawnych jako ofiar przemocy,
 - e) kontynuacja i rozwijanie projektów finansowanych ze środków zewnętrznych na działania adresowane do dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.
6. W zakresie wsparcia rodzin:
- a) rozwój systemu wsparcia rodzin w kryzysie, rozwój systemu interwencji kryzysowej,
 - b) wzmocnienie szans rozwojowych dzieci i młodzieży w rodzinach wieloproblemowych poprzez kompleksowe działanie w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej, poprzez pracę z rodziną wieloproblemową – działania na rzecz wprowadzenia asystenta rodziny,
 - c) aktywizacja środowiska lokalnego dotycząca szczególnie radzenia sobie z problemami społecznymi przy wykorzystaniu instrumentu, jakim są grupy samopomocowe.
7. W obszarze wsparcia seniorów poprzez działania na rzecz rozszerzenia oferty usług społecznych adresowanej do osób starszych:
- a) wykorzystanie potencjału osób starszych w działaniach społecznych i edukacyjnych;
 - b) zwiększenie oferty opiekuńczo-zdrowotnej dla osób mających problemy zdrowotne i osób niepełnosprawnych;
 - c) działania na rzecz wprowadzenia asystenta dla osób starszych.
8. W zakresie uzależnień:
- a) rozwijanie profilaktyki zdrowotnej i jak najszerszej edukacji rodziców, młodzieży, dzieci – by zapobiegać popadaniu w uzależnienie,
 - b) zbadanie zapotrzebowania lokalnego środowiska na ofertę terapeutyczną dla pijących szkodliwie nastolatków jeszcze nie uzależnionych i tych już uzależnionych,
 - c) zbadanie zapotrzebowania na poradnictwo i ofertę terapeutyczną dla uzależnionych od komputerów, Internetu, hazardu oraz innych uzależnień; rozwijanie poradnictwa realizowanego przez Poradnię Leczenia Uzależnień działającą w SPOZZ w Wyszku.

9. W zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych:
 - a) rozważenie przeprowadzenia audytu dostępności budynków publicznych dla potrzeb osób niepełnosprawnych,
 - b) udrożnienie ścieżki rozwoju zawodowego osób niepełnosprawnych,
 - c) zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych w tym z wykorzystaniem instrumentów ekonomii społecznej.
10. W zakresie wsparcia chorych psychicznie i ich rodzin:
 - a) zapobieganie zaburzeniom psychicznym i zmiany postaw wobec osób chorych psychicznie,
 - b) rozwój lokalnego systemu oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
 - c) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego. Rozwój edukacji społecznej sprzyjającej akceptacji i integracji osób z zaburzeniami psychicznymi w środowisku lokalnym,
 - d) kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu,
 - e) zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi,
 - f) organizowanie wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, środowiskowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin,
 - g) tworzenie warunków do podejmowania różnych form aktywności osób z zaburzeniami psychicznymi jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia,
 - h) propagowanie i wspieranie idei organizowania się osób z zaburzeniami psychicznymi.
11. W zakresie organizacyjnego wspierania jednostek pomocy i integracji społecznej oraz podmiotów działających w tym obszarze na terenie gminy – podnoszenie kwalifikacji kadr, zapewnienie potrzebnej bazy lokalowej oraz infrastruktury, które są niezbędne do rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy Wyszki.

Szanse i zagrożenia

W toku diagnozy sformułowano zarówno szanse jak i zagrożenia.

Szansami rozwoju gminy jest wzrastająca gęstość zaludnienia oraz wysoki poziom przyrostu naturalnego. Mimo niewielkiego wzrostu udziału w populacji osób w wieku poprodukcyjnym, struktura demograficzna gminy może stanowić jej mocną stronę. Wzrastający poziom gęstości zaludnienia jest pozytywnym elementem prognozy związanej z przyszłym rozwojem regionalnym gminy. Terytoria o wyższej gęstości zaludnienia lepiej przystosowują się do zmian oraz łatwiej wyzwalają endogenne potencjały rozwojowe. Dobre skomunikowanie gminy ze stolicą – a także z województwami Polski Wschodniej stanowić może o otwarciu się na nowe wyzwania rozwojowe.

Uwzględnienie powiatu wyszkowskiego w planach zagospodarowania przestrzennego województwa jako obszaru o szczególnych walorach przyrodniczych powoduje, że ważnym elementem jego rozwoju, a tym samym i rozwoju gminy, może być społecznie zorientowana działalność gospodarcza w obszarze agroturystyki, sportu oraz turystyki kwalifikowanej.

Wysoka koncentracja podmiotów działających gospodarczo w Wyszku powoduje, że miasto będzie przyciągać zarówno pracowników jak i potencjalnych inwestorów. Jego korzystne umiejscowienie na mapie szlaków komunikacyjnych kraju powoduje, że jednocześnie ułatwiona może być dyfuzja innowacji oraz doświadczeń między gminą, a centrum kraju.

Formułowanie misji strategii

Misją strategii jest systemowe podejście do rozwiązywania problemów społecznych w celu przeciwdziałania marginalizacji, wykluczeniu społecznemu i patologiom społecznym oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Cele i priorytety

W trakcie wyboru priorytetów strategii kierowano się następującymi kryteriami:

1. Koniecznością prowadzenia działań zapobiegających zagrożeniom oraz promocji działań umożliwiających wczesną identyfikację zagrożeń.
2. Koniecznością prowadzenia działań wyrównawczych, kompensujących gorsze warunki życiowe obywateli.
3. Koniecznością prowadzenia działań na rzecz rozwiązywania problemów grup szczególnego ryzyka, które są bardziej podatne na wzrost ubóstwa i wykluczenia społecznego.

4. Koniecznością uświadamiania i aktywizowania wszystkich podmiotów i organizacji ze sfery polityki, gospodarki i życia społecznego do działań na rzecz realizacji celów strategii.

Cele strategii

1. Zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego poprzez:
 - a) Skuteczną realizację zadań ustawowych instytucji lokalnej polityki społecznej.
 - b) Wprowadzanie polityki, która ma zapobiegać kryzysowym sytuacjom życiowym takim jak zadłużenie, wykluczenie ze szkoły, bezdomność.
 - c) Uruchomienie działań mających na celu ochronę i zabezpieczenie rodzinnej solidarności oraz samopomocy we wszelkich jej formach.
2. Wsparcie grup najbardziej narażonych na ryzyka społeczne. Cel realizowany będzie poprzez:
 - a) Promowanie społecznej integracji kobiet i mężczyzn zagrożonych trwałym ubóstwem, m. in. z powodu niepełnosprawności lub przynależności do grup o szczególnych potrzebach,
 - b) Podejmowanie działań w celu eliminacji ryzyka wykluczenia dzieci i młodzieży, zwiększanie możliwości społecznej integracji,
 - c) Podejmowanie wszechstronnych działań na rzecz obszarów o większym nasileniu występowania zjawiska wykluczenia społecznego.
3. Promocja dialogu i partnerstwa wielosektorowego, opartego o porozumienie pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi instytucjami publicznymi i prywatnymi, przede wszystkim poprzez:
 - a) angażowanie partnerów społecznych, organizacji pozarządowych oraz dostarczających usługi społeczne do walki z różnymi formami wykluczenia społecznego.
 - b) zachęcanie wszystkich obywateli do społecznej odpowiedzialności i aktywnego zaangażowania w walce przeciw społecznemu wykluczeniu,
 - c) wspieranie społecznej odpowiedzialności biznesu.
4. Promocja sektora pomocy i integracji społecznej oraz ograniczenie negatywnych stereotypów związanych z obszarem zabezpieczenia społecznego.

Priorytety strategii i wskaźniki ich realizacji

- 1) Rozwój usług społecznych opartych o standardy ich realizacji. Wprowadzenie standardów usług przynajmniej w jednym z obszarów pomocy i integracji społecznej.
- 2) Rozwój aktywnych form pomocy i integracji społecznej. Prowadzenie Klubu Integracji Społecznej na terenie gminy oraz powołanie Centrum Integracji Społecznej pod warunkiem pozyskania środków zewnętrznych.
- 3) Rozwój sieci bezpieczeństwa socjalnego opartej o aktywne postawy społeczności lokalnej opartej o grupy samopomocy oraz promocję animacji lokalnej.
- 4) Rozwój wolontariatu na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Opracowany i wdrożony model wolontariatu na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy.
- 5) Rozwój sektora ekonomii społecznej:
 - a) Do roku 2020 przedsiębiorstwa społeczne staną się dostrzegalnym podmiotem życia społeczno-gospodarczego w wymiarze lokalnym,
 - b) Do roku 2020 przedsiębiorstwa społeczne dostarczać będą 30% usług społecznych, zapewniając jednocześnie stabilne miejsca pracy dobrej jakości.

Ekonomia społeczna w nowej perspektywie programowej 2020 roku wskazywana jest jako jeden istotnych elementów działań w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Od 2004 roku ten aspekt rozwoju ekonomii społecznej jest również wykorzystywany w krajowej polityce społecznej. Nowa perspektywa wymaga zintensyfikowania dotychczasowych działań, na podstawie doświadczeń zdobytych w ich praktycznej realizacji.

Zasadniczymi warunkami osiągnięcia celów i kierunków określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyszki na lata 2012-2016 – co jest szczególnie istotne w sferze pomocy społecznej mieszkańcom – są zgoda polityczna oraz partnerski dialog i akceptacja społeczna.

Warunki szczegółowe zapobiegania zagrożeniom społecznym i realizacji założeń i celów strategii są następujące:

1. Systematyczne diagnozowanie sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy i warunków życia mieszkańców.
2. Okresowy monitoring i kontrola.

3. Subsydiarność, pomocniczość świadczeń.
4. Kompleksowość rozwiązań.
5. Wyznaczenie standardów usług socjalnych.
6. Korzystanie z doświadczeń samorządów partnerskich gmin powiatu.
7. Konsekwencja i długotrwałość działania.
8. Indywidualizacja metod i środków.
9. Zachowanie współuczestnictwa i pełnoprawności klientów.
10. Realizowanie programów i projektów.
11. Zdobywanie środków pozabudżetowych.
12. Pozyskiwanie środków w ramach funduszy z Unii Europejskiej.
13. Propagowanie sponsoringu i działalności charytatywnej.
14. Szeroka i różnorodna informacja oraz poradnictwo.
15. Nacisk na profilaktykę .
16. Współpraca samorządów powiatu.
17. Rozwinięcie form pomocy środowiskowej.
18. Polityka prorodzinna.
19. Decentralizacja działań zakładająca wzmocnienie aktywności społecznej czyli różnego rodzaju inicjatyw obywatelskich, w tym funkcjonowania wolontariatu, organizacji pozarządowych i współpracy między tymi organizacjami.
20. Aktywne uczestnictwo mediów.

Monitoring i zarządzanie strategią

Prowadzeniem monitorowania, wdrażania strategii oraz jej ewaluacją zajmować się będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszku.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie gminy. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z realizacją poszczególnych celów.

Zakładany jest coroczny przegląd strategii, mogący skutkować modyfikacją jej zapisów. Przegląd oceniać będzie stopień realizacji wskaźników oraz poprawność zakładanych celów i priorytetów.

Wskaźniki monitoringu

Wskaźnikami oceny monitorowania strategii będą:

- wymierne ilości zmodernizowanych obiektów i infrastruktury komunalnej dla funkcjonowania instytucji i organizacji ze sfery rozwiązywania problemów społecznych;
- ilość zlikwidowanych barier architektonicznych i zagospodarowanych terenów na potrzeby osób niepełnosprawnych;
- ilość uruchomionych działalności gospodarczych;
- ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych;
- ilość zrealizowanych inwestycji w ramach rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w tym ze środków unijnych;
- wskaźniki tempa zagospodarowania terenu objętego realizacją strategii;
- ilość osób skierowanych do pracy w ramach zatrudnienia socjalnego;
- ilość osób objętych pomocą w placówkach wsparcia dziennego na terenie gminy;
- ilość dzieci i młodzieży objętych programem dożywiania;
- liczba osób, którym udało się wyjść z bezdomności;
- liczba osób mających problemy opiekuńczo-wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy;
- liczba osób uchronionych przed przemocą w rodzinie;
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe;
- ilość zorganizowanych kampanii na rzecz profilaktyki antynarkotykowej oraz liczba osób, do których dotarły materiały i ulotki informujące o zagrożeniu związanym z tą patologią w ramach systemu sieciowej pomocy;
- liczba atrakcji (zajęć, imprez, itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia.

Finansowanie strategii

Przewidziane źródła finansowania strategii to:

- środki strukturalne Unii Europejskiej,
- środki z funduszy krajowych,
- środki z budżetu państwa,
- środki innych partnerów przedsięwzięcia,
- środki własne samorządu.

Możliwości zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju gminy zależą od następujących czynników:

- wielkości środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce, zwłaszcza w nowej perspektywie programowania;
- zasad podziału środków unijnych pomiędzy poszczególne województwa w ramach Narodowego Planu Rozwoju;
- potencjału absorpcyjnego poszczególnych organizacji społecznych i instytucji;
- zdolności przygotowania i realizacji konkretnych projektów w sferze społecznej przez gminę Wyszki;
- budowania partnerstwa podmiotów uczestniczących w unijnych programach i procesie wdrażania strategii;
- wielkości zarezerwowanych w budżecie gminy środków na promocję i przygotowanie projektów rozwojowych.

Podsumowanie

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyszki na lata 2012-2016 będzie miała wpływ na wdrożenie w gminie Wyszki nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia kieruje działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej, w tym Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego systemu pomocy i integracji społecznej. Zorientowanie strategii na wybranych grupach społecznych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób i rodzin, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Przewodniczący Rady

Józef Biernacki